

**UCHWAŁA NR XXIX/271/2021
RADY MIEJSKIEJ W PLESZEWIE**

z dnia 11 marca 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata
2021 - 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zmianami), w związku z art. 16b ust. 1 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zmianami), Rada Miejska w Pleszewie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 - 2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Pleszew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr XXIX/271/2021
Rady Miejskiej w Pleszewie
z dnia 11 marca 2021 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030

Opracowanie:

1. Justyna Zawieja – dyrektor Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie
2. Maja Wrzeszczyńska – dyrektor Środowiskowego Domu Samopomocy w Pleszewie
3. Paulina Binek – kierownik sekcji organizacyjnej MGOPS
4. Marlena Kopaczewska – kierownik sekcji do spraw pracy socjalnej MGOPS
5. Marzena Tomczak – starszy pracownik socjalny MGOPS
6. Angelina Wołowicz – specjalista pracy socjalnej MGOPS
7. Magdalena Kaczmarek – specjalista pracy socjalnej MGOPS

Pleszew, marzec 2021 r.

SPIS TREŚCI:

I.	Wstęp	3
II.	Założenia strategii	5
	2.1. Przesłanki wynikające z dokumentów programowych	5
	2.2. Podstawa prawna	6
	2.3. Tło dla tworzenia lokalnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	8
	2.4. Definicje pomocy społecznej	10
	2.5. Metodologia pracy nad Strategią	14
III.	Część diagnostyczna	16
	3.1. Przedmiot i zakres diagnozy	16
	3.2. Charakterystyka Miasta i Gminy Pleszew	16
	3.3. Instytucje pomocy społecznej działające na terenie Miasta i Gminy Pleszew	21
	3.3.1. Instytucje dedykowane pomocy społecznej	21
	3.3.2. Placówki oświatowe	30
	3.3.3. Organizacje, związki, stowarzyszenia	35
	3.4. Płaszczyzny pomocy społecznej	40
	3.5. Sytuacja rodzin	42
	3.6. Bezrobocie	52
	3.7. Bezdomność	59
	3.8. Zasoby mieszkaniowe	61
	3.9. Uzależnienia, alkoholizm i narkomania	63
	3.10. Przemoc w rodzinie	66
	3.11. Ubóstwo i wykluczenie społeczne	77
	3.12. Niepełnosprawność	79
	3.13. Seniorzy i osoby przewlekle chore	81
	3.14. Choroby psychiczne	84
IV.	Analiza SWOT	86
	4.1. Uwarunkowania wewnętrzne	86
	4.2. Uwarunkowania zewnętrzne	89
	4.3. Macierz wpływów	91
V.	Część Programowa	92
	5.1. Misja i wizja Strategii	92
	5.2. Cele Strategii	93
	a) Cel strategiczny 1	93
	b) Cel strategiczny 2	94
	c) Cel strategiczny 3	95
	d) Cel strategiczny 4	97
	e) Cel strategiczny 5	98
	5.3. Wdrożenie i monitoring Strategii	98
VI.	Zakończenie	100

I. Wstęp

Zmiany występujące w kwestiach polityki społecznej Polski oraz stały wzrost liczby zadań nakładanych na samorządy gminne z zakresu zabezpieczenia społecznego powodują konieczność racjonalnego konstruowania głównych kierunków rozwoju gminnej polityki społecznej. Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z narzędzi służących do realizacji tej polityki jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Rozwiązywanie problemów społecznych jest jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed administracją publiczną, w którą zaangażowane są przede wszystkim jednostki i organizacje zajmujące się pomocą społeczną. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa m. in. na jednostkach samorządu terytorialnego, a w szczególności na ośrodkach pomocy społecznej, powiatowych centrach pomocy rodzinie.

Strategia to dokument, który przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorców interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Aby móc rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew należy dokonać diagnozy rzeczywistych potrzeb oraz określić plan działania. Dokument ten stanowi podstawę do realizacji działań mających przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych oraz ograniczyć ich negatywne skutki.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w Strategii były materiały i analizy statystyczne głównie z lat 2018 - 2020, gromadzone przede wszystkim przez: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, Urząd Miasta i Gminy w Pleszewie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie, Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Komendę Powiatową Policji w Pleszewie, Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu oraz Główny Urząd Statystyczny.

Niniejsza Strategia została opracowana w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pleszewie. Powstała w procesie partycypacji społecznej z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem pracowali przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, rynku pracy, ochrony zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, a także mieszkańcy Miasta i Gminy Pleszew. Strategia została przygotowana na lata 2021 – 2030. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne,

m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Opracowany dokument ma za zadanie w znaczącym stopniu wspomóc praktyczne rozwiązania, które pozytywnie wpłyną na wzmocnienie oraz wsparcie społeczności lokalnej na drodze do osiągnięcia pełnej samodzielności w życiu społecznym. Strategia zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, we współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się zagadnieniami społecznymi w Mieście i Gminie Pleszew. Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie bilansu korzystnych i niekorzystnych cech społecznych Miasta i Gminy, identyfikacja barier i przeszkód oraz opracowanie dokumentu, dzięki któremu możliwe będzie sprawne i racjonalne organizowanie działań, zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w Mieście i Gminie Pleszew. Założeniem Strategii jest maksymalne wykorzystanie istniejących w regionie zasobów, potencjału i korzyści płynących z jego uwarunkowań i położenia. Dokument ukazuje stan obecny, osiągnięcia zrealizowane przez wszystkie jednostki zajmujące się problematyką społeczną w Mieście i Gminie Pleszew w poprzednich latach, a także możliwości w zakresie rozwiązywania problemów społecznych i kierunki zamierzonych działań tychże jednostek.

Przygotowanie Strategii to część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem. Jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem integracji, polityki społecznej i procesem rozwoju, także w konsekwencji pandemii koronawirusa oraz związanych z nią obostrzeniami sprawiającymi, że w oczy wielu rodzin zajrzało widmo utraty pracy, obniżenia dochodów czy nawet bezdomności. Należy pamiętać, że przemoc, ubóstwo, uzależnienia są w niektórych domach na porządku dziennym.

Niniejszy dokument odzwierciedla skalę problemów i odpowiada na pytanie, co można poprawić w obszarze pomagania. Stanowi również refleksję dotyczącą efektywności rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Pleszew.

II. Założenia Strategii

Część „Założenia Strategii” zawiera elementarne informacje o zasadach konstruowania dokumentu Strategii. Wymienione w niej są główne aspekty prawne, które są podstawą działania samorządów lokalnych, tło tworzenia dokumentu w Polsce i w Unii Europejskiej. Część ta zawiera najważniejsze informacje dotyczące metodyki prac nad Strategią, uczestników budowania Strategii, a także główne definicje i wartości pomocy społecznej. Jest tutaj również pokazany związek Strategii z innymi dokumentami programowymi funkcjonującymi na różnych poziomach administracji i zarządzania.

2.1. Przesłanki wynikające z dokumentów programowych

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030 oparto się o inne dokumenty strategiczne, których skutki będą, pośrednio lub bezpośrednio, dotyczyły mieszkańców Gminy. Analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwoliła na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by ich założenia były kompatybilne i wpisywały się własnymi konstrukcjami programowymi w funkcjonującą już rzeczywistość formalno – prawną.

Dokumenty strategiczne:

a) poziom europejski:

- Strategia Lizbońska,
- Europejska Strategia Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu,
- Europejska Strategia Zatrudnienia,

b) poziom krajowy:

- Strategia Polityki Społecznej,
- Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego,
- Narodowa Strategia Spójności,
- Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowa Strategii Zatrudnienia,
- Strategia Państwa Dla Młodzieży,
- Narodowy Planu Działań na Rzecz Dzieci „Polska dla Dzieci”,
- Strategia Rozwoju Edukacji,
- Strategia Rozwoju Ochrony Zdrowia,
- Narodowy Program Ochrony Zdrowia,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani,
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego,

- Krajowy Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu,
- Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia,
- Program Operacyjny Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.

c) poziom wojewódzki:

- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 r.

d) poziom lokalny:

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2025,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Pleszew 2015 – 2023.

2.2. Podstawa prawna

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Artykuł 17 ust. 1 określa, co powinna zawierać taka strategia:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- określenie celów strategicznych projektowanych zmian oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji.

Ustawa o pomocy społecznej określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej,
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- organizację pomocy społecznej,
- zasady i tryb postępowania kontrolowanego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej wsparcia udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,

- długotrwałej i ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały statut uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej – klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Złożoność problematyki społecznej spowodowała konieczność wzięcia pod uwagę innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na kształt dokumentu i jego realizację w przyszłości. Do aktów prawnych regulujących treść Strategii oraz wpływających na jej realizację należą również:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zmianami),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zmianami),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 ze zmianami),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398 ze zmianami),

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 ze zmianami),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 ze zmianami),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2020 r. poz. 508 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 ze zmianami),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 ze zmianami),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 ze zmianami).

2.3. Tło dla tworzenia lokalnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Jej zadaniem jest zapobieganie tym trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie wszelkich działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W zamyśle ustawodawca mówi o własnych umiejętnościach i możliwościach nie tylko jednostki, ale także bliższej i dalszej rodziny, sąsiadów, znajomych oraz całej społeczności lokalnej. Tak rozumiana pomoc społeczna z jednej strony daje możliwości rozwoju i działania, z drugiej – w trudnych warunkach makroekonomicznych – może owo pole działań ograniczać. Należy zaznaczyć, że choć każde społeczeństwo powinno budować sieć zabezpieczenia socjalnego, to jednak koszt takiego systemu przekracza możliwości finansowe państwa. Każda społeczność wypracowuje więc właściwe dla siebie systemy wsparcia, wykorzystując wszelkie dostępne zasoby społeczności po to, aby tworzyć poczucie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców i poprawiać funkcjonowanie w obszarach decydujących o jakości życia obywateli. Niezwykle istotne jest zaspokojenie potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, stan wolności od niedostatku, bądź obniżenia poziomu życia spowodowanego głównie tzw. ryzykiem socjalnym (np. utrata możliwości zarobkowania, choroba, inwalidztwo, starość) oraz innymi zdarzeniami losowymi. Współczynniki bezpieczeństwa socjalnego stanowią wypadkową zasobów – ludzkich, socjalnych, prawnych, instytucjonalnych, materialnych, strukturalnych – jakimi konkretny system społeczny dysponuje. Bezpieczeństwo socjalne jest podstawowym celem zabezpieczenia społecznego, obejmującego ubezpieczenia

społeczne, ubezpieczenia wzajemne, ochronę zdrowia, rehabilitację inwalidów, pomoc społeczną i inne świadczenia socjalne. Bezpieczeństwo socjalne ma aspekt materialny i społeczny¹.

Pomoc społeczna ma duże znaczenie również w Unii Europejskiej. W związku z akcesją Polski w jej strukturze, przed władzami samorządowymi pojawiły się nowe zadania z zakresu polityki społecznej wynikające z polityki regionalnej Unii. Unia Europejska jest rzecznikiem aktywnej polityki społecznej, która ma pozwalać na skuteczne radzenie sobie państw członkowskich z najpoważniejszymi bolączkami społecznymi, jak np. z wykluczeniem społecznym czy bezrobociem. Europejska polityka społeczna została określona głównie podczas Szczytu Lizbońskiego w roku 2000, gdzie kraje członkowskie przyjęły do realizacji Strategię Lizbońską, której celem jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, przy jednoczesnym wzroście zatrudnienia i spójności społecznej.

Zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego ma prowadzić do realizacji europejskiego modelu społecznego. Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu było jedną z priorytetowych interwencji, jakie w latach 2014 – 2020 podejmowano w krajach Unii Europejskiej, w tym w Polsce.

Opracowując lokalną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznano za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym stoją obecnie do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje dochodowe rodzin, problemy związane z progresywnym zjawiskiem ubożenia społeczeństwa i łączący się z nim niedostatek materialny rodzin, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych – tworzą konglomerat powiązanych ze sobą problemów społecznych, które decydują o jakości życia jednostki w społeczności lokalnej. Brak podstawowych instrumentów do życia powoduje postępujące frustracje społeczne.

Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie samorządu lokalnego. Rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długotrwałym, dlatego celowe jest podejście strategiczne do zagadnień również na poziomie lokalnym. Wyrazem tego podejścia jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030. Dokument ten wytycza, po wnikliwej analizie problemów społecznych występujących w Pleszewie, kierunki działań władzom samorządowym, instytucjom pomocy społecznej. Problemy te nie stanowią wyjątku, występują w skali kraju i na poszczególnych jego obszarach. Opisana w Strategii skala zjawisk i intensywność jest jednak charakterystyczna dla Miasta i Gminy Pleszew. Kompleksowe podejście do problemów sfery społecznej będące przedmiotem opisu Strategii pozwala na przyjęcie rozwiązań, zmodyfikowanie dotychczasowych działań i podjęcie nowych kroków w celu ograniczenia lub zniwelowania niekorzystnych zjawisk.

¹ „Nowa encyklopedia powszechna PWN”, Wydawnictwo Naukowe PWN S.A.

Realizacja stojących przed pomocą społeczną zadań, a także konieczność wypracowania wszelkich form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali Miasta i Gminy Pleszew.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew zorientowana jest na rozszerzenie niekonwencjonalnych form pomocy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną oraz z instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, takimi jak: oświata, służba zdrowia, kultura. Jest otwarta na włączanie innych organizacji i instytucji, istniejących i powstałych w czasie obowiązywania dokumentu, mających na celu wsparcie społeczne, szczególnie w dobie pandemii koronawirusa oraz po jej ustaniu i ustaleniu nowych obszarów i zadań wspomagania, a realizowanych przez jednostki samorządu.

W ujęciu strategicznym pomoc społeczna na terenie Miasta i Gminy Pleszew nie koncentruje się wyłącznie na udzielaniu pomocy materialnej potrzebującym. W ramach opracowania przyjęto nowoczesne podejście do zagadnień skoncentrowane na: wzmocnieniu aktywności społeczeństwa, wdrożeniu modelu pomocy zintegrowanej czy ścisłe powiązanie działań instytucji i organizacji w wypracowaniu lokalnego systemu pomocy dla osób z problemami społecznymi. Przyjęte w Strategii koncepcje wskazujące sposoby zaradzenia problemom społecznym dotyczą okresu 10 lat, od roku 2021 do roku 2030.

2.4. Definicje pomocy społecznej

Podczas opracowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030 pojawiają się terminy i pojęcia z dziedziny polityki społecznej. Autorzy Strategii kierowali się zasadami, które są podwalinami budowania zintegrowanej, wolnej od problemów społecznych społeczności lokalnej. Dla zobrazowania pełni zagadnień z zakresu pomocy społecznej konieczne jest wskazanie istotnych kwestii i pojęć. Materiały źródłowe to: ustawa o pomocy społecznej, Nowa encyklopedia powszechna PWN, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, opracowania Instytutu Polityki Społecznej, Narodowa Strategia Integracji Społecznej.

Polityka społeczna – jest to celowe oddziaływanie państwa, związków zawodowych i innych organizacji na istniejący układ stosunków społecznych, które zmierzają do poprawy warunków bytu i pracy szerokich warstw ludności, usuwania nierówności społecznych oraz podnoszenia kultury życia.

Problem społeczny/kwestia społeczna – to zjawisko o dużym zasięgu zarówno lokalnym, jak i globalnym, które powoduje jakiś rodzaj dysfunkcji społecznej, dezorganizację życia jednostki, jak i społeczeństwa, przejawiające tendencje wzrostowe i budzące ogólne zainteresowanie, a także naciski społeczne w kierunku przeciwdziałania mu. Zakres polityki społecznej – jest odpowiednikiem katalogu potrzeb uznawanych za ważne i wymagających zaspokojenia przez zorganizowaną akcję państwa i innych podmiotów społecznych. Do podstawowego katalogu potrzeb należą: praca zgodna z kwalifikacjami, odpowiedni dochód z pracy, bhp, ochrona zdrowia i pomoc w chorobie, odpowiednie warunki mieszkaniowe, możliwość wypoczynku i kulturalne spędzanie czasu wolnego od pracy. Ponadto sfera zainteresowań polityki społecznej rozciąga się na sprawy kształcenia zawodowego i upowszechniania kultury oraz walki ze zjawiskami patologii społecznej.

Integracja społeczna – działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich życiowych celów.

Wykluczenie społeczne – brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Są to m.in.: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy i organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych i innych, prywatna własność i przedsiębiorczość. Do grup najbardziej zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego należy zaliczyć: dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych oraz wychowujących się poza rodziną, osoby bezrobotne, w tym w szczególności długotrwale oraz kobiety pozostające poza rynkiem pracy, kobiety samotnie wychowujące dzieci, ofiary patologii życia rodzinnego, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych, osoby psychicznie chore, starsze osoby samotne, osoby opuszczające zakłady karne, osoby należące do romskiej mniejszości etnicznej. Pojęcie wykluczenia społecznego przyjęte zostało w dokumencie Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski.

Ubóstwo – to zjawisko społeczne o charakterze negatywnym, którego skutkiem jest rozpad więzi rodzinnych, zaburzenie w sferze pełnienia ról społecznych, a więc zaburzenie funkcjonowania rodziny. Zjawisko to niesie za sobą falę przestępczości oraz innych zachowań nieakceptowanych społecznie, np. prostytutka wśród nieletnich, w ujęciu absolutnym jest to stan niezaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, uznanych za minimalne w danym społeczeństwie i czasie. W ujęciu względnym jest to naruszenie zasad sprawiedliwości społecznej poprzez istnienie nadmiernego dystansu pomiędzy poziomem życia poszczególnych grup ludności. Zjawisko ubóstwa dotyka coraz większą liczbę osób w Polsce i na świecie, ogarniając coraz to nowe kategorie ludzi z tzw. grup wysokiego ryzyka. Ubóstwo w Polsce istnieje od zawsze, od kiedy tylko istnieją klasy wyzyskiwane i wyzyskujące. Na przestrzeni wieków zmieniał się jego wizerunek, a także podejście do niego reszty społeczeństwa. Zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej wartość minimum egzystencji pozwala zorientować się w rozmiarach ubóstwa skrajnego w Polsce oraz wskazać na te grupy ludności, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji materialnej i powinny być przedmiotem szczególnego zainteresowania polityki społecznej.

Minimum socjalne – uwzględnia taki koszyk dóbr i usług, aby rodzina określonego typu mogła zaspokoić potrzeby biologiczne, kulturalne i społeczne, na poziomie uznanym za niezbędny. Stanowi kategorię mierzącą koszty utrzymania gospodarstw domowych, uwzględniając podstawowe potrzeby bytowe – konsumpcyjne. Jest ono traktowane jako podstawa określenia linii ubóstwa, jako granica wyznaczająca sferę niedostatku, poniżej której następuje deprivacja integracyjnych potrzeb człowieka i narasta zagrożenie wchodzenia w proces społecznego wykluczenia.

Minimum egzystencji – jest to dolne kryterium, w którym zakres i poziom zaspokojenia potrzeb wyznacza granica, poniżej której występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Uwzględnia

ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, gdyż konsumpcja niższa od poziomu wyznaczonego tą granicą prowadzi w dłuższym czasie do biologicznego wyniszczenia.

Egzystencja godna człowieka – według „Nowej encyklopedii powszechnej PWN” to pojęcie kilkupłaszczyznowe; oznacza dostęp jednostki do dóbr i usług niezbędnych dla jej życia oraz zdrowia osób pozostających na jej utrzymaniu; obejmuje ona również zapewnienie odpowiednich warunków życia. Oznacza również, że jednostka posiada wystarczające środki materialne, by zapewnić sobie i osobom pozostającym na jej utrzymaniu fizyczne istnienie, poza tym oznacza poczucie szczęścia i dobrobytu w takim stopniu, aby uwolnić jednostkę z destruktywnych stanów emocjonalnych, które przeszkadzają jej w wykonywaniu normalnych codziennych czynności i obowiązków lub stwarzają zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa jej samej lub innych. W sensie politycznym – oznacza, że jednostka posiada wystarczające możliwości i bezpieczeństwo polityczne, by zapewnić sobie i osobom pozostającym na jej utrzymaniu szanse egzystencji w sensie fizycznym, ekonomicznym, emocjonalnym i społecznym. W ujęciu społecznym – oznacza, że jednostka posiada zakres umiejętności społecznych potrzebnych do tworzenia stałych, harmonijnych i korzystnych interakcji z osobami dla niej znaczącymi, do tworzenia kontaktów społecznych i związków ze społeczeństwem w ogólności, co oznacza unikanie naruszania praw innych ludzi, unikanie ciągłych konfrontacji z systemem prawnym oraz wnoszenie własnego wkładu w ciągle stabilizowanie i podtrzymywanie ładu społecznego, dzięki któremu wszyscy członkowie społeczeństwa mogą mieć zapewnione równe szanse osiągnięcia godnego życia, niezależności osobistej i samostanowienia.

Osoba bezdomna – osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Osoba samotna – osoba samotnie gospodarująca, niepozostająca w związku małżeńskim i nieposiadająca wstępnych i zstępnych.

Rodzina – osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Praca socjalna – wszelkie działania typu prospołecznego, których celem jest podtrzymywanie, chronienie lub rozwijanie interesów jednostek, rodzin, grup i społeczności. Celem podejmowanych działań jest nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji, w jakiej znalazło się wiele jednostek i rodzin, ale również usuwanie przyczyn zaistniałej sytuacji oraz zapobieganie ich powstawaniu.

Przemoc w rodzinie – jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Superwizja – jest ważnym narzędziem zwiększania efektywności pracy i rozwoju zawodowego pracowników pomocy społecznej. Jest to zorganizowana działalność zmierzająca do oceny przydatności

pracownika do organizacji oraz duża pomoc w wykonywanej przez niego pracy. Superwizja to wzajemna wymiana doświadczeń, przemyśleń, wspólne zastanawianie się nad źródłami trudności, szukanie istoty problemu, dochodzenie do nowych rozwiązań. Często jest to także odkrywanie swoich nieuświadomianych wcześniej uczuć i przekonań. Uczestnicząc w superwizji, odkrywamy przed sobą nawzajem takie obszary własnego JA, które dla nas samych są nieraz nieznanne. Doświadczamy wtedy bliskiego kontaktu ze sobą i z innymi, co początkowo może wydawać się zagrażające, ale w konsekwencji służy naszemu rozwojowi. Podczas superwizji dzielimy się z fachowcami swoimi trudnościami, wątpliwościami i pomysłami, przyglądamy się ich pracy, oglądamy ich problemy, słuchamy stawianych przez nich pytań, a także skierowanych do nas informacji o naszej pracy. Superwizja stanowi cenną i uznaną formę koleżeńskej współpracy oraz pomocy profesjonalistom chcącym być bardziej świadomymi swego udziału w relacji terapeutycznej. W pracy superwizyjnej uwaga jest skoncentrowana na procesach intrapsychicznych superwizora, na aspekcie relacyjnym dotyczącym jego kontaktu z klientem, którym może być grupa, rodzina lub jedna osoba oraz na diagnozie. Prowadzenie superwizji jest sprawą trudną, wymagającą profesjonalnego przygotowania, doświadczenia zawodowego oraz odpowiednich cech osobowościowych. Superwizorem powinien być specjalista spoza organizacji pomocy społecznej, aby możliwe było zachowanie odpowiedniego obiektywizmu i dystansu wobec rozważanych sytuacji i decyzji.

Superwizja pełni wiele funkcji dla instytucji pomocy społecznej, jej kierownictwa i pracowników socjalnych. Są to między innymi funkcje:

1. Funkcja administracyjno-zarządzająca, która polega na utrzymywaniu działalności pracowników w granicach wyznaczonych im przez przepisy administracyjne i rozporządzenia wewnętrzne instytucji, służy planowaniu, podziałowi i ocenie pracy.
2. Funkcja zawodowa, czyli kontrola i korekta pracy socjalnej z punktu widzenia norm i standardów zawodowych np. etycznych.
3. Funkcja edukacyjna tzn. zmiany dotychczasowej wiedzy, umiejętności i zachowań.
4. Funkcja wsparcia emocjonalnego pracownika – ochrona przed nadmiernym stresem, a w konsekwencji przed wypaleniem zawodowym.

Asystent rodziny – w obiegu istnieje wiele definicji asystenta rodziny. Dość interesująca i warta zapamiętania jest definicja Tomasza Świtka w opracowaniu „Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach”: „asystent” został wyprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko

rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki powolnie posuwanie się do przodu.

Do warunków koniecznych asystentury należy nawiązanie relacji z rodziną, długofalowość pracy, dostosowanie stylu komunikacji i metod działania do faz procesu zmiany. Jeśli warunki organizacyjne pozwalają tylko na pracę kilkumiesięczną warto skupić się na najpilniejszych zdaniem rodziny sprawach, przywracających im socjalne bezpieczeństwo (dostęp do świadczeń lub uzyskanie zatrudnienia, leczenie dzieci, uregulowanie zaległych spraw urzędowych, związanych z sytuacją mieszkaniową i rodzinną itd.). Najważniejsze jest bezpieczeństwo dzieci. Może być i tak, że czasem zachowania destrukcyjne rodziców zagrażają zdrowiu i życiu dzieci. Rodzic pracuje wtedy nad zmianą, gdy dziecko jest w pieczy zastępczej krótkoterminowej. Nie każda rodzina będzie też chciała i potrafiła skorzystać z tej formy wsparcia. Niemniej jednak asystentura winna być rozumiana jako forma wsparcia a nie przymusu.

2.5. Metodologia pracy nad Strategią

Ze względu na specyfikę przedmiotu Strategii z zakresie polityki społecznej oraz potrzebę dogłębnej analizy tematu do prac w zespole opracowującym dokument, zapraszano specjalistów w dziedzinie służby zdrowia, rynku pracy i uzależnień, kadrę kierowniczą jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy, przedstawicieli środowisk i grup społecznych, instytucji, stowarzyszeń, związków i organizacji, przedstawicieli samorządów gminnych oraz wszelkich jednostek działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Proces konstruowania Strategii został podzielony na trzy etapy: diagnozowanie, programowanie i wdrożenie. W ramach etapu I *Diagnozowanie* przeprowadzono analizę dostępnych danych statystycznych, badanie ankietowe wśród mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew, wywiady z przedstawicielami instytucji i organizacji działających na terenie gminy, analizę SWOT. Efektem pierwszego etapu prac była diagnoza sytuacji społecznej zawierająca identyfikację podstawowych problemów i negatywnych zjawisk społecznych.

W ramach etapu II *Programowanie* opracowano konstrukcję struktury celów strategicznych oraz działań niezbędnych do ich realizacji, koncepcję zarządzania Strategią, jej monitorowania i ewaluacji, przeprowadzono otwarty nabór projektów społecznych oraz konsultacje społeczne projektu dokumentu. Diagnoza problemów społecznych występujących na obszarze Miasta i Gminy Pleszew została sporządzona w oparciu o analizę danych w dziesięciu obszarach problemowych:

- sytuacja rodzin,
- bezrobocie,
- bezdomność,
- zasoby mieszkaniowe,
- uzależnienia, alkoholizm, narkomania,
- przemoc w rodzinie,
- ubóstwo i wykluczenie społeczne,

- niespełnosprawność,
- seniorzy i osoby przewlekle chorzy,
- choroby psychiczne.

W ramach etapu III *Wdrożenie* wskazano zasady realizacji zadań Strategii.

III. Część diagnostyczna

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych Miasta i Gminy Pleszew. Opracowana została na podstawie materiałów, sprawozdań i informacji wszystkich instytucji i podmiotów zaangażowanych w politykę społeczną Miasta i Gminy.

3.1. Przedmiot i zakres diagnozy

Przedmiotem diagnozy są poszczególne i charakterystyczne dla różnych grup społecznych Miasta i Gminy Pleszew problemy o najwyższym stopniu dolegliwości takie jak: ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, wielodzietność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, samotne wychowanie dzieci, starość, uzależnienia, przemoc w rodzinie oraz te wszystkie problemy, które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom kryzysowym w życiu jednostek i rodzin, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównywania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej. Diagnozą objęto społeczeństwo Miasta Pleszewa oraz 28 wsi sołeckich (Baranówek, Borucin, Bronów, Brzezcie, Bógwidze, Dobra Nadzieja, Grodzisko, Janków, Korzkwy, Kowalew, Kuczków, Lenartowice, Lubomierz, Ludwina, Marszew, Nowa Wieś, Pacanowice, Piekarzew, Prokopów, Rokutów, Sowina, Sowina Błotna, Suchorzew, Taczanów Pierwszy, Taczanów Drugi, Zawady, Zawidowice, Zielona Łąka). Badanie obejmuje sprawy związane z zapobieganiem powstawania niekorzystnych zjawisk w społeczeństwie poprzez rozszerzanie dostępu do informacji, zagospodarowanie czasu wolnego, propagowanie działań wolontarystycznych i samopomocowych. Zakres diagnozy odnosi się do założeń rozwoju gminy przyjętych w dokumentach planistycznych, m.in. w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Pleszew 2015 – 2023 i Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.

Część merytoryczna diagnozy opiera się na szczegółowych sprawozdaniach przygotowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie, jednostki organizacyjne i instytucje podległe Starostwu Powiatowemu w Pleszewie, organizacje pozarządowe, związki, stowarzyszenia, sołectwa oraz instytucje pomocy społecznej działające na terenie Miasta i Gminy Pleszew.

3.2. Charakterystyka Miasta i Gminy Pleszew

Miasto i Gmina Pleszew położone są w centralnej Polsce, w południowej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pleszewskim. Bliskość dużych ośrodków (około 90 km od stolicy województwa Poznania, 130 km od Wrocławia, 150 km od Łodzi) podnosi atrakcyjność Gminy.

Krzyżujące się tu szlaki komunikacyjne – dwie drogi krajowe nr 11 i 12 – świadczą o dostępności komunikacyjnej i korzystnym położeniu geograficznym Pleszewa.

Rys. Nr 1. Położenie miasta Pleszew względem dużych aglomeracji.

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Pleszewie.

Ponad 730-letnie Miasto łączy tradycję i nowoczesność, wykorzystując gospodarność, pracowitość i solidność swoich mieszkańców. Od roku 1999 Pleszew jest stolicą powiatu. Jako gmina rozbudowująca się, wykorzystująca swój bogaty potencjał ekonomiczny, gospodarczy i kulturalny, wysoko kwalifikowane kadry zapewniane przez bogatą sieć szkół Pleszew jest dobrym, na wskroś europejskim, partnerem dla miast zagranicznych. Należą do nich: niemieckie Westerstede i Spangenberg, francuskie Saint Pierre D'Oleron i belgijskie Morlanwelz.

Pleszew jest dążącym do nowoczesności, rozwijającym się miastem o charakterze przemysłowo – rolniczym. Stanowi ośrodek przemysłu maszynowego, drzewnego i spożywczego, a także centrum handlowo – usługowe dla okolicznych terenów o wysoko rozwiniętym rolnictwie i ogrodnictwie. Jest podzielony na 10 osiedli.

Gmina Pleszew składa się z 28 sołectw, w których dominują w większości małe gospodarstwa indywidualne. Powierzchnia użytków rolnych zajmuje ok. 387 ha.

Na powierzchni 180,33 km² Miasto i Gminę Pleszew zamieszkuje, wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku, 28.257 mieszkańców, wśród których 12.500 osób stanowią mieszkańcy gminy Pleszew, a 15.757 osób to mieszkańcy Miasta.

Tabela Nr 1. Urodzenia, zgodny, małżeństwa w Mieście i Gminie Pleszew w latach 2017 – 2020.

rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Liczba zawartych małżeństw
2017	289	306	233
2018	285	313	222
2019	303	288	219
2020	259	354	177

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich UMiG Pleszew.

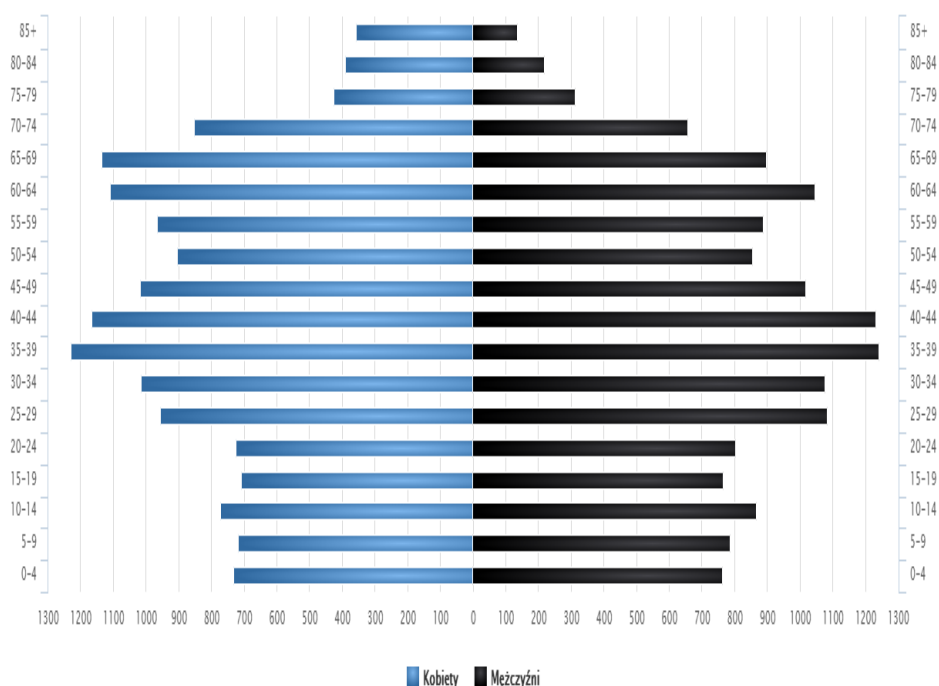
Przyrost naturalny dla Miasta i Gminy Pleszew jest ujemny, co w perspektywie, biorąc pod uwagę także proces starzenia się społeczeństwa, może generować nowe problemy natury społecznej. Na przestrzeni 20 lat, przyrost ten kształtował się zamiennie, co prezentuje tabela Nr 2. Zaś rok 2020 był rokiem wyjątkowym, w którym przyrost naturalny miał najwyższą wartość ujemną od roku 2000.

Tabela Nr 2. Przyrost naturalny w Mieście i Gminie Pleszew w latach 2000 – 2020.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2000	306	321	-15
2001	287	341	-54
2002	317	273	44
2003	303	273	30
2004	298	304	-6
2005	297	274	23
2006	307	307	0
2007	371	278	93
2008	378	265	113
2009	330	270	60
2010	366	259	107
2011	313	316	-3
2012	313	279	34
2013	262	332	-70
2014	299	313	-14
2015	288	294	-6
2016	296	322	-26
2017	289	306	-17
2018	285	313	-28
2019	303	288	15
2020	259	354	-95

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich UMiG Pleszew.

Rys. Nr 2. Piramida wieku mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew w 2019 roku.

Źródło: Polska w liczbach.

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego ustalono, że średni wiek mieszkańca Miasta i Gminy Pleszew to 41,2 lat. Współczynnik feminizacji wynosi 104, co znaczy, że na każdych 100 mężczyzn przypada 104 kobiet.

W strukturze demograficznej dla Miasta i Gminy Pleszew spodziewane są poważne zmiany ilościowe wynikające ze zmniejszającej się liczby mieszkańców, ale też jakościowe, będące wynikiem ich dłuższego życia. Już obecnie grupa osób w wieku 60+ na terenie gminy jest prawie taka sama.

Tabela Nr 3. Grupy wiekowe mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew, stan na dzień 31 grudnia 2020 roku.

Przedział wiekowy	MIASTO	GMINA	RAZEM
0 – 17	2.546	2.666	5.212
18 – 26	1.334	1.273	2.607
18 – 59	8.528	7.121	15.649
60+	4.681	2.713	7.394
70+	2.289	1.166	3.455
80+	740	356	1.096
85+	352	176	528
90+	110	49	159

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich UMiG Pleszew.

Dłuższe życie jest zjawiskiem pozytywnym, niesie jednak za sobą wiele wyzwań w sferze polityki społecznej państwa i samorządów. Pojawia się potrzeba budowania polityki uwzględniającej potrzeby osób starszych, ułatwiającej dostęp do usług sprzyjających zdrowemu starzeniu się, poprawiających bezpieczeństwo i komfort życia, wzmacniających aktywność.

W Mieście i Gminie Pleszew lokują się małe i średnie przedsiębiorstwa, najczęściej firmy rodzinne. Jednakże mimo dogodnego położenia geograficznego, zauważalny jest pewien zastój rozwoju gospodarczego, o czym świadczy zmniejszająca się liczba podmiotów.

Tabela Nr 4: Wykaz ilości podmiotów gospodarczych w poszczególnych latach na terenie Miasta i Gminy Pleszew.

Lata	Ilość podmiotów gospodarczych
2010	2.440
2011	2.394
2012	2.447
2013	2.425
2014	2.319
2015	2.411
2016	2.416
2017	2.439
2018	2.461
2019	2.427
2020	2.380

Źródło: Wydział Rozwoju i Analiz UMiG Pleszew na podstawie CEIDG.

Dane te nie są jednak jednoznaczne. Należy pamiętać, że spadek liczby podmiotów gospodarczych w roku 2020 może być wynikiem wybuchu pandemii koronawirusa i ostrożności ekonomicznej przedsiębiorców.

Warto porównać Miasto i Gminę Pleszew w obszarze podmiotów gospodarczych na bazie powiatu pleszewskiego. W powiecie pleszewskim w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 6.089 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 4.656 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Na terenie Miasta i Gminy Pleszew meldują swój pobyt obcokrajowcy. Należy pamiętać, że liczba meldunków niekoniecznie mówi o faktycznej liczbie przedstawicieli państw trzecich. Obowiązek meldunkowy dopełniany jest przez obcokrajowców jedynie w związku z ubieganiem się o zezwolenie na pobyt lub chęcią uzyskania numeru PESEL. Innym z powodów meldowania się jest rejestracja zakupu pojazdu.

Tabela Nr 5: Wykaz meldunków obcokrajowców w poszczególnych latach na terenie Miasta i Gminy Pleszew.

Narodowość	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Do października 2020
Ukraina	27	91	106	80
Niemcy	2	-	-	1
Iran	1	1	-	1
Bangladesz	1	2	-	-
Wielka Brytania	2	-	-	-
Nigeria	-	1	-	-
Rumunia	-	1	-	-
Gruzja	-	1	2	3
Kongo	-	1	1	-
Francja	-	1	-	-
Białoruś	-	1	5	-
Kamerun	-	-	1	-
Rosja	-	-	2	1

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich UMiG Pleszew.

Niestety obcokrajowcy, tak jak i rodacy, rzadko dopełniają obowiązek meldunkowy twierdząc, że nie ma takiej konieczności (mają już PESEL) lub spotykają się z utrudnieniami ze strony osób wynajmujących im mieszkania/pokoje.

3.3. Instytucje pomocy społecznej działające na terenie Miasta i Gminy Pleszew

3.3.1. Instytucje dedykowane pomocy społecznej

Miejsko – gminne instytucje infrastruktury społecznej zaangażowane w proces budowania polityki społecznej Pleszewa w sposób spójny, komplementarny i funkcjonalny realizują swoje zadania zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców. Rosnąca nierównowaga między wymogami płynącymi ze środowiska społecznego i możliwościami sprostania tym oczekiwaniom przez jednostki i grupy społeczne tworzy barierę efektywności sektora publicznego, którego przedstawicielem jest samorząd lokalny. Doświadczenie ostatnich lat i wydarzeń minionego roku wskazuje na to, że polityka społeczna samorządu najbliższych lat nie będzie efektywna bez wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych oraz wszelkich przedstawicieli sektora nieformalnego, w tym sieci powiązań rodzinno – przyjacielskich czy sąsiedzkich.

Uwzględniając odmienności w charakterze i zasadach działania władz publicznych i organizacji pozarządowych przyjmuje się za niezbędne konieczność poszukiwania wspólnych płaszczyzn współpracy na zasadzie partnerstwa. Instytucje i organizacje oferujące pomoc i wsparcie jednostkom i grupom społecznym znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej zaprezentowano wybiórczo, skupiając się na organizacjach działających w obrębie pomocy społecznej i rozwiązywaniu problemów społecznych.

A/ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie (MGOPS) – to jednostka budżetowa Miasta i Gminy powołana w celu realizacji zadań gminy z zakresu pomocy społecznej. Celem działania Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie jest rozpoznanie, analiza i ocena potrzeb jednostkowych i środowiskowych, organizowanie i realizowanie wynikających z tego rozpoznania potrzeb, a także inspirowanie działalności innych sił społecznych działających w sferze pomocy społecznej do podejmowania działań na rzecz osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizacja celów działania Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie następuje poprzez wykonywanie zadań własnych gminy, zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej, a w szczególności:

- udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych celowych,
- przyznawanie pomocy rzeczowej,
- przyznawanie pomocy w naturze na ekonomiczne usamodzielnienie,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pokrywanie wydatków na świadczenia społeczne, w szczególności dla osób bezdomnych i innych, które nie mają żadnych źródeł utrzymania i nie są objęte ubezpieczeniem społecznym,
- praca socjalna,
- udzielenie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- organizacja pogrzebu,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, przysługujących dodatków do świadczeń,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej,
- przyznawanie zasiłku w formie biletu kredytowego,
- świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych przysługujących na podstawie przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- realizację zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej bądź innych ustaw mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin po zapewnieniu odpowiednich środków,
- udział w projektach współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- przyznawanie i wypłacanie funduszu alimentacyjnego,
- przyznawanie i wypłacanie stypendiów.

W Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej działają następujące komórki organizacyjne: Sekcja do spraw pracy socjalnej, Sekcja Organizacyjna, Sekcja do spraw świadczeń przyznawanych decyzją. Każda z nich realizuje zadania wpisane w Regulamin Organizacyjny Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w

Pleszewie, w przypadku prowadzenia spraw wchodzących w zakres kilku komórek mają one obowiązek współdziałać ze sobą. W ramach struktury Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie działa Lokalny Punkt Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześpiństwem.

Działalność **Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześpiństwem w Pleszewie** polega na możliwości uzyskania wsparcia w zakresie prawnym, mediacyjnym, pomocy tłumacza języka migowego, psychoterapii, pomocy psychologicznej, pomocy psychiatrycznej, pokryciu kosztów świadczeń zdrowotnych, wyrobów medycznych, pokryciu kosztów związanych z kształceniem w szkołach publicznych, pokryciu kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych, sfinansowaniu szkoleń i kursów, pokryciu kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielenia schronienia, sfinansowaniu okresowych opłat do bieżących zobowiązań czynszowych za lokal mieszkalny, dostosowaniu lokalu mieszkalnego lub domu rodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej, pokryciu kosztów żywności i bonów żywnościowych, pokryciu kosztów odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości, zakupie urządzeń i wyposażenia. Wnioski o udzielenie pomocy osobie pokrzywdzonej przześpiństwem, świadkowi lub osobie najbliższej można składać w poniedziałki i czwartki w godzinach 15:00 – 18:00 w siedzibie Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie. W 2019 roku z pomocy punktu skorzystały 94 osoby, a w 2020 roku – 111 osób. Rodzajem przześpiństwa, które kwalifikowało do udzielenia pomocy było uszkodzenie ciała, bójka lub pobicie, wypadek komunikacyjny, groźby karalne, zgwałcenie, przemoc w rodzinie, niealimentacja, kradzież, rozbój, uszkodzenie mienia. Całość środków przeznaczanych na udzielenie pomocy pochodzi ze środków z Funduszu sprawiedliwości.

W ramach struktur Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje też **Zespół Interdyscyplinarny**, któremu przewodniczy Dyrektor MGOPS.

B/ Środowiskowy Dom Samopomocy w Pleszewie (ŚDS) – działa na terenie Miasta i Gminy Pleszew. Jest prowadzony przez Stowarzyszenie „Zrozumieć i Pomóc” w Pleszewie z siedzibą przy ulicy Bolesława Krzywoustego 3, na zlecenie Miasta i Gminy Pleszew. ŚDS w rozumieniu przepisów funkcjonuje zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy. ŚDS jest domem typu ABC przeznaczonym dla 40 osób. Podział uczestników na dzień 31 grudnia 2020 roku ze względu na typ kategorii osób:

- Typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych – 20 osób,
- Typ B – dla osób upośledzonych umysłowo – 16 osób,
- Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych – 4 osoby.

Jest możliwość przyjęcia w typie D dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną.

Cele główne ŚDS:

- podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w codziennym życiu,
- rehabilitacja lecznicza, społeczna, zawodowa,
- zapewnienie niezbędnej opieki,

- minimalizowanie barier utrudniających osobom psychicznie chorych, upośledzonym umysłowo oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, pełne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej, przeciwdziałając izolacji społecznej,
- podniesienie świadomości społecznej mieszkańców ziemi pleszewskiej, dotyczącej zasad funkcjonowania we wspólnocie lokalnej psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo i wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych,
- poprawienie jakości i efektywności usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin,
- pogłębianie współpracy między podmiotami i instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- promowanie działań pomocowych.

ŚDS prowadzi zajęcia w godz. 7.00 – 15.00 od poniedziałku do piątku, jest placówką dziennego pobytu, świadcząca usługi terapeutyczne dla osób powyżej 18 roku życia z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnych intelektualnie oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Ponadto uczestnikami ŚDS w Pleszewie mogą być również osoby ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi. Wsparcie udzielane jest uczestnikom w obszarze pełnego funkcjonowania w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Dyrekcja wraz z pracownikami zapewnia organizację szkoleń, występów oraz spotkań ze specjalistami, podczas których udzielane są porady jak postępować w domu, aby uzyskać lepsze efekty pracy terapeutycznej oraz poprawę zdrowia psychicznego uczestników. Rodzice, opiekunowie oraz uczestnicy mogą zawsze liczyć na wsparcie ze strony wykwalifikowanej kadry, którą tworzą psycholog, pielęgniarka, fizjoterapeuta, terapeuci oraz instruktorzy terapii zajęciowej.

Dom wyposażony jest w specjalistyczny sprzęt rehabilitacyjny, nowoczesną salę komputerową, multimedialną, pracownię zajęciową. Wszystkie pomieszczenia są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zajęcia terapeutyczne odbywają się w pomieszczeniach wyposażonych w materiały dydaktyczne pozwalające na podejmowanie różnorodnych form aktywności.

C/ Wielkopolski Bank Żywności. W ramach wsparcia niepieniężnego dla mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, w zakresie zawartej umowy z Wielkopolskim Bankiem Żywności, pozyskał długoterminowe gotowe artykuły spożywcze w ramach programu Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020, który jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym Podprogram 2020. Celem programu jest zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej oraz uczestnictwa w działaniach w ramach środków towarzyszących w okresie grudzień 2020 – sierpień 2021, a jej celami szczegółowymi są:

- organizacja i koordynacja sieci dystrybucji pomocy żywnościowej składającej się z organizacji partnerskich lokalnych, zwanych dalej OPL,
- racjonalne zagospodarowanie artykułów spożywczych na potrzeby udzielania pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym,

- przekazanie artykułów spożywczych osobom zakwalifikowanym do otrzymania pomocy żywnościowej,
- prowadzenie działań w ramach środków towarzyszących wśród osób najbardziej potrzebujących zakwalifikowanych do objęcia pomocą żywnościową, mających na celu włączenie społeczne.

Pomoc w ramach programu kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafia do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej) oraz poziomem dochodów odniesionych do procentowej wartości odpowiedniego kryterium dochodowego określonego w tej ustawie - których dochód nie przekracza 220% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. 1.542,20 PLN dla osoby samotnie gospodarującej i 1.161,60 PLN dla osoby w rodzinie, stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc udzielana jest w postaci artykułów spożywczych, które będą przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie. W roku 2020 r. objęto tą formą pomocy 730 rodzin z terenu Miasta i Gminy Pleszew. Przede wszystkim były to osoby bezdomne, matki samotnie wychowujące dzieci, osoby niepełnosprawne czy długotrwale bezrobotne.

D/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie (PCPR) – jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na szczeblu samorządu powiatu. Centrum jest jednostką budżetową, której organem założycielskim jest Rada Powiatu Pleszewskiego. Centrum działa jako samodzielna jednostka organizacyjno – budżetowa podległa bezpośrednio Zarządowi Powiatu Pleszewskiego. W strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum znajduje się Ośrodek Interwencji Kryzysowej, **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności** oraz następujące sekcje merytoryczne:

- Sekcja Organizacyjna,
- Sekcja Finansowa,
- Sekcja Pomocy Dziecku i Rodzinie i Zespół ds. Pieczy Zastępczej,
- Sekcja ds. Osób Niepełnosprawnych i Pomocy Instytucjonalnej,
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Pleszewie.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Pleszewie realizuje zadania z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym, świadczy usługi opiekuńczo – pielęgnacyjne, terapeutyczne, udziela wsparcia z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, realizuje wszelkie zadania zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, zmierzające do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego funkcjonowania w środowisku. Placówka jest domem przeznaczonym dla osób wymagających wsparcia środowiskowego, zmierzającego do poprawy funkcjonowania w życiu codziennym. Funkcjonowanie ośrodka jest skierowane na działania wspierające – aktywizujące, rozumiane jako zespół zadań zmierzających do przeciwdziałania izolacji społecznej, zapewnienia niezbędnej opieki oraz osiągnięcia przez uczestników jak najpełniejszej samodzielności w codziennym funkcjonowaniu. Realizowane usługi zmierzają do

wzmocnienia i podniesienia poziomu funkcjonowania społecznego oraz mają korzystnie wpłynąć na ich ogólny stan psychofizyczny. Budynek jest w pełni przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Pleszewie działa od 1 stycznia 2020 roku i jest ośrodkiem dziennego pobytu, który realizuje zadania wsparcia społecznego, przygotowania do życia w społeczeństwie i funkcjonowania w środowisku dla osób dorosłych z zaburzeniami. Dom zapewnia miejsca dla 63 osób. PŚDS jest placówką typu: dla osób przewlekle psychicznie chorych (A), dla niepełnosprawnych intelektualnie (B), dla przejawiających inne zaburzenia czynności psychicznych (C). Świadczy on usługi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną oraz wykazującym inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych zamieszkałych na terenie powiatu pleszewskiego. Wspiera uczestników oraz ich rodziny, które z powodu choroby psychicznej lub niepełnosprawności intelektualnej mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem.

Cele szczegółowe działalności Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy:

- zapewnienie uczestnikom niezbędnej opieki, pomocy i wsparcia w procesie przystosowania i przygotowania do życia społecznego,
- świadczenie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych i terapeutycznych,
- świadczenie usług aktywizujących i wspierających w ramach realizowanych treningów,
- nabywanie umiejętności efektywnego wykorzystania środków finansowych,
- rozwijanie niewerbalnych form ekspresji emocji i wyobraźni poprzez udział we wszelkiego rodzaju działaniach twórczych opartych na różnorodnych technikach plastycznych i teatralnych,
- realizowanie różnego rodzaju treningów w ramach opracowanego indywidualnego planu postępowania wspierająco- aktywizującego każdego uczestnika,
- wzmocnienie poziomu samodzielności, kreatywności i aktywności osób przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz osób wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych poprzez podejmowane w placówce działania,
- podnoszenie wiedzy ogólnej i nabywanie umiejętności mających zastosowanie w życiu codziennym,
- stworzenie warunków do integracji osób niepełnosprawnych,
- umożliwienie dostępu do niezbędnych świadczeń zdrowotnych,
- podnoszenie poziomu aktywności fizycznej i promocja zdrowego stylu życia,
- umożliwienie nabywania doświadczeń i rozwijania umiejętności organizowania i wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej podczas zajęć.

Przedmiotem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, ochrony zdrowia psychicznego, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych. Udziela pomocy i określonych form wsparcia wybranym grupom klientów – niepełnosprawnym, rodzinom zastępczym, pełnoletnim wychowankom tych rodzin oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych, osobom posiadającym status uchodźcy.

W ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie działa **Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK)**. Jest instytucją obejmującą pomocą ofiary, świadków, a także sprawców przemocy w rodzinie. Podstawowym celem Ośrodka jest podejmowanie działań na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, prowadzących do przewrócenia równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Działaniami interwencyjnymi objęte zostają rodziny bez względu na dochód. W ramach interwencji kryzysowej ośrodek udziela specjalistycznej pomocy psychologicznej a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego, a w sytuacjach uzasadnionych tzw. „gorącej przemocy” pomaga ofiarom znaleźć schronienie w ośrodkach całodobowych na terenie województwa wielkopolskiego. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pleszewie powstał w 2005 r. i od początku istnienia działa w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie. Misją Ośrodka jest niesienie wsparcia rodzinom, które dotknięte są szeroko rozumianym kryzysem. Zakres działalności OIK w Pleszewie to:

- udzielanie szybkiej i doraźnej pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej (konflikty rodzinne, separacja, rozwód, uzależnienie, współuzależnienie, żaloba, przemoc w rodzinie, problemy wychowawcze itp.),
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego i rodzinnego),
- udzielanie konsultacji osobom w sytuacjach kryzysowych, w tym doświadczających przemocy w rodzinie, informowanie o przysługujących im prawach,
- wskazanie sposobów radzenia sobie z problemem,
- szukanie i zabezpieczenie miejsca pobytu osobie (rodzinie) na czas dłuższy w placówkach całodobowych i specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- organizacja Grup Wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- prowadzenie Programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie,
- całodobowe poradnictwo telefoniczne – oferta dla osób szukających pomocy przy zachowaniu anonimowości,
- prowadzenie profilaktyki w obszarze przemocy w rodzinie.

Tabela Nr 6. Działania podjęte przez OIK w Pleszewie wobec rodzin dotkniętych przemocą w latach 2015 – 2019.

FORMA PODJĘTYCH DZIAŁAŃ		2017	2018	2019
Pomoc interwenta	Ilość osób	145	129	123
	Ilość porad	210	210	173
Liczba osób skierowanych do specjalistycznych ośrodków wsparcia lub całodobowych ośrodków interwencyjnych		0	0	0
Dostępność porady telefonicznej lub liczba porad telefonicznych z zakresu przemocy w rodzinie		Całodobowo -	Całodobowo 87	Całodobowo 60
Liczba godzin dyżurów psychologa		96	96	96

Liczba godzin dyżurów prawnika	48	48	48
Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno – edukacyjnym	0	6	8
Liczba spotkań Powiatowego Zespołu Konsultacyjnego	1	1	1
Liczba uruchomionych Niebieskich Kart	1	3	1

Źródło: Ośrodek Interwencji Kryzysowej na podstawie rocznych sprawozdań z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020

E/ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie działa na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komisja powołana jest do inicjowania działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a także do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

Do zadań Komisji należy w szczególności:

- podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem osób uzależnionych od alkoholu poprzez inicjowanie i prowadzenie motywujące osoby uzależnione, kierowanie na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego, przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym w zakresie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego i złożenie wniosku do sądu o wszczęcie postępowania oraz kierowanie do Sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w przedmiocie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą Rady Miejskiej w Pleszewie oraz projektów uchwał dotyczących liczby miejsc sprzedaży napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży,
- inicjowanie pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, wobec rodzin, w których występują problemy alkoholowe, w tym inicjowanie i uruchamianie procedury "Niebieska Karta" mającej na celu zatrzymanie przemocy w rodzinie,
- inicjowanie, opiniowanie i nadzorowanie realizacji zadań w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii,
- współdziałanie z władzami publicznymi, instytucjami oraz organizacjami społecznymi w zakresie promocji trzeźwego stylu życia i wartości abstynencji oraz rozwiązywania problemów alkoholowych,
- inicjowanie innych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz wykonywanie innych czynności określonych przepisami.

F/ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pleszewie udziela dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, rodzicom i nauczycielom

pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem podopiecznych, a także wspomaga przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Prowadzenie publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych należy do zadań oświatowych powiatów.

Do zadań Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pleszewie należy:

- diagnozowanie dzieci i młodzieży,
- wydawanie opinii i orzeczeń dotyczących kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży,
- udzielanie pomocy bezpośredniej uczniom oraz rodzicom,
- realizacja zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję jednostek oświatowych, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno-wychowawczych;
- wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek.

Pomoc udzielana przez publiczną poradnię psychologiczno – pedagogiczną jest dobrowolna i nieodpłatna. Wydana przez Poradnię opinia przekazywana jest do jednostki oświaty, do której uczęszcza uczeń również tylko na wniosek rodzica lub pełnoletniego ucznia. Celem diagnozowania dziecka jest przede wszystkim określenie jego indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych, wyjaśnienie mechanizmów jego funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu rozwiązania tego problemu. Diagnoza potrzeb dziecka pozwala na wskazanie kierunków działań w zakresie kształcenia i wychowania dziecka oraz wspomagania jego rozwoju.

Efektem diagnozy jest wydanie opinii, w tym:

- o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju,
- o specyficznych trudnościach w uczeniu się,
- w sprawie odroczenia rozpoczęcia przez dziecko obowiązku szkolnego,
- w sprawie wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej,
- w sprawie udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki,
- w sprawie spełniania przez dziecko obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego poza przedszkolem, oddziałem przedszkolnym lub inną formą wychowania przedszkolnego,
- w sprawie spełniania przez ucznia obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą,
- w sprawie zwolnienia ucznia z nauki drugiego języka obcego,
- w sprawie objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej,
- w sprawie objęcia ucznia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia,
- w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia,
- w sprawie pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadpodstawowej,
- w sprawie zezwolenia na zatrudnienie młodocianego w celu przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub nauki zawodu,
- w sprawie braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych,

- w innych sprawach związanych z kształceniem i wychowaniem dzieci i młodzieży (np. dla lekarzy, sądu).

W wyniku przeprowadzonej diagnozy Poradnia może wydać orzeczenie o potrzebie:

- kształcenia specjalnego,
- zajęć rewalidacyjno – wychowawczych,
- indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego,
- indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży.

W bieżącej pracy pracownicy Poradni obejmują bezpośrednią pomocą psychologiczno – pedagogiczną dziecko i rodziców/opiekunów oraz wspomaga nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z dzieckiem w jednostce oświaty, do której uczęszcza. Poradnia ma za zadanie wspierać przedszkola, szkoły i placówki poprzez:

- realizację działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli,
- doskonalenie nauczycieli w zakresie pomocy uczniom.

Na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego, publiczna poradnia jest zobowiązana jest także do współpracy w określaniu niezbędnych warunków do nauki, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjno – komunikacyjnych. Oferta Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pleszewie obejmuje: diagnozę, orzecznictwo, pracę z platformą Badań Zmysłów, spotkania w punktach konsultacyjnych, terapię, szkolenia, doradztwo zawodowe, socjoterapię.

G/ Powiatowa Świetlica Środowiskowa dla młodzieży dojeżdżającej w Pleszewie została powołana decyzją Rady Powiatu Pleszewskiego na końcu roku 2000. Lokal, w którym świetlicę umieszczono znajduje się w Domu Rzemiosła w Pleszewie. Placówka dysponuje główną salą, kuchnią oraz pomieszczeniem biurowym. W tych pomieszczeniach skorzystać można nieodpłatnie z komputerów z dostępem do Internetu; WI-FI, kuchni, biblioteczki wyposażonej w lektury, opracowania, słowniki i encyklopedię oraz z gier planszowych i edukacyjnych. Celem działalności świetlicy jest zabezpieczenie czasu młodzieży z miejscowości z terenu powiatu pleszewskiego. Świetlica prowadzi Lokalne Centrum Wolontariatu, wpiera działania społeczne na rzecz Mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew poprzez organizację wydarzeń lokalnych, działań ekologicznych, działań z obszaru pomocy społecznej. Ilość osób objętych pomocą/ oddziaływaniem – 300 uczniów.

3.3.2. Placówki oświatowe

W Mieście i Gminie Pleszew funkcjonują placówki oświatowe publiczne i niepubliczne, do których uczęszcza łącznie 6.176 dzieci i młodzieży. Wszyscy objęci są opieką i nauką w jednostkach oświatowych zróżnicowanych pod względem oferty, lokalizacji, grupy odbiorców, działań oraz organu prowadzącego i podległości.

Placówki publiczne prowadzone przez Miasto i Gminę Pleszew to:

1. **Zespół Szkół Publicznych Nr 1 w Pleszewie** z siedzibą przy ul. Szkolnej 5. W skład zespołu wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa Nr 1 im. 70 Pułku Piechoty w Pleszewie;
 - Publiczne Przedszkole w Marszewie (z 1 oddziałem) oraz 3 oddziały zamiejscowe z siedzibą w Zespole Szkół Publicznych Nr 1 w Pleszewie przy ul. Szkolnej 5.
2. **Zespół Szkół Publicznych Nr 2 w Pleszewie** z siedzibą przy ul. Ogrodowej 2. W skład zespołu wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Królowej Jadwigi w Pleszewie;
 - Publiczne Przedszkole w Brzeziu (1 oddział).
3. **Zespół Szkół Publicznych Nr 3 w Pleszewie** z siedzibą przy ul. Bolesława Krzywoustego 4 i 6. W skład zespołu wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Powstańców Wielkopolskich w Pleszewie;
 - Publiczne Przedszkole w Dobrej Nadziei (1 oddział).
4. **Zespół Szkół Publicznych w Kowalewie**, z siedzibą przy ul. Bolesława Chrobrego 36. W skład zespołu wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kowalewie;
 - Publiczne Przedszkole im. Jana Pawła II w Kowalewie (4 oddziały) oraz oddział zamiejscowy w Piekarzewie (1 oddział).
5. **Zespół Szkół Publicznych w Taczanowie Drugim**. Siedziba zespołu mieści się w Taczanowie Drugim 32c. W skład zespołu wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa w Taczanowie Drugim im. Bohaterów Monte Cassino;
 - Publiczne Przedszkole w Taczanowie Drugim (3 oddziały).
6. **Zespół Szkół Publicznych w Lenartowicach**, z siedzibą w Lenartowicach 59. W skład zespołu wchodzi:
 - Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Lenartowicach,
 - Publiczne Przedszkole w Lenartowicach (2 oddziały) z oddziałami zamiejscowymi w Rokutowie (1 oddział), Zawidowicach (1 oddział) i Grodzisku (1 oddział).
7. **Publiczne Przedszkole Nr 1 „Bajka” w Pleszewie**, z siedzibą przy ul. Gen. J. Hallera 30,
8. **Publiczne Przedszkole Nr 2 „Miś Uszatek” w Pleszewie**, z siedzibą przy ul. Mieszka I 20,
9. **Publiczne Przedszkole Nr 3 „Słoneczne” w Pleszewie**, z siedzibą przy Al. Wojska Polskiego 1.

Inne publiczne placówki, prowadzone przez samorząd powiatowy lub właściwego ministra to:

1. **Liceum Ogólnokształcące im. St. Staszica w Pleszewie**, z siedzibą przy ul. Poznańskiej 38,
2. **Zespół Szkół Technicznych w Pleszewie**, z siedzibą przy ul. Zielonej 3,
3. **Zespół Szkół Usługowo – Gospodarczych w Pleszewie**, z siedzibą przy ul. Poznańskiej 36,
4. **Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marszewie**, z siedzibą w Marszewie 22,
5. **Zespół Placówek Specjalnych w Pleszewie**, z siedzibą przy ul. Osiedlowej 1.

Placówki publiczne i niepubliczne prowadzone przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego, a działające na terenie Miasta i Gminy Pleszew to:

1. **Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące w Pleszewie**, prowadzone przez Fundację Rozwoju Lokalnego "Civitas", z siedzibą przy ul. Bolesława Krzywoustego 4,
2. **Publiczna Szkoła Podstawowa im. Twórców Ludowych w Kuczkowie**, prowadzona przez Stowarzyszenie „Pionier”. Siedziba szkoły mieści się w Kuczkowie przy ul. Parkowej 11,
3. **Publiczne Przedszkole w Kuczkowie** prowadzone przez Stowarzyszenie „Pionier”. Siedziba przedszkola mieści się w Kuczkowie przy ul. Parkowej 11,
4. **Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Sowinie Błotnej**, prowadzona przez Stowarzyszenie „Dolina Giszki”. Siedziba przedszkola mieści się w Sowinie Błotnej 30,
5. **Niepubliczne Przedszkole w Sowinie Błotnej**, prowadzone przez Stowarzyszenie „Dolina Giszki”. Siedziba przedszkola mieści się w Sowinie Błotnej 30,
6. **Szkoła Podstawowa Stowarzyszenie „Edukacja – Młodzież”**, prowadzona przez stowarzyszenie Edukacja Młodzież. Siedziba szkoły mieści się w Pleszewie przy Alejach Wojska Polskiego 21,
7. **Niepubliczne Przedszkole Ochronka im. bł. Edmunda Bojanowskiego w Pleszewie**. Siedziba przedszkola mieści się w Pleszewie przy ul. Bojanowskiego 1,
8. **Niepubliczne Przedszkole „Pszczółka Maja” w Pleszewie**. Siedziba jednostki mieści się w Pleszewie przy ul. Warneńczyka 26,
9. **Niepubliczne Przedszkole „Pszczółka Maja” w Pleszewie**. Siedziba mieści się przy ul. Podgórznej 32 w Pleszewie,
10. **Prywatny Żłobek „Tuptuś” w Pleszewie**. Siedziby oddziałów: ul. Poznańska 93, ul. Krzyżowa 10, ul. Warneńczyka 26a w Pleszewie,
11. **Niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Tęczowa Kraina” w Pleszewie**. Siedziba placówki znajduje się przy ul. Rolnej 12. w Pleszewie. Organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „APOYO”,
12. **Niepubliczne Przedszkole „Niezapominajka”**. Siedziba mieści się w Pleszewie przy ul. Sportowej 1,
13. **Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „Niezapominajka II”**. Siedziba Przedszkola i Żłobka mieści się w miejscowości Zielona Łąka 21,
14. **Niepubliczny Żłobek „Gucio”**. Siedziba znajduje się przy ul. Prusa 2 w Pleszewie.

Miasto i Gmina Pleszew nie prowadzi żłobka, ale każde miejsce dla dziecka zamieszkałego na jego terenie, objętego tą formą opieki, dotowane jest przez gminę. Działanie to jest celowe. Pozwala na rozwój małej przedsiębiorczości, pobudza konkurencję niosącą za sobą wysoki poziom usług i tworzenie wyjątkowych, klimatycznych i bezpiecznych miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3.

Tabela Nr 7. Liczba dzieci w żłobkach w Mieście i Gminie Pleszew.

Lp.	Nazwa szkoły / placówki	Liczba uczniów ogółem
1	Prywatny Żłobek Tuptuś ul. Poznańska	10
2	Prywatny Żłobek Tuptuś ul. Krzyżowa	19
3	Prywatny Żłobek Tuptuś ul. Warneńczyka	31
4	Niepubliczne Przedszkole i Żłobek "NIEZAPOMINAJKA II"	14

5	Niepubliczny Żłobek Gucio	17
Razem		91

Źródło: Wydział Edukacji UMiG Pleszew, stan na dzień 20.02.2021 r.

Zainteresowanie opieką w żłobkach systematycznie rośnie i będzie wzrastać w miarę uatrakcyjnienia lokalnego rynku pracy - szczególnie w kierunku kobiet.

Ogromne potrzeby opieki przedszkolnej zaspakają siedemnaście jednostek – publicznych oraz niepublicznych. W szeregach tych jednostek jest obecnie 1.230 dzieci w wieku od 2,5 do 6 r.ż., co stanowi blisko połowę populacji uczniów szkół podstawowych.

Tabela Nr 8. Liczba dzieci w przedszkolach w Mieście i Gminie Pleszew.

Lp.	Nazwa szkoły / placówki	Liczba uczniów ogółem
1	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 1 "BAJKA" W PLESZEWIE	124
2	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 2 "MIŚ USZATEK" W PLESZEWIE	174
3	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE NR 3 "SŁONECZNE" W PLESZEWIE	236
4	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W MARSZEWIE	87
5	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W BRZEZIU	22
6	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W TACZANOWIE DRUGIM	75
7	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE IM. JANA PAWŁA II W KOWALEWIE	108
8	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W LENARTOWICACH	112
9	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W DOBREJ NADZIEI	24
10	PUBLICZNE PRZEDSZKOLE W KUCZKOWIE	44
11	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE OCHRONKA W PLESZEWIE	61
12	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE "PSZCZÓŁKA MAJA"	50
13	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE "NIEZAPOMINAJKA"	49
14	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE W SOWINIE BŁOTNEJ	22
15	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE INTEGRACYJNE "TĘCZOWA KRAINA"	15
16	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE "PSZCZÓŁKA MAJA"-II	19
17	NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE I ŻŁOBEK "NIEZAPOMINAJKA II"	8
Razem		1.230

Źródło: Wydział Edukacji UMiG Pleszew, stan na dzień 20.02.2021 r. (SIO).

Wychowanie przedszkolne to ważny element systemu oświaty. Dzieci objęte tą edukacją lepiej radzą sobie w szkole, mają lepsze wyniki w czytaniu i interpretacji informacji niż ich rówieśnicy, którzy nie uczęszczali do przedszkola. Korzystanie z wychowania przedszkolnego stwarza także dobre warunki do szybkiego zdiagnozowania problemów rozwojowych, co ułatwia terapię zaburzeń i wyrównywanie zaniedbań środowiskowych.

W instytucjach oświatowych na terenie Miasta i Gminy Pleszew znajdują miejsce dzieci zdrowe i takie, które potrzebują większego wsparcia i pomocy specjalistycznej. Szkoły podstawowe posiadają dobrą bazę lokalową. Przy każdej placówce istnieją ogólnodostępne tereny sportowe. W szkołach zorganizowano specjalistyczne pracownie. W każdej ze szkół poza zajęciami lekcyjnymi, działa stołówka, świetlica i biblioteka. Prowadzonych jest wiele rodzajów zajęć pozalekcyjnych (koła zainteresowań) i ogólnorozwojowych zajęć sportowych, wyrównawczych oraz wynikających z potrzeb indywidualnych. Aktualnie w szkołach podstawowych w klasach I-VIII uczy się 2.693 uczniów.

Tabela Nr 9. Liczba dzieci w szkołach podstawowych w Mieście i Gminie Pleszew.

Lp.	Nazwa szkoły / placówki	Liczba uczniów ogółem
1	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1 IM. 70 PUŁKU PIECHOTY W PLESZEWIE	468
2	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 IM. KRÓLOWEJ JADWIGI W PLESZEWIE	593
3	SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3 IM. POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH W PLESZEWIE	706
4	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. BOHATERÓW MONTE CASSINO W TACZANOWIE DRUGIM	152
5	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. JANA PAWŁA II W KOWALEWIE	327
6	SZKOŁA PODSTAWOWA IM. MARIII KONOPNICKIEJ W LENARTOWICACH	170
7	PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. TWÓRCÓW LUDOWYCH W KUCZKOWIE	100
9	NIEPUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ROTMISTRZA WITOLDA PILECKIEGO W SOWINIE BŁOTNEJ	66
10	SZKOŁA PODSTAWOWA STOWARZYSZENIE "EDUKACJA – MŁODZIEŻ" W PLESZEWIE	29
11	SZKOŁA PODSTAWOWA W ZESPOLE PLACÓWEK SPECJALNYCH W PLESZEWIE	82
	Razem	2.693

Źródło: Wydział Edukacji UMiG Pleszew, stan na dzień 20.02.2021 r. SIO oraz dane pozyskane z jednostek).

Uczniowie z terenu Miasta i Gminy Pleszew swoją edukacyjną ścieżkę mogą kontynuować w jednej z kilku różnych placówek. Obecnie w szkołach ponadpodstawowych, w klasach młodzieżowych, uczy się 2.162 uczniów, głównie w szkole branżowej i technikum.

Tabela Nr 10. Liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych (klasy młodzieżowe) w Mieście i Gminie Pleszew.

Lp.	Nazwa szkoły / placówki	Liczba uczniów ogółem
1	I Liceum Ogólnokształcące w Pleszewie	396
2	Zespół Szkół Technicznych w Pleszewie	704
3	Zespół Szkół Usługowo – Gospodarczych w Pleszewie	490
4	Branżowa Szkoła I Stopnia Stowarzyszenie „Edukacja – Młodzież” w Pleszewie	90
5	Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące w Pleszewie	105
6	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marszewie	309
7	Zespół Placówek Specjalnych w Pleszewie (szkoła branżowa i przysp. do pracy)	68
	Razem	2.162

Źródło: Wydział Edukacji UMiG Pleszew, stan na dzień 20.02.2021 r. (dane pozyskane z jednostek).

Z badań prowadzonych przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta i Gminy Pleszew w lutym bieżącego roku wynika, że ósmoklasiści chętnie zostaną w mieście, znajdując ofertę edukacyjną dla siebie na miejscu. Część z nich wybierze jednak szkołę w Kaliszu (liceum ogólnokształcące) lub Ostrowie Wlkp. (technikum).

3.3.3. Organizacje, związki, stowarzyszenia

Organizacje pozarządowe, stanowiące trzeci, obok publicznego i prywatnego, sektor społeczeństwa są znaczącą częścią każdego efektywnie i demokratycznie funkcjonującego państwa i społeczeństwa. Dostarczają usług obywatelom, nierzadko wypełniając lukę, której nie zapełnia sektor publiczny i rynkowy. Realizują zadania, które wynikają z polityki państwa, lub te, których mimo istniejącego zapotrzebowania ani podmioty publiczne, ani prywatne zorientowane na zysk, nie podejmują. Jedną z zasadniczych tendencji współczesnej polityki społecznej jest zwiększająca się współpraca władz samorządowych ze strukturami organizacji pozarządowych, których liczne formy i procedury współpracy ciągle się rozszerzają. Ich uzupełniająca rola i zakres dziedzin działalności stale się rozwija. Działające na terenie Miasta i Gminy Pleszew organizacje odzwierciedlają wiele płaszczyzn polityki społecznej. W Strategii poniżej przedstawiono reprezentację stowarzyszeń i związków.

Stowarzyszenia:

1. Stowarzyszenie „Poznańska 36” Pleszew, ul. Poznańska 36, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Szeroko rozumiane działanie na rzecz wspieranie budowy społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju RP we wszystkich obszarach życia, a w szczególności w zakresie: nauki, edukacji, oświaty i wychowania, współpracy międzynarodowej; kultury i sztuki; sportu i rekreacji; pomocy potrzebującym, w tym w szczególności zagrożonym wykluczeniem społecznym; przeciwdziałaniu bezrobociu, wspieraniu idei samorządności, kultywowania tradycji i upowszechniania historii, wspierania i dbania o ekologię oraz ochronę środowiska naturalnego, ochrony i promocji zdrowia; promocji, upowszechniania postaw proeuropejskich, organizacji i promocji wolontariatu, skupiania wokół idei Stowarzyszenia zainteresowanych; wspierania i rozwoju przedsiębiorczości. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – 421 uczniów i słuchaczy Zespołu Szkół Usługowo – Gospodarczych w Pleszewie.

2. Stowarzyszenie „Pionier” Kuczków, ul. Parkowa 11, Kuczków, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Celem stowarzyszenia jest szeroko rozumiane działanie na rzecz wspierania rozwoju edukacyjnego, kulturalnego, społecznego oraz gospodarczego RP we wszystkich obszarach życia, a w szczególności w zakresie: Nauki, edukacji, kultury i sztuki, sportu i rekreacji; pomocy potrzebującym, przeciwdziałania bezrobociu, wspierania idei samorządności, kultywowania tradycji; wspieranie i dbanie o ekologię, ochrony i promocji zdrowia, współpracy międzynarodowej, promocji; organizacji i promocji wolontariatu. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – ok. 800 osób.

3. Stowarzyszenie „Iskierka Nadziei” im. Edmunda Bojanowskiego, ul. Bojanowskiego 1, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Wspieranie działalności statutowej Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego im. Św. Józefa w Pleszewie.

Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – 27 pacjentów zakładu – oddziaływanie bezpośrednie. Ok. 41 pracowników – oddziaływanie pośrednie np. działalność szkoleniowa, edukacyjna.

4. Pleszewskie Towarzystwo Kulturalne, ul. Poznańska 34, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Praca na rzecz kulturalnego i sprawniejszego rozwoju miasta oraz upowszechnianie wartościowych zjawisk kulturalnych i propagowanie dorobku Pleszewian. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – ok. 100 osób.

5. Stowarzyszenie „Staszic” przy I Liceum Ogólnokształcącym im. St. Staszica, ul. Poznańska 38, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Wspomaganie Liceum im. Stanisława Staszica w Pleszewie w poprawianiu warunków lokalowych i w pozyskiwaniu sprzętu i pomocy dydaktycznych, działalność charytatywna na rzecz uczniów Liceum im. Stanisława Staszica w Pleszewie, będących w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans edukacyjnych tej młodzieży, wspomaganie działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej Liceum, ochrona i promocja zdrowia, założenie i prowadzenie szkoły na zasadach prawem przewidzianych, działalność na rzecz młodzieży niepełnosprawnej, upowszechnianie turystyki, kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży, organizacja i wspomaganie wypoczynku młodzieży, działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami, upowszechnianie kultury, sztuki i ochrony dóbr kultury i tradycji, upowszechnianie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – ok. 500 osób.

6. Stowarzyszenie „Zrozumieć i Pomóc”, ul. Kazimierza Wielkiego 7, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Celem stowarzyszenia są oddziaływania profilaktyczne i terapeutyczne wobec osób z problemami zdrowia psychicznego i niepełnosprawnych intelektualnie oraz ich rodzin i opiekunów. Stowarzyszenie prowadzi Środowiskowy Dom Samopomocy dla 40 osób niepełnosprawnych oraz realizuje zadanie publiczne – usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Ważnym aspektem dla członków stowarzyszenie jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w codziennym życiu, rehabilitacja lecznicza, społeczna, zawodowa, zapewnienie niezbędnej opieki, minimalizowanie barier utrudniających osobom psychicznie chorych, upośledzonym umysłowo oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, pełne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej, przeciwdziałając izolacji społecznej, podniesienie świadomości społecznej mieszkańców ziemi pleszewskiej, dotyczącej zasad funkcjonowania we wspólnocie lokalnej psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo i wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, poprawienie jakości i efektywności usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, pogłębianie współpracy między podmiotami i instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej, promowanie działań pomocowych. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – objętych pomocą jest 125 osób, oddziaływaniem – ok. 800 osób.

7. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Azymut”, ul. Bolesława Krzywoustego 3, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Ozdrowienie moralne i psychiczne osób uzależnionych od alkoholu i środków zmieniających nastrój. Przeciwdziałanie patologiom społecznym, kształtowanie u członków dążenia do całkowitego powstrzymania się od picia alkoholu. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – 25 osób.

8. Pleszewskie Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci o Szczególnych Potrzebach Opiekuńczych „Dom”, ul. Osiedlowa 1, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Wspieranie inicjatyw zmierzających do poprawy warunków życia dzieci, tworzenia możliwości pełnego rozwoju emocjonalnego, intelektualnego i fizycznego. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – 50 – 100 dzieci.

9. Stowarzyszenie „z Jedyneką w Przyszłość”, ul. Szkolna 5, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Celem stowarzyszenia jest promocja i podejmowanie działań na rzecz upowszechnienia i rozwoju intelektualnego dzieci i młodzieży. Stowarzyszenie jest stowarzyszeniem pożytku publicznego, pozyskuje 1%. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – społeczność ZSP nr 1 w Pleszewie.

10. Stowarzyszenie Edukacyjne im. Królowej Jadwigi w Pleszewie, ul. Ogrodowa 2, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Celem stowarzyszenia jest promowanie wszelkich przedsięwzięć służących rozwojowi szkoły i tradycji związanych z jej patronką, tworzenie warunków do pełnego i równomiernego rozwoju intelektualnego, duchowego, emocjonalnego, społecznego, artystycznego i fizycznego młodego pokolenia oraz promowanie wszelkich przedsięwzięć służących integracji środowiska lokalnego związanego ze szkołą. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – społeczność ZSP nr 2 w Pleszewie.

11. Stowarzyszenie Pomocy Edukacyjnej „Kaganek Oświaty”, ul. Rynek 1, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Oddziaływanie poprawiające funkcjonowanie pleszewskiej oświaty a przez to lepsze przygotowanie dzieci i młodzieży do dalszej nauki, a także działanie umożliwiające podnoszenie kwalifikacji osób dorosłych. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – około 50 osób jest objętych pomocą, a kilkaset oddziaływaniem.

12. Stowarzyszenie „Ago-Trójka” przy ZSP nr 3 w Pleszewie, ul. Bolesława Krzywoustego 4, 63-300 Pleszew

Cel działalności:

Zadania w zakresie edukacji, oświaty i wychowania wynikające z potrzeb środowiska lokalnego, a w szczególności zaś ZSP nr 3 w Pleszewie. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – uczniowie Zespołu Szkół Publicznych nr 3 w Pleszewie, 714 uczniów.

13. Stowarzyszenie „Zdrowie i Życie”, ul. Rynek 1, 63-300 Pleszew

Cel działalności

Szczepienia profilaktyczne, bank żywności dla potrzebujących rodzin, akcje profilaktyczne i badania w zakresie chorób nowotworowych. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – ok. 1.200 osób.

14. Stowarzyszenie Centrum Rozwoju, ul. Kazimierza Wielkiego 7a, 63-300 Pleszew

Cel działalności

Celem stowarzyszenia jest szeroko rozumiana pomoc rodzinom zagrożonym i osobom niepełnosprawnym udzielana bezpłatnie, a w szczególności: wprowadzanie przejętych z zagranicy nowych metod i form rehabilitacji i nauczania osób niepełnosprawnych, organizowanie i prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, udoskonalenie Warsztatów Terapii Zajęciowej poprzez wprowadzenie nowych metod i sposobów pracy, powiększanie i modernizacja poszczególnych pracowni; zakup nowoczesnego sprzętu do rehabilitacji leczniczej — współpraca z zagranicą, tworzenie i prowadzenie zakładów aktywizacji zawodowej, objęcie terapią leczniczą i edukacją dzieci niepełnosprawnych już w wieku przedszkolnym wczesna interwencja, pomoc dzieciom poszkodowanym w wypadkach drogowych, tworzenie i prowadzenie warsztatów terapii leczniczej i edukacyjnej dla dzieci niepełnosprawnych w wieku przedszkolnym, tworzenie programów celowych dla stworzenia szerszego rynku pracy dla osób niepełnosprawnych, tworzenie i prowadzenie świetlic środowiskowych na terenie powiatu; pomoc fachowa w wyrównywaniu braków edukacyjnych dzieci z rodzin zagrożonych; tworzenie wolontariatu dotyczącego pomocy i opieki nad dziećmi i młodzieżą w rodzinach patologicznych, pomoc materialna i rzeczowa rodzinom zagrożonym, wielopłaszczyznowa integracja obywateli jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności instytucji pomocy społecznej z podobnymi jednostkami Krajów Unii Europejskiej, dowożenie niepełnosprawnych do Warsztatów Terapii Zajęciowej i Zakładów Aktywizacji Zawodowej przy użyciu własnych środków transportu, organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci, młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, kompleksowa pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy, kompleksowa pomoc osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym; aktywizacja zawodowa i społeczna osób pozostających bez pracy, zagrożonych utratą pracy i wykluczeniem społecznym, kompleksowa pomoc osobom starszym, w tym w szczególności ich aktywizacja społeczna; rozwój wolontariatu, aktywizacja osób i rodzin zamieszkujących tereny wiejskie, upowszechnianie i ochrona praw osób i grup defaworyzowanych (kobiety, seniorzy, osoby niepełnosprawne, zagrożone wykluczeniem społecznym, mniejszości); przeciwdziałanie patologiom społecznym, działalność na rzecz rozwoju sektora pozarządowego, wspieranie rodzicielstwa zastępczego, profilaktyka w zakresie uzależnień działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – rocznie średnio 200 osób.

15. Pleszewskie Stowarzyszenie Przeciwdziałania Narkomanii, ul. Św. Ducha 5, 63-300

Pleszew

Cel działalności:

Celem stowarzyszenia jest szeroko rozumiana pomoc dzieciom i młodzieży szkolnej oraz ich rodzicom w zakresie przeciwdziałania narkomanii a w szczególności szkolenie pedagogów, samorządów uczniowskich w zakresie profilaktyki antynarkotykowej. Organizowanie konkursów o tematyce antynalógowej oraz zajęć pozalekcyjnych. Organizowanie grup wsparcia dla uczniów znajdujących się w nałógowej fazie konsumpcyjnej. Ochrona szkół przed dealerami narkotykowymi. Publikowanie biuletynu informacyjnego dla rodziców. Współpraca i wymiana doświadczeń z towarzyszami, stowarzyszeniami,

fundacjami, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami zwalczającymi narkomanię w kraju i zagranicą. Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – ok. 600 osób.

16. Fundacja Animacja, ul. Bolesława Krzywoustego 3, 63-300 Pleszew realizująca zadanie publiczne pod nazwą prowadzenie Centrum Wspierania Inicjatyw Obywatelskich

Cel działalności:

Fundacja swoje działania kieruje do: organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, grup samopomocowych. Z wsparcia skorzystać mogą wszyscy mieszkańcy powiatu pleszewskiego. Fundacja animuje, informuje, doradza i szkoli. Celem działania Centrum jest całodzienne zagospodarowanie czasu wolnego dla mieszkańców, zwłaszcza dla osób nieaktywnych zawodowo, wymagających wsparcia, pomocy oraz zagrożonych marginalizacją społeczną, promowanie działań służących aktywizacji społecznej, zwłaszcza wolontariatu oraz współpracy między organizacjami pozarządowymi. Wspieranie i wzmacnianie organizacji pozarządowych w ich działalności merytorycznej poprzez udzielanie porad w zakresie możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, organizacji i zarządzania, promocji działalności. Wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie: kultury i sztuki, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, sportu i rekreacji, pomocy potrzebującym, w tym w szczególności zagrożonym wykluczeniem społecznym, przeciwdziałania bezrobociu, wspierania idei samorządności, kultywowania tradycji i upowszechniania historii, wspierania i dbania o ekologię oraz ochronę środowiska naturalnego, ochrony i promocji zdrowia, współpracy międzynarodowej, promocji, upowszechniania postaw proeuropejskich, wspierania i rozwoju przedsiębiorczości, wspierania i rozwoju instytucji około biznesowych, wspierania działań ekologicznych, integracji międzypokoleniowej, wspierania działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Udostępnienie pomieszczeń Centrum na działalność statutową organizacji pozarządowej oraz grupom nieformalnym. Centrum czynne jest w dniach od poniedziałku do piątku w wyznaczonych godzinach. W ramach codziennej działalności organizowane są różnego rodzaju spotkania, dni sąsiedzkie, zabawy okolicznościowe.

Obecnie z Centrum współpracują następujące organizacje:

- Pleszewski Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Stowarzyszenie Miłośnicy Ziemi Pleszewskiej,
- Stowarzyszenie „Azymut”,
- Stowarzyszenie „Zrozumieć i Pomóc”,
- Stowarzyszenie „Libero”,
- Fundacja im. Królowej Polski św. Jadwigi,
- Stowarzyszenie „Global Projekt”,
- Związek Wędkarski,
- Fundacja „Ukraina”,
- grupy nieformalne i grupy samopomocowe.

Ilość osób objętych pomocą/oddziaływaniem – rocznie średnio 1.500 osób.

Organizacje i związki:

1. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Pleszew, ul. Poznańska 35, 63-300 Pleszew

To organizacja pozarządowa dobrowolna, samodzielna, neutralna pod względem politycznym, wyznaniowym, etnicznym i rasowym. Jego działalność oparta jest na pracy społecznej ogółu członków. Związek działa na rzecz: reprezentowania interesów środowiska emerytów i rencistów wobec organów administracji samorządowej, popularyzowania ich problemów w społeczeństwie, poprawy warunków socjalno – bytowych emerytów i rencistów. Związek współpracuje z organami władzy samorządowej, organizacjami społecznymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz emerytów i osób niepełnosprawnych. Związek prowadzi działalność charytatywną, organizuje wycieczki krajoznawcze, pielgrzymki, pikniki, wieczorki taneczne, spotkania z okazji Dni Seniora i Inwalidy oraz inne imprezy integracyjne, Kluby Seniora i zespoły artystyczne. Do PZERil z terenu Miasta i Gminy Pleszew należy: 890 osób (2020 r.), poprzednio należało zaś 738 osób (2019 r.), 693 osoby (2018 r.) i 682 osoby (2017 r.).

2. Polski Związek Niewidomych, Pleszew, ul. Kraszewskiego 1, 63-300 Pleszew

To stowarzyszenie wyższej użyteczności publicznej, które zrzesza niewidomych i słabo widzących z terenu Miasta Pleszewa i powiatu pleszewskiego. Celem Koła PZN w Pleszewie jest opieka prawna w formie udzielania porad prawnych i informacji o wszelkich zmianach w przepisach prawnych, a także działalność socjalna, organizacja spotkań integracyjnych, wycieczek turystycznych z niewidomymi i osobami ze złożoną niepełnosprawnością oraz osobami słabo widzącymi.

3. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Pleszew ul. Kolejowa 1/1, 63-300 Pleszew

To stowarzyszenie utrzymujące się wyłącznie z darowizn i dotacji. Głównym celem działania organizacji jest troska o jakość warunków życia dziecka, jego rozwój, bezpieczeństwo i godność, a w szczególności: ochrona dzieci przed patologią społeczną, przemocą i złym traktowaniem, udzielanie pomocy rodzinom w sprawowaniu opieki nad dzieckiem, prowadzenie edukacji i innych działań w zakresie profilaktyki uzależnień (w szczególności narkomanii i alkoholizmu), organizacja i zagospodarowanie czasu wolnego wakacyjnego, upowszechnianie sportu i rekreacji, krajoznawstwa, promowanie twórczości artystycznej, organizacja działań na rzecz integracji dzieci i młodzieży zdrowej i niepełnosprawnej, prowadzenie działalności charytatywnej na rzecz pomocy dzieciom.

4. Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, Pleszew, ul. Edmunda Bojanowskiego 1, 63-300 Pleszew

To zgromadzenie zakonne, które realizując cele statutowe „wypełnia ideę służenia Bogu i ludziom, zwłaszcza najbardziej potrzebującym. Dlatego posługiwanie ewangeliczne Zgromadzenia w Kościele obejmuje szczególnie wychowanie dzieci i młodzieży, opiekę nad chorymi i biednymi, a także różne formy pracy parafialnej i charytatywnej”.

3.4. Płaszczyzny pomocy społecznej

Zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030 są lokowane w kilku płaszczynach, których zasięg pozwoli przełamać ugruntowaną bierność społeczną stanowiącą społeczny koszt transformacji ustrojowej, związany m.in. ze wzrostem ubóstwa, bezrobociem wynikającym z restrukturyzacji gospodarki i nieskutecznym często systemem zabezpieczenia socjalnego.

Trudna sytuacja na pleszewskim rynku pracy, pauperyzacja mieszkańców, nasilanie się problemów społecznych powoduje, że w Pleszewie coraz więcej osób nie radzi sobie we własnym zakresie z zaspokajaniem podstawowych potrzeb bytowych oraz rozwiązywaniem codziennych problemów. Działania podejmowane przez pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie są działaniami realizowanymi z uwzględnieniem rejonów, którym przynależą poszczególni pracownicy socjalni. Teren Miasta i Gminy Pleszew podzielony jest na 12 rejonów, w tym 5 rejonów wiejskich i 7 rejonów miejskich. Zgodnie z danymi MGOPS w roku 2013 z różnych form pomocy skorzystało 2.025 osób (pomoc społeczna, świadczenia rodzinne, dodatki mieszkaniowe, stypendia). Najczęstszym powodem udzielania pomocy osobom i ich rodzinom jest:

- ubóstwo środowisk w stosunku do wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała choroba,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- alkoholizm.

Praca socjalna rozumiana jest jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Przyczyny udzielania pomocy są bardzo różne.

Tabela Nr 11. Przyczyny udzielania pomocy społecznej z podziałem na liczbę rodzin i osób w rodzinie.

Powód trudnej sytuacji w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
ROK	2019		2020	
Ubóstwo	120	189	145	222
Bezdomność	26	27	27	28
Sieroctwo	2	2	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	96	428	128	536
W tym wielodzietność	42	219	45	232
Bezrobocie	130	357	180	485
Niepełnosprawność	338	469	382	555
Długotrwała lub ciężka choroba	303	524	367	655
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	107	281	143	390
W tym rodziny niepełne	76	168	98	232
Rodziny wielodzietne	13	67	16	83
Przemoc w rodzinie	7	13	8	19
Potrzeba ochrony ofiar ludźmi	0	0	0	0
Alkoholizm	8	9	8	8

Narkomania	1	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	7	8	8
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub obronę uzupełniającą	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	2	3	2	3
Sytuacja kryzysowa	4	8	4	8
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0
łącznie:	1.282	2.772	1.563	3.466

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zmieniają się powody udzielania pomocy osobom i ich rodzinom obok niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby pojawiają się uzależnienia od alkoholu, środków psychoaktywnych, czy pomoc w bezradności opiekuńczo – wychowawczej.

Tabela Nr 12. Dane ilościowe osób korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Przyczyna udzielenia pomocy - przeważający
2011	1.958	4.821	długotrwała choroba, bezrobocie
2012	1.930	4.642	długotrwała choroba, bezrobocie
2013	1.984	4.842	długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność
2014	2.124	5.521	niepełnosprawność, długotrwała choroba
2015	1.895	4.703	niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezrobocie,
2016	1.751	3.945	niepełnosprawność, ciężka choroba, narkomania (5 rodzin = 8 osób)
2017	1.747	3.878	niepełnosprawność, ciężka choroba, zwolnienie z zakładu karnego (14 osób)
2018	1.629	3.586	niepełnosprawność, ciężka choroba, alkoholizm
2019	1.282	2.772	ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba
2020	1.563	3.466	niepełnosprawność, ciężka choroba, bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Należy zwrócić uwagę, że w utrzymującej się liczbie osób korzystających z pomocy społecznej występuje więcej niż jeden problem.

3.5. Sytuacja rodzin

W polityce społecznej Miasto i Gmina Pleszew zwraca szczególną uwagę na kwestie dziecka i rodziny. Dzieje się tak dlatego, że dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu różnych zagrożeń cywilizacyjnych.

Analiza funkcji rodziny współczesnej wskazuje na potrzebę systemowych rozwiązań w zakresie jej wsparcia, mieszczących się w formule zintegrowanych, interdyscyplinarnych działań, szczególnie związanych ze

sferą mieszkaniową, bytową, edukacji i wychowania. Pomoc rodzinie stanowi jeden z głównych priorytetów strategii polityki społecznej państwa oraz Miasta i Gminy Pleszew, gdzie szczególną uwagą zwraca się na kwestie dziecka i rodziny.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie systematycznie obejmuje kompleksową pomocą wiele środowisk (pod tym pojęciem należy rozumieć osoby samotne i rodziny). Ich liczba w różnych latach się zmienia. Z roku na rok można zaobserwować zmienną sytuację w rodzinach. Początkowo zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, co spowodowane było wprowadzeniem programów socjalnych wspierających finansowo każdą z rodzin wychowujących dzieci. Istotnym z punktu widzenia niniejszego dokumentu jest fakt, że jednocześnie zwiększa się liczba tzw. rodzin wieloprotymowych wykazujących trudności w realizacji swoich funkcji, rodzin w kryzysie, w konflikcie, zagrożonych rozpadem, potrzebujących wsparcia specjalistycznego między innymi w leczeniu choroby psychicznej, czy też zaburzenia osobowości, stanów depresyjnych. Ubóstwo materialne nie jest już naczelnym powodem zwracania się po pomoc do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie. Gmina kwalifikuje oraz wypłaca środki finansowe w ramach rządowych programów wsparcia rodziny, które w pewnym stopniu powodują polepszenie sytuacji ekonomicznej środowisk.

Tabela Nr 13. Zestawienie z realizacji programów świadczeń rodzinnych za rok 2020.

Nazwa świadczenie	liczba dzieci	Liczba złożonych wniosków	Należność
Świadczenie wychowawcze	5.194	3.868	32.005.332,00
Świadczenie „Dobry Start”	3.605	2.597	1.081.200,00
Świadczenia rodzinne	2.058	1.734	14.294.272,02

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie na podstawie sprawozdania MRPIPS.

W spostrzeżeniach zarówno pracowników socjalnych, jak i innych specjalistów działających na rzecz rodziny i dziecka, akcentowane jest pogłębianie się zaburzeń funkcjonowania wielu rodzin. Hasło to mieści w sobie m.in. kryzys struktury rodziny przejawiający się w rosnącej licznie rozwodów, powstawaniu tymczasowych konkubinatów zorientowanych na wspólne życie jedynie do czasu pojawienia się trudności, zaniedbaniach w sferze opieki i wychowania oraz nasilaniu się różnych form przemocy domowej.

Od wielu lat do grupy najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej należy bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego i kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. Jest to poważna dysfunkcja rodziny wynikająca m.in. z niskiego poziomu kompetencji rodziców w zakresie organizowania życia rodziny, zarządzania budżetem domowym.

W rodzinach tej kategorii wychowanie dzieci nie jest planowanym, świadomym procesem, ich potrzeby podstawowe, jak i rozwojowe są marginalizowane, aspiracje edukacyjne nie są w wystarczającym stopniu pobudzane i moderowane. W konsekwencji tych trudności dzieci z rodzin dysfunkcyjnych są słabiej przygotowane do samodzielnego życia, osiągania sukcesów osobistych, satysfakcjonującego funkcjonowania w rolach społecznych. Skutkiem tego zjawiska może być dziedziczenie statusu społecznego. Osoby dorosłe, które wywodzą

się z rodzin dysfunkcyjnych, często nie posiadając dobrych wzorców, mają trudność w prawidłowym funkcjonowaniu w założonych przez siebie rodzinach.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku, zobligowała gminy do zatrudniania asystentów rodziny. We współpracy z rodzinami oraz pracownikami socjalnymi asystenci opracowują i realizują plan pracy, którego ogólnym celem jest pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, psychologicznych, socjalnych. Ustawowym obowiązkiem jest zatem kontynuowanie pracy asystentów rodziny, którzy w roku 2020 świadczyli wsparcie 33 rodzinom.

Tabela Nr 14. Wsparcie asystentów rodziny w latach 2017 – 2020.

Rok	Liczba asystentów rodziny	Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny
2017	3	29
2018	2	36
2019	2	35
2020	2	33

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Zgodnie z art. 15 ust 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy rodzinnej (Dz. U. z 2020 poz. 821 ze zmianami.), liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Dotyczy to zatrudnienia na pełnym etacie. Jak wskazują dane w tabeli liczby środowisk wynikają z sytuacji, iż w danym roku zakończono współpracę i działania na rzecz rodziny z powodu np. zmiany miejsca zamieszkania czy nabycia prawidłowości w funkcjonowaniu rodziny przekroczenia są pozorne.

Praca asystenta dotyczy funkcjonowania środowiska rodzinnego. Bierze pod uwagę zarówno sferę materialno-rzeczową (np. dochód rodziny, wielkość i standard mieszkania, wyposażenie go w udogodnienia i dobra materialne, służące rozwojowi dzieci i całej rodziny, np. księgozbiór, sprzęty do uprawiania sportu i rekreacji), sferę oddziaływań wychowawczych (struktura rodziny, postawy wychowawcze, style wychowania, metody wychowania, relacje i więzi pomiędzy członkami rodziny, atmosfera wychowawcza, sposób spędzania czasu wolnego, charakter konsumpcji kultury) oraz sferę wartości (treści wychowawcze, cele wychowania, uznawane systemy wartości, aspiracje życiowe i edukacyjne, uznawane wzory i autorytety). Potrzeba zatrudnienia asystenta rodziny ustaje w momencie uzyskania przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania obowiązków opiekuńczo – wychowawczych, a także radzenia sobie z problemami życia codziennego. Osiągnięcie tego celu wymaga nie tylko pracy asystenta, ale zaangażowania w proces pomocy innych pracowników instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.

Praca asystentów rodziny służy udzielaniu rodzinie wszechstronnej pomocy tak, aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami i w wystarczającym zakresie realizować zadania wynikające z funkcji rodziny. Wsparcie asystentów rodziny jest formą profilaktyki i przeciwdziałania takim zjawiskom pojawiającym się na gruncie życia rodzinnego, które obligują służby do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Działania pomocowe realizowane

przez asystentów prowadzone są również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wówczas ich celem jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej i umożliwienie powrotu dziecka pod opiekę rodziców.

O sukcesie asystentury możemy mówić, gdy u klientów nastąpią zmiany w postrzeganiu siebie, swojego dotychczasowego działania i otaczającego świata. Wzmocnienie poczucia sprawstwa, poczucia kompetencji w roli rodzica, samodzielność w radzeniu sobie z trudnościami życia rodzinnego, ale też umiejętność zwracania się po pomoc, poprawa funkcjonowania dzieci w rodzinie i środowisku szkolnym to tylko przykłady efektów współpracy z asystentem rodziny. Wobec rodzin, w których podejmowane działania nie przynoszą pożądanych zmian oraz w szczególnie niepokojących sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dziecka, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie zwraca się do Sądu Rejonowego w Pleszewie, Wydział Rodzinny i Nieletnich z prośbą o podjęcie działań zgodnych z kompetencjami tej instytucji.

W celu wzmocnienia działań pomocowych oraz ich koordynacji na rzecz niektórych rodzin objętych wsparciem asystenta powoływane są zespoły ds. pracy z rodziną. Zespoły tworzy się w celu planowania i realizacji komplementarnej pomocy dla danej rodziny. W skład zespołu wchodzi: pracownicy socjalni, asystenci rodziny, pracownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Pleszewie oraz pedagodzy z placówek oświatowych z terenu Miasta i Gminy Pleszew.

W procesie swojego rozwoju rodziny przeżywają różnorodne trudności (długotrwała choroba, niepełnosprawność, przemoc, niewydolność wychowawcza, problemy w realizacji własnych funkcji). Nie wszystkie z nich dysponują zasobami pozwalającymi na konstruktywne rozwiązanie problemów. Z doświadczeń pracowników pomocy społecznej wynika, że wsparcie rodziny poprzez intensywną, zorientowaną na rozumienie, pogłębioną pracę socjalną oraz objęcie rodziny wsparciem asystenta, pozwalają na zaktywizowanie niejednokrotnie głęboko ukrytych naturalnych zasobów rodziny. Istotną kwestią jest również współpraca polegająca na wymianie doświadczeń i informacji pomiędzy pracownikami różnych instytucji działających na rzecz wsparcia rodziny. Adekwatny do problemu i sytuacji danej rodziny poziom wzajemnego zainteresowania działaniami podejmowanymi przez poszczególne instytucje pozwoliłby uniknąć dyfuzji odpowiedzialności a także sytuacji, w której brak spójności pomysłów na rozwiązanie kryzysu w rodzinie utrzymuje rodziny w stagnacji i dezorientacji.

Na uwagę zasługuje fakt, iż Miasto i Gmina Pleszew wypłaca stypendia dla uczniów szkół publicznych i niepublicznych. Stypendia przyznawane są na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Pomoc materialna (stypendium szkolne, zasiłek szkolny) przysługuje:

- uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom kolegiów pracowników służb społecznych - do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia,
- wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki,

- uczniom szkół niepublicznych nieposiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych – do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki.

Wnioski o stypendium składa się w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pleszewie w nieprzekraczalnym terminie do 15 września, a w przypadku kolegów do 15 października. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów rodziny, w szczególności, gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna. Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

W roku szkolnym 2018/2019 wpłynęło 382 wniosków na stypendium i 2 na zasiłek szkolny, w tym wydano 52 decyzje odmowe ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego, wypłacono łącznie 169.373,87 zł.

W roku szkolnym 2019/2020 wpłynęło 391 wniosków na stypendium i 1 wniosek na zasiłek szkolny, w tym wydano 28 decyzji odmownych ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego, wypłacono łącznie 156.642,44 zł.

Zauważane przez pracowników socjalnych narastające trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej, znajdują swoje odzwierciedlenie w danych liczbowych pozyskanych z placówek oświatowych z terenu Miasta i Gminy Pleszew. Wzrasta liczba dzieci potrzebujących stałego wsparcia pedagogów szkolnych w związku z deficytem funkcjonowania rodziny. Zaniedbania w zakresie opieki nad dziećmi, deprawowanie ich potrzeb miłości, przynależności, uznania i akceptacji w rodzinie przyczyniają się do występowania trudności wychowawczych, problemów w nauce oraz zachowań ryzykownych, takich jak np.: poszukiwania akceptacji, zrozumienia i wsparcia w dewiacyjnych grupach nieformalnych zorientowanych na realizację swoich celów w sposób daleki od społecznie akceptowanego.

Jako przyczynę problemów wychowawczych z młodzieżą nauczyciele wskazują zaniedbania wychowawcze rodziny, negatywne oddziaływanie środowiska rówieśniczego oraz wpływ mediów na osobowość młodego człowieka. Trudności wychowawcze przejawiają się w nadmiernej ruchliwości, nadpobudliwości, agresji słownej oraz w braku zainteresowania nauką. Nauczyciele zwracają szczególną uwagę na trzy czynniki związane z rodziną ucznia oddziałujące dotkliwie na jego rozwój. Pierwszy z nich to zmiana struktury rodziny z powodu rozvodu rodziców lub eurosieroctwa, drugi to niezaradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trzeci z kolei związany jest z obserwowanym przez nauczycieli przekazaniem przez rodziców odpowiedzialności za wychowanie dziecka na szkołę oraz inne instytucje. O nasileniu problemów wychowawczych świadczy m.in. wzrost liczby dzieci przejawiających zaburzenia emocjonalne, wymagających wsparcia socjalnego, potrzebujących dożywiania w szkole. W Mieście i Gminie Pleszew w 2020 r. z dożywiania skorzystało 368 osób.

Pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji zapewnia Program „Posiłek w szkole i w domu”. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania. Ze środków przekazywanych gminom w ramach Programu dofinansowane zostają zarówno posiłki wydawane w stołówkach, ale również te dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku.

Tabela Nr 15. Zestawienie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Rok	Liczba dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	Liczba osób objętych programem łącznie
2018	280	318	439	1.037
2019	130	480	870	1.480
2020	107	368	560	1.035

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie na podstawie sprawozdania MRPIPS.

W roku 2020 wsparciem zostało objętych 1.035 osób, które spełniało kryterium dochodowe (528 zł x150% = 792,00 zł na osobę w rodzinie, a dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 1.051,50 zł). Jak wynika z powyższej tabeli zauważalny jest spadek osób korzystających z tej formy pomocy z dwóch powodów: po pierwsze stan zagrożenia epidemiologicznego – COVID-19 i zamknięcie placówek oświatowych, choć rodzice mogli skorzystać z tego wsparcie zdecydowali się na sporządzanie posiłków w domu, nie złożyli wniosków, a po drugie przekroczenie kryterium dochodowego.

Oslabienie więzi międzypokoleniowych, rozluźnienie norm i obyczajów społecznych, ich pluralizm, różnorodność wpływów środowiskowych, chaos informacyjny, deficyty w zakresie realizacji podstawowych zadań rodzicielskich, uzależnienia powodują, że rodziny coraz częściej znajdują się w funkcjonalnym kryzysie. Potrzeby w zakresie prawnej ochrony dobra dzieci utrzymują się na podobnym poziomie od kilku lat, o czym świadczy liczba wzrostu nadzorów kuratorskich w rodzinach.

Tabela Nr 16. Liczba rodzin z dziećmi objętymi nadzorem kuratorów sądowych.

Rok	Liczba rodzin z dziećmi objętymi nadzorem kuratorskim	Liczba interwencji policji na skutek przemocy w rodzinie
2017	11	304
2018	15	338
2019	21	411
2020	24	437

Źródło: Opracowanie własne – dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pleszewie i Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie.

Z danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie wnioskować można wzrost interwencji policji na skutek przemocy w rodzinie oraz wdrożonych procedur „Niebieskich Kart”.

Wydział Rodzinny Sądu Rejonowego w Pleszewie w ciągu ostatnich trzech lat prowadził sprawy o pozbawienie, ograniczenie lub zawieszenie władzy rodzicielskiej. Dane te również potwierdzają istnienie kryzysu rodziny, szczególnie w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz przemawiają za koniecznością podejmowania systemowych działań profilaktycznych i interwencyjnych na rzecz wspierania rodziny.

W ochronie dziecka aktywnie uczestniczą partnerzy działań społecznych. Do katalogu okoliczności i zdarzeń będących powodem zawiadomienia sądu opiekuńczego zaliczyć należy w szczególności sytuacje wystąpienia naruszeń lub nieprawidłowości po stronie rodziców odnośnie sposobu korzystania z uprawnień lub wypełniania obowiązków wypływających z przysługującej im władzy rodzicielskiej względem małoletnich dzieci.

Tabela Nr 17. Liczba działań w placówkach oświatowych w zakresie wsparcia rodziny.

Rok	Ilość pism skierowanych od Sądu rejonowego o wgląd w sytuację rodziny w związku z podejrzeniem przemocy przez placówki oświatowe	Ilość pism skierowanych od Sądu rejonowego o wgląd w sytuację rodziny w związku z podejrzeniem przemocy przez MGOPS PLESZEW	Ilość uczniów, którzy skorzystali z wsparcia pedagoga szkolnego w związku ze zgłoszeniem lub podejrzeniem przemocy w rodzinie
2017	0	2	7
2018	1	4	8
2019	1	5	5
2020	5	8	3

Zródło: Opracowanie własne – dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie, na podstawie danych z placówek oświatowych.

Na podstawie uzyskanych danych można zauważyć wzrost zaangażowania osób działających na rzecz wsparcia rodziny w zakresie podjęcia współpracy z instytucjami, poprzez skierowanie pism do Sądu w związku z podejrzeniem przemocy. W roku 2020 skierowano 5 pism z placówek oświatowych o wgląd w sytuację rodzinną dziecka. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy (art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego). Obowiązek ten ciąży m.in. na placówkach oświatowych.

Z danych zebranych przez pracowników pomocy społecznej, Policji, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz rodziny wynika, że pleszewskie rodziny najczęściej dotyka problem uzależnienia od alkoholu. Jednocześnie, częściej niż w latach ubiegłych, w rodzinach pojawiają się także uzależnienia od innych substancji psychoaktywnych, a także uzależnienia behawioralne – od hazardu, Internetu, gier komputerowych czy innych mediów.

Problem uzależnienia dotyka rodziny i osoby z różnych środowisk, o różnym statusie materialnym. Dla wielu rodzin uzależnienie jest problemem krępującym i wstydlivym, nierzadko przez wiele lat ukrywanym. Ilościowe zdiagnozowanie zjawiska uzależnienia w mieście jest trudne. W tym celu we wrześniu 2019 r. wykonano diagnozę uzależnień młodzieży szkolnej w Mieście i Gminie Pleszew.

Dzieci z rodzin borykających się z problemem alkoholowym doświadczają wielu traumatycznych przeżyć. W rodzinie alkoholowej często brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, ograniczone bywają możliwości zaspokajania potrzeb wyższego rzędu. W rodzinie dominuje atmosfera niepokoju, napięcia, niepewności i lęku. Dzieci z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową często przedwcześnie wchodzą w rolę dorosłych, czują się inne, gorsze od rówieśników, nierzadko doświadczają przemocy. Doświadczenie życia w rodzinie z problemem alkoholowym pozostawia w nich piętno na całe życie. Niewłaściwe realizowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej w tych rodzinach jest jedną z najczęstszych przyczyn pozbawiania lub ograniczania władzy rodzicielskiej oraz umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Skala zjawiska przemocy w rodzinach jest niełatwa do oszacowania. Z danych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie wynika, że rośnie liczba osób objętych wsparciem, w związku z przemocą. Są to jednak dane dotyczące przemocy ujawnionej - na ogół w sytuacji, gdy eskalacja zjawiska w rodzinie jest tak duża, że jej członkowie zgłaszają problem lub reagują na nią osoby z najbliższego otoczenia. Wystąpienie zjawiska przemocy domowej angażuje zazwyczaj wiele lokalnych instytucji – policję, ośrodek pomocy społecznej, sąd, ośrodek interwencji kryzysowej, placówki oświatowe, pracujących w Zespole Interdyscyplinarnym będącym podstawowym ogniwem systemu reagowania na zjawisko przemocy. Diagnozie problemu przemocy w rodzinie oraz świadczeniu pomocy osobom uwikłanym w przemoc służy Procedura „Niebieskie Karty”. O skali problemu mówi ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, interwencji domowych i ilość zatrzymań na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela Nr 18. Procedury „Niebieskie Karty” w Mieście i Gminie Pleszew.

Rok	Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty”
2017	44
2018	51
2019	80
2020	97

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Analizując dane związane z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” na terenie Miasta i Gminy Pleszew na przestrzeni ostatnich trzech lat, odnotowuje się ich widoczny wzrost. Należy jednak podkreślić, że problem przemocy jest trudny do zdiagnozowania i często nie wychodzi na światło dzienne z kręgu rodziny. Osoby doznające przemocy w rodzinie nie chcą ujawnić tego problemu obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawitych procedur prawnych. O znaczeniu zjawiska przemocy w rodzinie decyduje nie tylko skala problemu co również jego waga – dotyczy on bowiem zdrowia i życia osób narażonych na przemoc.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie odnotowano na terenie Miasta i Gminy Pleszew wzrost interwencji domowych, a także wzrost zatrzymań w związku z przemocą w rodzinie.

Tabela Nr 19. Efekty przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Pleszew.

Rok	Ilość interwencji domowych	Ilość zatrzymań do wytrzeźwienia	Ilość powołanych nadzorów kuratorskich
2017	304	19	11
2018	338	26	15
2019	411	50	21
2020	380	52	24

Zródło: Opracowanie własne – dane z Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie i Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Pleszewie.

Jak wynika z powyższych danych zwiększa się liczba nadzorów kuratorskich powołanych przez Sąd Rejonowy w Pleszewie, dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej z powodu problemów opiekuńczo – wychowawczych spowodowanych m.in. przemocą w rodzinie. Skalę zjawiska przemocy i potrzeby wsparcia obrazuje skala udzielonej pomocy w ramach działającego Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześpiństwem w Pleszewie.

W celu zdiagnozowania problemu przemocy oraz poziomu wiedzy i świadomości społecznej w tym temacie, przeprowadzono badanie ankietowe skierowane do mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew. Kwestionariusze ankiet zostały rozdane wśród losowo wybranych klientów pomocy społecznej przez pracowników socjalnych oraz wśród członków Zespołu Interdyscyplinarnego. W wyniku analizy materiału badawczego ustalono, że zwiększa się świadomość społeczna dotycząca zjawiska przemocy, jednak jest to problem, o którym członkowie rodziny mówią ze skrępowaniem i wstydem, rzadko wychodzi on na „światło dzienne”. 75% ankietowanych deklaruje, że wie, gdzie należy się udać w przypadku wystąpienia przemocy, natomiast 65% słyszało o działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie.

Z ankiet przeprowadzonych wśród członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie wynika, że większa świadomość osób dotycząca występowania przemocy w rodzinie możliwa jest dzięki edukacji, szeroko prowadzonej profilaktyce, pogadankom w szkołach, kampaniom ogólnokrajowym dotyczącym przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ulotkom, plakatom, programom telewizyjnym i radiowym oraz artykułom prasowym.

W oparciu o posiadane dane i statystyki można stwierdzić, że wśród wszczętych procedur „Niebieskie Karty” nadal największy odsetek stanowią procedury w sytuacjach, gdzie alkohol jest jedną z głównych przyczyn przemocy w rodzinie. Wielu sprawców przemocy w chwili popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Co ważne, uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo, że sprawcy często usprawiedliwiają swoje zachowanie tym, że byli nietrzeźwi. Wśród innych przyczyn przemocy można wymienić trudną sytuację materialną rodziny, niezgodność charakterów – konflikt małżeński, zaburzenia psychiczne oraz inne rodzaje uzależnień np. narkomania, hazard.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, wynika, że na przestrzeni trzech ostatnich lat wzrasta liczba klientów Zespołu Motywującego. Członkowie komisji próbują nakłonić osoby uzależnione do dobrowolnego leczenia odwykowego.

Nasilające się zjawisko przemocy w związku z występowaniem uzależnień oraz wyniki diagnozy uzależnień młodzieży szkolnej w Mieście i Gminie Pleszew przeprowadzonej we wrześniu 2019 r przez pracownię Badań Opinii Publicznej Społeczności Lokalnej i Rynku wskazują, że wzrasta liczba nadużywania czy spożywania alkoholu wśród młodzieży szkolnej, a wraz z tym wzrostem potęguje się liczba potencjalnych sprawców przemocy. Obserwacja ta daje nam podłoże do zintensyfikowania działań profilaktycznych skierowanych do młodzieży w Mieście i Gminie Pleszew.

Niepokojąca jest stale wzrastająca liczba rozwodów, która wskazuje na nierozwiązane sytuacje konfliktowe, które prowadzą do rozpadu rodziny, a jednocześnie generują dalsze przejawy przemocy, np. w sytuacji braku porozumienia w sprawach podziału majątku lub opieki nad dzieckiem.

Wiele obaw pozostawia również statystyka dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie. Pojawia się pytanie czy przywoływane, rosnące wartości liczbowe w przypadku zjawiska przemocy wynikają z rzeczywistej intensyfikacji problemu wśród rodzin pleszewskich, czy może skala problemu pozostaje względnie stała a zwiększenie liczby zgłoszeń wynika z poszerzenia pola świadomości osób doznających przemocy oraz pracowników służb społecznych odpowiedzialnych za reagowanie? Niezależnie od odpowiedzi słusznym kierunkiem działań jest intensyfikacja pracy socjalnej z rodzinami doświadczającymi problemu przemocy i uzależnień. Należy również kontynuować pracę z młodzieżą poprzez realizowanie działań z zakresu profilaktyki pierwszej i drugorzędowej a także kontynuować dobre praktyki wypracowane w ramach działających na terenie miasta jednostek.

Zaburzenia funkcjonowania rodziny bywają na tyle poważne, że dalsze sprawowanie przez rodzinę opieki nad dzieckiem bywa zagrożone. Celem pracy asystentów jest motywowanie rodziców, opiekunów do prawidłowego realizowania przez nich funkcji opiekuńczych i wychowawczych tak, aby dziecko mogło wychowywać się w rodzinie biologicznej. W sytuacji braku zasobów niezbędnych do zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, istnieje możliwość umieszczenia go w pieczy zastępczej. W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo – wychowawcze).

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza rodzicielska została im ograniczona. .

Tabela Nr 20. Domy Dziecka i piecza zastępcza – umieszczenia.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w Domu Dziecka	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej
2017	3	14
2018	2	14
2019	2	14
2020	2	14

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Na terenie Miasta i Gminy Pleszew liczba dzieci umieszczona w Domu Dziecka oraz w pieczy zastępczej od kilku lat jest na stałym poziomie.

3.6. Bezrobocie

Bezrobocie nie tylko samo w sobie jest problemem społecznym, leży także u podstaw wielu innych problemów. Bezrobocie stanowi jeden z najważniejszych problemów powodujących zwracanie się mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew o pomoc w tym pomoc społeczną. Ilość rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia (w roku 2020 – 180, w roku 2019 – 130) jest odzwierciedleniem sytuacji na pleszewskim rynku pracy, która jest w dużym stopniu uzależniona od czynników makroekonomicznych. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają skalę zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia ukrytego i powszechności pracy „na czarno”. Bezrobocie powoduje, że standard życia mieszkańców obniża się, a rozszerza się zjawisko patologii społecznych i wykluczenia.

Bezrobotnym jest osoba, która pozostaje bez pracy, ale jednocześnie jest zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Dane udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie wskazują niepokojącą skalę osób bezrobotnych pozostających bez pracy w długim okresie czasu. Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia osób pozostających bez pracy oraz na ich rodziny. Jest to stan przymusowej zależności od innych. Krytyczną sytuacją objęte są te rodziny, w których wszyscy dorośli członkowie rodziny są osobami bezrobotnymi. Powoduje to obniżenie standardów życia rodziny, nawet w sytuacji otrzymywania świadczeń rekompensujących płacę. Rodzi to również dodatkowe problemy powodujące nieumiejętność przystosowania się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku pracy, bierność i towarzyszące temu patologie, tj. alkoholizm, narkomania. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, od posiadanych dóbr, oszczędności i długów. Pogarsza się ona wtedy, gdy rodziny są świadczeniobiorcami pomocy społecznej i tylko z tej formy pomocy korzystają od dłuższego czasu. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków na podstawowe potrzeby bytowe. Bezrobocie na terenie Miasta i Gminy Pleszew na tle powiatu pleszewskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 21. Bezrobocie w powiecie pleszewskim – stan na 31 grudnia 2020 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Osoby do 30 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Oferty pracy
Powiat pleszewski	1.346	795	551	492	521	169
<i>Gminy miejsko – wiejskie</i>						
Chocz	92	53	39	36	30	4
Dobrzyca	156	88	68	65	67	16
Pleszew	729	423	306	246	288	124
<i>Gminy wiejskie</i>						
Czermin	100	61	39	39	34	3

Gizalki	99	73	26	45	44	5
Gołuchów	170	97	73	61	58	13
Oferty pracy pochodzące od pracodawców spoza powiatu						4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie.

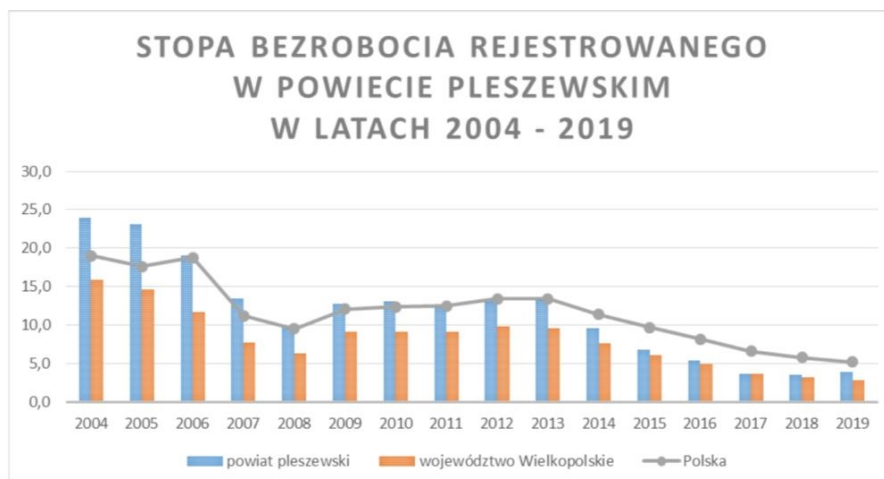
W oparciu o dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie można stwierdzić, że stopa bezrobocia w Polsce na koniec listopada 2020 r. wyniosła 6,1%, w Wielkopolsce – 3,7%, a w powiecie pleszewskim – 5,3%. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym i gospodarczym naturalnym dla gospodarki wolnorynkowej. Jego wskaźniki będą się zmieniać w zależności od sytuacji gospodarczej, jednak dotychczasowe obserwacje zjawiska pozwalają wskazać, że do grup szczególnego ryzyka należą osoby o niskim poziomie kompetencji i osoby długotrwale bezrobotne. Bezrobocie rodzi nie tylko skutki indywidualne, ale i takie, które definiuje się jako problemy społeczne. W rodzinie z problemem bezrobocia pojawiają się trudności finansowe, napięcie emocjonalne, frustracja, konflikty. Obniżeniu ulega poziom zaspokojenia potrzeb natury socjalno – bytowej. W konsekwencji bezrobocia, w rodzinach nim doświadczonych, dochodzi do zaburzeń realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Trudno bowiem o stworzenie poczucia bezpieczeństwa materialnego, o atmosferę spokoju. Zorientowanie na przyszłość myśli i działań w sytuacji niepewności najbliższej przyszłości również może być zadaniem trudnym. Obniżeniu ulega poziom zaspokojenia potrzeb dzieci, zarówno podstawowych jak i rozwojowych w tym np. edukacyjnych.

Niezależnie od przyczyn bezrobocia rodziców, troska o dobro dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem bezrobocia jest bardzo istotna i należy ją wpisać w politykę społeczną gminy, w działalność instytucji oświatowych i kulturalnych. Potwierdzeniem występowania zjawiska bezrobocia jest duża liczba osób korzystająca z pomocy finansowej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie, tj. 130 rodzin, które podaje bezrobocie za główną przyczynę dysfunkcji (na podstawie źródła – dane statystyczne opracowanie własne za I półrocze 2020 r.).

Wychodząc naprzeciw potrzebom pleszewskich rodzin, również tych o mniejszych zasobach, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie realizuje program Karty Dużej Rodziny oraz wypłatę stypendium socjalnego dla uczniów z rodzin ubogich, tj. takich, w których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 528 zł.

W powiecie pleszewskim na 1.000 mieszkańców pracuje 191 osób. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 50,1% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 49,9% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w powiecie pleszewskim wyniosło w 2019 roku 3,9% (5,4% wśród kobiet i 2,6% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa wielkopolskiego oraz mniej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

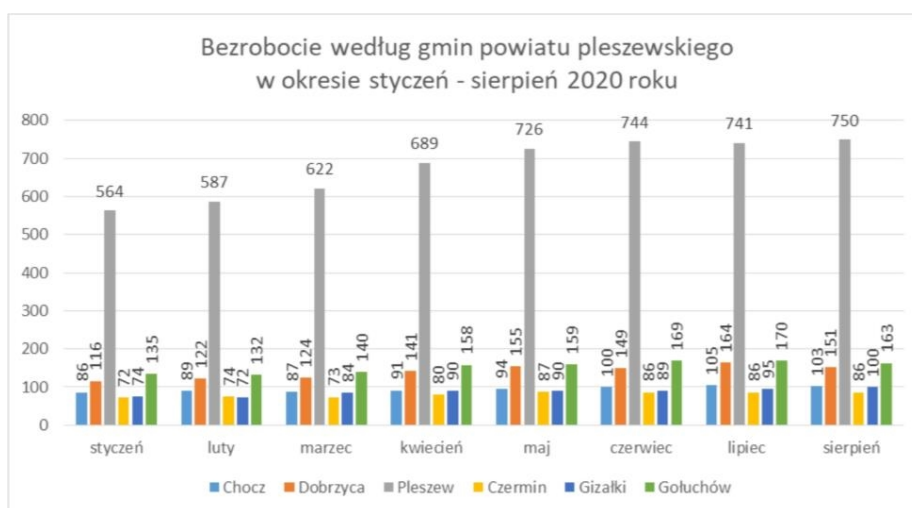
Rys. Nr 3. Stopa bezrobocia w powiecie pleszewskim w latach 2004 – 2019.

Źródło: Polska w liczbach.

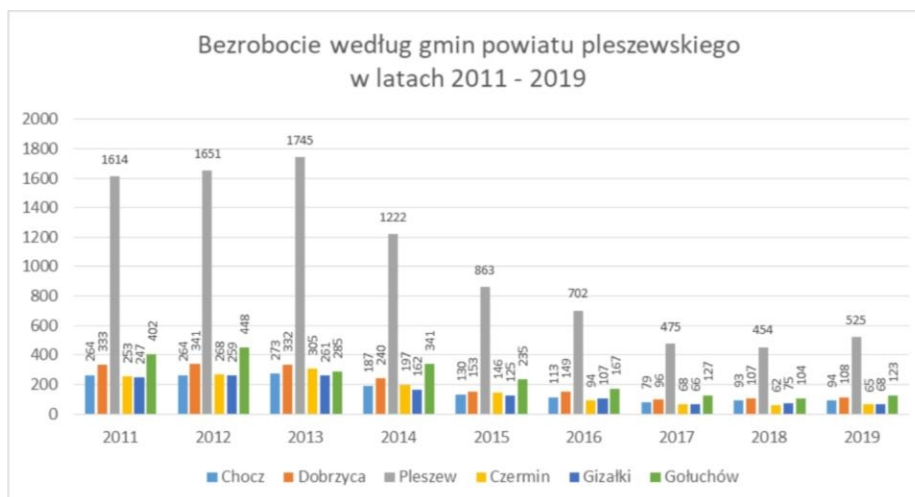
Największy odsetek wśród bezrobotnych powiatu pleszewskiego stanowią mieszkańcy Miasta i Gminy Pleszew – 55,43% ogółu bezrobotnych (sierpień 2020). Poniższe wykresy obrazują tendencję liczby osób bezrobotnych w poszczególnych miesiącach: styczeń – sierpień 2020 roku oraz pokazują tendencję problemu na przestrzeni lat 2011 – 2019. Problemu, który w kontekście trwającej pandemii koronawirusa, niepewnej przyszłości przedsiębiorców i rosnących cen bieżących towarów i usług, urasta do rangi zagrożenia stabilizacji życiowej w wielu domach.

Rys. Nr 4. Bezrobocie według gmin powiatu pleszewskiego w 2020 roku.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie.

Rys. Nr 5. Bezrobocie według gmin powiatu pleszewskiego w latach 2011 – 2019.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie.

W walce z bezrobociem Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie skierował do pracodawców i przedsiębiorców wsparcie w postaci tarczy antykryzysowej COVID-19 oraz szereg form wsparcia w zakresie świadczenia na rzecz ochrony miejsc pracy:

- dofinansowania do wynagrodzeń pracowników zabytków lub infrastruktury z nim związanej,
- dofinansowania do wynagrodzenia pracowników nieobjętych przestojem,
- pożyczki dla mikroprzedsiębiorcy,
- pożyczki dla organizacji pozarządowych,
- dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych,
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników dla mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców,
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników dla organizacji pozarządowych,
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń dla kościelnej osoby prawnej,
- pomocy w poszukiwaniu kandydatów do pracy, w tym: pośrednictwo pracy, pomoc w doborze kandydata do pracy, pomoc w rozwoju zawodowym pracowników,
- poradnictwa zawodowe,
- podnoszenia kompetencji i kwalifikacji pracowników i kandydatów do pracy,
- staży i bonów stażowych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- szkoleń i bonów szkoleniowych,
- refundacji z Funduszu Pracy wynagrodzeń młodocianych pracowników,
- wsparcia tworzenia miejsc pracy, w tym: pomoc oferowana przez doradcę klienta,
- prac interwencyjnych, robót publicznych,

- refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,
- pożyczki na utworzenie stanowiska pracy,
- jednorazowej refundacji składek na ubezpieczenie społeczne,
- świadczeń aktywizacyjnych,
- bonu zatrudnieniowego,
- dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego w wieku 50+,
- grantów na telepracę,
- zwolnienia z opłacania składki na Fundusz pracy oraz składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zatrudnionych bezrobotnych do 30 roku życia,
- zwolnienia z opłacania składki na Fundusz Pracy za zatrudnione osoby powyżej 50 roku życia,
- refundacji składek na ubezpieczenia społeczne za bezrobotnych do 30 roku życia,
- prac społecznie użytecznych,
- zatrudniania osób z niepełnosprawnością,
- wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- zatrudniania cudzoziemców,
- pożyczki na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego, w tym: bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy.

Nowym mechanizmem wsparcia było wprowadzenie wsparcia w postaci tarczy antykryzysowej, w ramach której Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie rozpatrzył łącznie 4.632 wnioski, z tego pozytywnie 4.385 na kwotę 33.158.074,78 zł. 247 wnioski rozpatrzono negatywnie, co stanowi 5% złożonych wniosków. Szczegóły wsparcia zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela Nr 22. Instrumenty wsparcia w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Instrument wsparcia	Liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie	Kwota w zł
art. 15zzb Dofinansowanie przedsiębiorcy części kosztów wynagrodzeń pracowników	536	13.872.032,46
art. 15zzc Dofinansowanie osobie prowadzącej samodzielnie działalność gospodarczą części kosztów prowadzenia tej działalności	647	3.493.880,00
art. 15zzd Jednorazowa pożyczka na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy	3.039	15.178.000,00
art. 15zdz Jednorazowa pożyczka na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności organizacji pozarządowej	121	350.974,76
art. 15zze Dofinansowanie organizacji pozarządowej części kosztów wynagrodzeń pracowników	3	62.090,10
art. 15zze2 Dofinansowanie kościelnej osobie prawnej części kosztów wynagrodzeń pracowników	2	16.097,46
art. 15zze4 Jednorazowa dotacja na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy	37	185.000,00
SUMA	4.385	33.158.074,78

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie.

Projekty realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie miały ogromne znaczenie dla walki z bezrobociem na terenie powiatu pleszewskiego, ale przede wszystkim były adresowane dla mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew. Istotne znaczenie w aktywnej walce z bezrobociem miało również dostosowanie się Powiatowego Urzędu Pracy do stale zmieniających się warunków, oczekiwań i wyzwań lokalnego rynku pracy. Fakt ten spowodował, że bezrobotni chętnie uczestniczyli z przedsięwzięciach realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy.

W latach 2015 – 2019 Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie pozyskał ogółem 12.566.012,54 zł, w tym na zadania/projekty:

- **„Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie pleszewskim (V)”** w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt skierowany do 154 osób powyżej 29 roku życia. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pleszewie, zakwalifikowanych do profilu pomocy I (tzw. bezrobotni aktywni) lub profilu pomocy II (tzw. wymagający wsparcia), należących co najmniej do jednej z poniższych grup: osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby w wieku 50 lat i więcej, imigranci oraz reemigranci, osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, mężczyźni w wieku 30 - 49 lat wymagający wsparcia;
- **„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pleszewskim (V)”** w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt był skierowany do 181 osób młodych w wieku 18 - 29 lat zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne (z ustalonym I lub II profilem pomocy) należących do kategorii NEET. NEET – oznacza osobę, która spełnia łącznie 3 warunki: nie pracuje, nie kształci się (tj. nie uczestniczy w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym), nie szkoli się i nie szkoliła się ze środków publicznych w okresie 4 tygodni przed rozpoczęciem udziału w projekcie. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET);
- **„Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie pleszewskim (IV)”** w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 - 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt był skierowany do 107 osób powyżej 29 roku życia. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pleszewie, zakwalifikowanych do profilu pomocy I (tzw. bezrobotni aktywni) lub profilu pomocy II (tzw. wymagający wsparcia), należących co najmniej do jednej z poniższych grup: osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby w wieku 50 lat i więcej;
- **„Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pleszewskim (IV)”** w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020 współfinansowany ze środków

Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt był skierowany do 167 osób młodych w wieku 18 - 29 lat zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne (z ustalonym I lub II profilem pomocy) należących do kategorii NEET. NEET – oznacza osobę, która spełnia łącznie 3 warunki: nie pracuje, nie kształci się (tj. nie uczestniczy w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym), nie szkoli się i nie szkolili się ze środków publicznych w okresie 4 tygodni przed rozpoczęciem udziału w projekcie. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET);

- **Projekt „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie pleszewskim (III)”** w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 - 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pleszewie, zakwalifikowanych do profilu pomocy I (tzw. bezrobotni aktywni) lub profilu pomocy II (tzw. wymagający wsparcia), należących co najmniej do jednej z poniższych grup: osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby w wieku 50 lat i więcej;
- **Projekt „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pleszewskim (III)”** w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET);
- **Projekt „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie pleszewskim (II)”** w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 - 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pleszewie, zakwalifikowanych do profilu pomocy I (tzw. bezrobotni aktywni) lub profilu pomocy II (tzw. wymagający wsparcia), należących co najmniej do jednej z poniższych grup: osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, osoby w wieku 50 lat i więcej;
- **Projekt „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pleszewskim (II)”** w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 - 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), zgodnie z definicją osoby z kategorii NEET przyjętą w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój;
- **Projekt „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie pleszewskim (I)”** w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było zwiększenie

możliwości zatrudnienia osób powyżej 29 roku życia pozostających bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pleszewie, zakwalifikowanych do profilu pomocy I (tzw. bezrobotni aktywni) lub profilu pomocy II (tzw. wymagający wsparcia), należących co najmniej do jednej z poniższych grup: osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach - osoby w wieku 50 lat i więcej;

- **Projekt „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pleszewskim (I)”** w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych poniżej 30 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Konsekwencjami bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego, osób pozostających bez pracy są: pogorszenie standardu życia, a nawet ubóstwo, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, popadanie w najgorsze nałogi, poczucie obniżenia statusu społecznego i pozycji w społeczeństwie, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu politycznym, kulturalnym i w życiu społeczności lokalnej. Nieodłącznym „towarzyszem” takiej sytuacji jest dyskomfort psychiczny z poczuciem bezsilności, a nawet beznadziejności.

Problem bezrobocia w zasadzie jest nierozdzielnie związany ze zjawiskami niedostatku i ubóstwa. Nie jest to sytuacja normalna dla osoby dorosłej, dlatego może doprowadzić do zmiany ukształtowanego schematu życia i postrzegania relacji z innymi ludźmi. Osoba bezrobotna z coraz mniejszą częstotliwością angażuje się w jakiegokolwiek czynności pozazawodowe, ogólnie obniża swoją aktywność życiową. Można to tłumaczyć brakiem środków finansowych, ale i poczuciem wstydu, naznaczenia, brakiem akceptacji czy obniżeniem nastroju psychicznego. Szczególnie trudna i społecznie niebezpieczna jest sytuacja bezrobocia wśród absolwentów różnych szkół. Dla nich bezrobocie oznacza zawieszenie w próżni społecznej, odsunięcie w niewiadomą ich przyszłość społeczną.

Wszelkie negatywne skutki bezrobocia stanowią zagrożenie dla społeczności lokalnych, jak i dla stabilizacji politycznej kraju. Są szczególnie niepożądane w okresie transformacji systemu gospodarczego, gdyż hamują procesy przemian i rozwoju gospodarczego.

3.7. Bezdomność

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno – ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania. Bezdomność warunkują liczne przyczyny, do których można zaliczyć np.:

- rozpad rodziny, zerwanie z nią wszelkich więzi, brak spełniania przez nią podstawowych funkcji,
- eksmisje, czyli prawny nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego, głównie z powodu braku regulowania opłat czynszowych,
- opuszczenie zakładu karnego, często związanego z brakiem możliwości powrotu do mieszkania,

- brak stałych dochodów, długi okres pozostawiania bez pracy,
- przemoc w rodzinie,
- uzależnienia, często spowodowane nieradzeniem sobie z własnymi problemami,
- uchodźstwo,
- brak schronienia spowodowany np. opuszczeniem Domu Dziecka, szpitala psychiatrycznego,

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnej polityki. Miasto i Gmina Pleszew pomaga osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością,

Schronisko dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta mieszczące się w Pleszewie, ul. Piaski 41 przygotowane jest do przyjęcia 41 osób. W okresie od stycznia do grudnia 2020 roku w Schronisku przebywało średnio 25 osób bezdomnych skierowanych do placówki na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie oraz osoby bezdomne z innych gmin skierowane do Schroniska na podstawie decyzji wydawanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej z gminy, gdzie osoby te posiadają ostatnie miejsce zameldowania na stałe. Ośrodki te ponoszą też odpłatność za ich pobyt w Schronisku. Ponadto osoby bezrobotne w razie potrzeby korzystają w pleszewskim Ośrodku z pomocy finansowej z przeznaczeniem na bieżące potrzeby lub pomocy w formie wykupienia leków.

W Schronisku odbywa się również wiele szkoleń dających uprawnienia w zakresie takich jak technologia robót wykończeniowych w budownictwie, konserwatora terenów zielonych, brukarza i innych, pozwalających na podwyższenie kwalifikacji zawodowych osób bezdomnych wykluczonych społecznie. Na terenie Schroniska prowadzi się również szeroko zakrojoną terapię uzależnień od alkoholu.

Kompleksowa, całodobowa pomoc udzielana osobom bezdomnym w Pleszewie powoduje, że znajdują oni swoje miejsce w społeczeństwie. Zadań pomocy społecznej w stosunku do ubogich nie można jednak ograniczać jedynie do świadczeń pieniężnych. Prowadzona z osobami bezdomnymi praca socjalna powinna obejmować pobudzanie ich aktywności i umożliwić im dostęp do różnych form wsparcia społecznego.

Osoby bezdomne przebywając w Schronisku oprócz schronienia mają zapewnione również niezbędne ubranie oraz jeden ciepły posiłek dziennie. Korzystają również z zasiłków stałych z tytułu posiadania stopnia niepełnosprawności (w grudniu 2020 r. – 12 takich osób), w razie zaistniałej konieczności otrzymują również zasiłki celowe na bieżące potrzeby oraz pomoc w formie udzielenia ubezpieczenia zdrowotnego ze środków publicznych (z tej formy pomocy skorzystała 1 osoba w miesiącu listopadzie 2020 r.). Świadczona jest również praca socjalna. Należy również nadmienić, że W ramach współpracy 3 osoby (mające ostatnie zameldowania na stałe na terenie gminy Pleszew) otrzymały we wrześniu br. mieszkania socjalne, tym samym wyszły z bezdomności.

Z osobami bezdomnymi przebywającymi w budynkach niemieszkalnych, których miejsca pobytu są znane (na dzień dzisiejszy są to 4 osoby przebywające na działkach ogrodniczych i 1 osoba w budynku starej cegielni w Nowej Wsi) pracownik socjalny pozostaje w kontakcie telefonicznym. W miarę możliwości organizowane są spotkania w Ośrodku, z zachowaniem środków bezpieczeństwa związanych z pandemią. Osoby te z różnych przyczyn nie wyrażają obecnie zgody na udanie się do Schroniska. Korzystają z pomocy w formie pracy socjalnej,

zasiłków stałych z tytułu niepełnosprawności (obecnie 2 osoby), zasiłków celowych na bieżące potrzeby, czy udzielenia ubezpieczenia zdrowotnego. Pracę w terenie z tymi osobami znacznie utrudnia trwająca w kraju epidemia koronawirusa. Mimo to dużym sukcesem w listopadzie tego roku było umieszczenie w schronisku w Pleszewie (we współpracy z rodziną) osoby bezdomnej, która od lat przebywała w budynkach niemieszkalnych, często nadużywając alkoholu. Należy dodać, iż w schronisku przebywa nadal, stosując się do zaleceń pracownika socjalnego tutejszego Ośrodka i pracowników Schroniska.

Zgodnie z wytycznymi do Schroniska kierowane są osoby, które przedstawią ujemny test na COVID 19. W razie sytuacji pilnego i natychmiastowego umieszczenia w Schronisku. Placówka dysponuje izolatorium dla jednej osoby, w postaci jednego wyodrębnionego i odosobnionego pomieszczenia przeznaczonego na 10-dniową kwarantannę.

Tabela Nr 23. Liczba mieszkańców Schroniska dla Bezdomnych Brata Alberta w Pleszewie.

Rok	Liczba osób ogółem przebywających w schronisku	Liczba osób z terenu Miasta i Gminy Pleszew	Liczba osób – proces usamodzielnienia
2017	41	21	0
2018	37	22	0
2019	40	14	1
2020	38	11	3

Zródło: Opracowanie własne – Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie – sprawozdania na podstawie danych z Towarzystwa Pomocy Św. Brata Alberta w Pleszewie.

3.8. Zasoby mieszkaniowe

Zadaniem własnym Miasta i Gminy Pleszew jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej. Gmina jest właścicielem tylko 3% ogólnych zasobów mieszkaniowych. Największym właścicielem zasobów są osoby fizyczne – około 80%, a kolejnym właścicielem: spółdzielnie mieszkaniowe – około 14%, w tym Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko – Własnościowa w Pleszewie – ponad 12%.

Istniejące w Mieście i Gminie zasoby mieszkalne nie zaspokajają potrzeb mieszkańców w tym zakresie, dlatego konieczny jest rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego. Ze względu na stałą pauperyzację pleszewskiej społeczności rośnie zapotrzebowanie na mieszkania tanie w utrzymaniu.

Znaczna liczba osób mieszkających w Pleszewie korzysta z pomocy społecznej w formie dodatków mieszkaniowych. Dodatki mieszkaniowe przyznawane są na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2001 roku, ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz uchwały nr XVII/107/2004 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 26 lutego 2004 roku, na podstawie której w maju 2004 roku obniżono z 70% do 50% próg procentowy przy naliczaniu dodatków mieszkaniowych. Maksymalna wysokość dodatku mieszkaniowego nie może więc przekraczać 50% wydatków na mieszkanie. Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,

- członkom spółdzielni mieszkaniowych zamieszkującym na podstawie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego,
- osobom zajmującym lokale mieszkalne w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny,

Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli średni dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, Za dochód uważa się wszelkie przychody po odliczeniu kosztów ich uzyskania, po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe. Do dochodu nie wlicza się dodatków dla sierot zupełnych, zasiłków pielęgnacyjnych, zasiłków okresowych z pomocy społecznej, jednorazowych świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze z pomocy społecznej, pomocy w zakresie dożywiania, pomocy materialnej dla uczniów, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka oraz dodatku mieszkaniowego.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których powierzchnia normatywna nie przekracza: 35 m² – dla 1 osoby, 40 m² – dla 2 osób, 45 m² – dla 3 osób, 55 m² – dla 4 osób, 65 m² – dla 5 osób i 70 m² – dla 6 osób, a w razie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym większej liczby osób dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię tego lokalu o 5m². Normatywną powierzchnię powiększa się o 15 m², jeżeli w lokalu mieszkalnym zamieszkuje osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku inwalidzkim lub osoba niepełnosprawna, jeżeli niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Dokumenty niezbędne do złożenia wniosku o dodatek mieszkaniowy:

- wniosek potwierdzony przez zarządcę,
- wydatki na mieszkanie za ostatni miesiąc tj. miesiąc, w którym jest składany wniosek,
- umowa najmu lokalu mieszkalnego w przypadku najmu lokalu,
- dochody za ostatnie trzy miesiące poprzedzające datę złożenia wniosku,
- rachunek za energię elektryczną za ostatni okres rozliczeniowy.

W 2019 roku do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie wpłynęły 808 wnioski o przyznanie dodatków mieszkaniowych. Wydano 796 decyzji zgodnie z obowiązującymi przepisami. W tym: przyznające – 752, odmowne – 44 i wstrzymujące – 12.

Wśród decyzji odmownych wydano 42 odmów ze względu na przekroczenie dochodu, 1 odmowę ze względu na przekroczenie powierzchni lokalu oraz 1 odmowę ze względu na wystąpienie rażącej dysproporcji między wykazanymi dochodami, a faktycznym stanem majątkowym wnioskodawcy. Przeprowadzono 635 wywiadów środowiskowych. W ramach tego zadania wypłacono 963.843,20 zł.

W 2020 roku do Ośrodka wpłynęło 891 wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych. Wydano 932 decyzje zgodnie z obowiązującymi przepisami. W tym: przyznające – 849, odmowne – 51 i wstrzymujące – 32. Wnioskodawcom wypłacono kwotę 1.164.753,33 zł.

3.9. Uzależnienia, alkoholizm i narkomania

Uzależnienie jest nabytą silną potrzebą wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji. W praktyce określenie to posiada kilka znaczeń. W języku potocznym termin ten jest stosowany głównie do osób, które nadużywają narkotyków, leków, alkoholu, czy papierosów. W szerszym kontekście może odnosić się do wielu innych zachowań np. gier, oglądania telewizji, Internetu, czy rzeczy lub osób. Dlatego właśnie współczesna psychologia traktuje pojęcie uzależnienia szeroko i zakłada, że obejmuje ono także inne wypadki, kiedy ludzie czują się zmuszeni angażować się w ryzykowne, "wymykające się spod kontroli" zachowania.

Główne symptomy uzależnienia, występujące przy prawie każdym jego typie to:

- zachowanie szybko staje się nawykowe,
- jest częste, regularne i stereotypowe
- zabiera znaczną część czasu,
- jest przyczyną problemów zdrowotnych, finansowych, zawodowych, małżeńskich i innych,
- ma charakter kompulsywny,
- trudno go zaprzestać trwale i całkowicie,
- związane jest z powracającym wewnętrznym przymusem do niego,
- zespół abstynencyjny, po odstawieniu substancji, lub zaprzestaniu kontaktu z daną sytuacją.

Nałóg wpływa destrukcyjnie nie tylko na zdrowie osoby uzależnionej, ale również na zachowania społeczne. Z uzależnienia mogą wynikać kłopoty w pracy, rozpad związku małżeńskiego lub innej struktury o charakterze rodzinnym, zanik więzi rodzic – dziecko, czy dziecko – dziecko.

Alkoholizm to zjawisko, które dotyka wielu mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci i wykształcenia. To uzależnienie od alkoholu jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Uzależnienie to uszkadza cztery podstawowe sfery życia: fizyczną, psychiczną, społeczną i duchową. W zdecydowanej większości przypadków, bez fachowej pomocy, osoba uzależniona od alkoholu nie potrafi radzić sobie w społeczności. Bardzo często nadmierne picie staje się źródłem trudności finansowych i ograniczenia perspektyw bytowych całej rodziny. Członkowie rodziny próbują przystosować się do zagrażających sytuacji tworzonych przez osobę pijącą. Takie przystosowanie pozwala na przetrwanie w trudnych i bolesnych okolicznościach. Staje się jednak pułapką, w której zostają zamknięte pragnienia normalnego i bezpiecznego życia rodzinnego. Proces uzależnienia jest nieodwracalnym procesem, jednakże nie oznacza to braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Leczenie jest tak długotrwałe, jak długotrwały jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm to szczególnie drastyczny i wyniszczający problem w społeczeństwie. Każda osoba doświadczająca picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej bez naruszenia jej godności osobistej. Nadużywanie alkoholu powoduje narastanie innych problemów: zdrowotnych, materialnych, wychowawczych. Nawarstwienie problemów powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny i całej społeczności. Bywa często również przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci. W rodzinach długotrwale nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci.

Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol. Dzieci, które wychowują się w rodzinach, w których ktoś nadużywa napojów alkoholowych, żyją z poczuciem zagrożenia, cierpią i uczą się szczególnych sposobów postępowania, które im utrudniają życie. Są często ofiarami przemocy psychicznej i fizycznej, a nieraz stają się ofiarami nadużyć seksualnych. Zbyt wielu dorosłych nie zdaje sobie sprawy jak ich zachowania w stanie nietrzeźwości są krzywdzące dla ich dzieci. Dzieciom z rodzin alkoholowych i osobom pijącym trzeba pomagać nie tylko przez chronienie ich przed bezpośrednimi skutkami nadużywania alkoholu. Niezbędne jest przekazywanie wiedzy potrzebnej do radzenia sobie w życiu i przeciwdziałania skutkom picia. Dostarczanie wiedzy jest niezbędne. Klienci pomocy społecznej otrzymują wiedzę na temat choroby alkoholowej, możliwości szukania pomocy i radzenia sobie w środowisku lokalnym.

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Miasto i Gmina Pleszew realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021. Celem programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie tych, które aktualnie występują. Obejmuje on:

- profilaktykę, w tym prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z uzależnieniami od środków psychoaktywnych,
- zwiększanie zasobów i dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej niezbędnej do godziwego funkcjonowania i radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi,
- ochronę dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców,
- zmniejszanie rozmiarów istniejących problemów,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

W Pleszewie profesjonalnej pomocy osobom z problemami alkoholowymi udziela Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia Od Alkoholizmu w Pleszewie, działająca przy Pleszewskim Centrum Medycznym.

Pomoc w pierwszym kontakcie terapeutycznym dotyczy motywowania osób nadużywających alkohol do podjęcia leczenia odwykowego, następnie pracy z osobą uzależnioną nad uznaniem przez nią swojej choroby, pracy nad rozbiciem psychicznych mechanizmów uzależnienia, kierowania do zakładów stacjonarnych leczenia odwykowego, pracy nad rozwiązywaniem problemów osobistych związanych z uzależnieniem. Wszelka pomoc terapeutyczna i psychologiczna osobom uzależnionym i ofiarom przemocy w rodzinie świadczona jest bezpłatnie. Odbywa się w formie zajęć grupowych i indywidualnych. Pomocy udziela psychiatra, psycholog, specjalista terapii uzależnień. Z danych z poradni wynika, że w roku 2018 skorzystało 241 osób, w 2019 – 257 osób, a w roku 2020 – 301 osób.

W Pleszewie funkcjonuje także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z danych uzyskanych od przewodniczącego Komisji udział osób w rozmowach motywacyjnych można przedstawić następująco: w roku 2017 – 13 osób, w roku 2018 – 12 osób, w roku 2019 – 14 osób, w roku 2020 – 7 osób. Komisja prowadzi działalność w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 ze zmianami). Do ustawowych zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy: inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych samorządu związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, podejmowanie czynności zmierzających do zobowiązania osoby uzależnionej od alkoholu do poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Pleszewie, kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych, podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Od lat dziewięćdziesiątych w Polsce obserwuje się znaczny wzrost rozmiarów problemów związanych z narkomanią. Zwiększyło się rozpowszechnianie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiają się również sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych. U podstaw uzależnienia od narkotyków i innych używek leży wiele przyczyn. Rosnące bezrobocie staje się powodem frustracji, szczególnie dla ludzi młodych, kończących studia i bezskutecznie poszukujących pracy, co często prowadzi do prób ucieczki w narkotyki. Zwiększyła się podaż narkotyków na nielegalnym rynku, a w związku z tym ich dostępność. Zmieniła się również ich jakość. Polska scena lekowa zaczęła upodabniać się do rynku zachodnioeuropejskiego. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów Europy Zachodniej substancje i nowe metody ich używania.

Do zadań własnych Miasta i Gminy Pleszew należy realizacja zadań zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w formie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021. Zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od narkotyków, prekursorów, środków odurzających oraz substancji psychotropowych,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii,
- prowadzenie działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i zapobiegawczej dla dzieci i młodzieży, obejmującej: promocję zdrowia psychicznego, promocję zdrowego stylu życia, informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii oraz o narkomanii i jej skutkach, edukację psychologiczną i społeczną, edukację prawną i działania interwencyjne,
- prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów,
- prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontaktu socjalnego.

Na terenie Miasta i Gminy Pleszew zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii realizują m.in.: Urząd Miasta i Gminy, Straż Miejska, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki organizacyjne gminy: przedszkola, szkoły, świetlice środowiskowe, jednostki organizacyjne samorządu powiatowego: Pogotowie Opiekuńcze, Dom Dziecka, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Terapii Uzależnienia i Współzależnienia od Alkoholu, Komenda Powiatowa Policji, Pleszewskie Stowarzyszenie Przeciwdziałania Narkomanii.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie z powodu występującego uzależnienia od alkoholu oraz środków psychoaktywnych przyznał wsparcie finansowe odpowiednio dla: w roku 2017 – 5 osób, w roku 2018 – 9 osób, w roku 2019 – 11 osób, w roku 2020 – 15 osób. Widoczny jest wzrost osób ubiegającą się o pomoc specjalistyczną oraz prawną i psychologiczną.

3.10. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie to zamierzone oraz wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkom rodziny, naruszające ich prawa i dobra osobiste. Powoduje ono cierpienie i szkody na zdrowiu fizycznym lub/i psychicznym. Narusza: nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną prawa i dobra osobiste oraz godność osób nią dotkniętych.

Pojęcie przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie. Są to:

- *intencjonalność* – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego oznaczania celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględnego posłuszeństwa,

- *dysproporcja siły* – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym, itp.,
- *naruszanie godności i praw* – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw,
- *powodowanie cierpienia i szkód* – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych, jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Przemoc w rodzinie to intencjonalne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę sił przeciw członkowi rodziny i dotyczy różnych sfer życia człowieka.

Wyróżniamy różne rodzaje przemocy:

- *przemoc fizyczna* jest celowym zadawaniem bólu poprzez bicie, kopanie, szturchanie, popychanie, gryzienie, umyślne parzenie, potrząsanie, plucie,
- *przemoc psychiczna* choć często uznawana za mniej szkodliwą od agresji fizycznej to w rzeczywistości jest od niej bardziej traumatyczna. Jednocześnie pomimo pozostawiania bolesnych śladów na psychice jest trudniejsza do udowodnienia. Jej przejawem są powtarzające się zachowania, które polegają na: poniżaniu, upokarzaniu, ośmieszaniu, wywieraniu presji psychicznej, manipulowaniu w celu osiągnięcia konkretnych korzyści, szantażowaniu, wzbudzaniu poczucia winy, stawianiu nadmiernych wymagań i oczekiwań, którym osoba dręczona nie jest w stanie sprostać. To także wciąganie dziecka w konflikty dorosłych, czy też brak wsparcia i zainteresowania dzieckiem i jego sprawami,
- *przemoc ekonomiczna* to przemoc, w której sprawca używa pieniędzy albo innych wartości materialnych do zaspokojenia swojej potrzeby władzy i kontroli. Jej przejawem jest zabieranie zarobionych pieniędzy, odmawianie możliwości pracy, brak zaspakajania potrzeb materialnych, kontrola wydawania pieniędzy,
- *przemoc seksualna* ma dwojaki charakter. Wobec osób dorosłych, jest to każde zachowanie o charakterze seksualnym, na które partner nie wyrazi świadomej zgody. Wobec dziecka do lat piętnastu, to każde zachowanie dorosłego, kierowane do dziecka, które ma na celu przyniesienie osobie dorosłej, satysfakcji seksualnej. Może ono mieć charakter kontaktu fizycznego, ale niekoniecznie. Tak więc zarówno, dotykanie miejsc intymnych, pieszczoty, odbywanie stosunku seksualnego z dzieckiem do lat piętnastu, jak również wspólne oglądanie treści pornograficznych, przyzwalanie na obserwowanie odbywanych przez dorosłych stosunków seksualnych, rozmowy z dzieckiem o obscenicznych treściach, są przejawem wykorzystywania seksualnego. Trzeba podkreślić, że każda aktywność seksualna dorosłego z dzieckiem jest traktowana jako nadużycie i jest czynem karalnym,
- *zaniedbywanie* to brak zaspokajania podstawowych potrzeb egzystencjalnych oraz świadome nieudzielanie pomocy w sytuacjach trudnych. Przejawia się w niedostarczaniu odpowiedniej ilości pożywienia, braku dbałości o higienę, braku zapewnienia odpowiedniego ubioru oraz dbałości o zdrowie i bezpieczeństwo zależnej od siebie osoby.

Zauważyć należy zwiększenie występowania zjawiska przemocy poza rodziną. Do zachowań agresywnych dochodzi w grupach rówieśniczych, w placówkach oświatowych, w kręgach rozwijania zainteresowań, w miejscach publicznych, w Internecie, w środkach masowego przekazu.

Diagnozy przemocy dokonano w oparciu o materiały statystyczne – dane uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Pleszewie, Sądu Rejonowego w Pleszewie, Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie, Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Pleszewie, placówek oświatowych z terenu Miasta i Gminy Pleszew. We wrześniu 2020 r. przeprowadzono badanie ankietowe wśród 20 członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie, które dotyczyło obszaru oceny w trzech aspektach: oceny świadomości społecznej zjawiska przemocy w rodzinie, poziomu własnej wiedzy i kwalifikacji zawodowych, uznania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w środowisku pracy wśród przełożonych i współpracowników. Ponadto w październiku 2020 r. przeprowadzono badania ankietowe na grupie badawczej 37 osób – z grupy klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie. Ankieta dotyczyła trzech obszarów: świadomości społecznej zjawiska przemocy, orientacji na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie oraz wiedzy na temat instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie. Łącznie uzyskano dane od 57 osób.

Przeanalizowano także dane raportów z Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepęstwem w Pleszewie w obszarze rodzajów przemocy, problemów korelujących z przemocą, skutków przemocy oraz form wsparcia. Postawą do opracowania programu stały się również dane będące w posiadaniu Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie, które zaprezentowano poniżej:

Tabela Nr 24. Zestawienie „Niebieskich Kart” wg miejscowości w roku 2020 – wpływ wg rejestru.

Miejscowość/ulica	Ilość Niebieskich Kart – procedura
Bronów	2
Brzezie	5
Dobra Nadzieja	2
Józefina	1
Koźtarby	2
Kowalew	3
Kuczków	2
Lenartowice	2
Nowa Wieś	6
Pleszew	66
Sowina	1
Suchorzew	3
Taczanów Drugi	1
Zawidowice	1
razem	97

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Tabela Nr 25. Zestawienie danych przemocowych w Mieście i Gminie Pleszew w latach 2017 – 2020.

Rok	Ilość założonych „Niebieskich Kart”	Ilość interwencji domowych	Ilość zatrzymań do wytrzeźwienia	Ilość powołanych nadzorów kuratorskich
2017	44	304	19	11
2018	51	338	26	15
2019	80	411	50	21
2020	97	437	35	24

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie na podstawie uzyskanych danych statystycznych.

Tabela Nr 26. Zestawienie danych przemocowych w Mieście i Gminie Pleszew w latach 2017 – 2020.

Rok	Ilość wniosków skierowanych do Prokuratury Rejonowej z art. 207 k.k.					
	postępowanie sprawdzające			postępowanie przygotowawcze		
	ogółem	odmowa wszczęcia	przekształcenie w przygotowanie przygotowawcze	ogółem	umorzenie	akt oskarżenia
2017	9	7	2	7	4	3
2018	17	13	4	6	13	4
2019	22	7	15	16	7	9
2020	5	3	2	4	1	3

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Pleszewie.

Tabela Nr 27. Zestawienie danych dotyczących „Niebieskich Kart” w latach 2017 – 2020.

Dane	2017	2018	2019	2020
Liczba założonych „Niebieskich Kart – A”	71	59	80	97
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez funkcjonariuszy policji	68	53	78	94
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	3	3	2	1
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez pracowników placówek oświatowych	0	0	0	0
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Pleszewie	0	3	0	2
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A” przez przedstawicieli służby zdrowia	0	0	0	0
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grupy robocze	15	15	15	35
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego / grupy robocze	14	17	10	20
Liczba grup roboczych	57	94	119	98
Ilość założonych „Niebieskich Kart”, w których zaznaczono przyczynę występowanie nadużywania alkoholu	62	42	68	75
Ilość osób, które zgłosiły się do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	13	12	14	7
Ilość założonych „Niebieskich Kart”, w których świadkami	27	11	31	48

przemocy były dzieci				
Liczba rodzin, którym z powodu przemocy w rodzinie przyznano pomoc finansową art.7 pkt.7 ustawy o pomocy społecznej	3	6	14	7
Liczba rodzin, która skorzystała z pracy socjalnej	3	6	14	5
Liczba osób, która skorzystała z pomocy mediatora (ustanowienie kontaktów z dzieckiem, podział władzy rodzicielskiej, ustalenie wysokości alimentów)	0	0	3	7
Liczba rodzin, które skorzystały z porady prawnej (alimenty, rozwód, ustanowienie kontaktów z dziećmi)	9	0	15	37
Liczba osób, która złożyła wniosek o udzielenie wsparcia do Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonych Przepięstwem w związku z przemocą w rodzinie	0	0	9	17
Liczba rodzin (kobieta + dzieci) umieszczona w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Zdunach	0	1	0	0
Ilość wysłanych pism do Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pleszewie, w związku z objęciem nadzoru kuratorskim z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych, w tym ograniczenie władzy rodzicielskiej	11	15	21	16
Ilość sprawców/ofiar przemocy skierowanych do Ośrodka Interwencji Kryzysowej	63	49	71	86
Ilość rodzin, w których jest przyznany asystent rodziny z powodu występującej przemocy	6	8	11	13
Liczba zakończonych procedur „Niebieskich Kart”	37	26	39	27

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Ważnym czynnikiem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest podejmowanie natychmiastowych kroków, których celem jest przerwanie niepożądanego zjawiska. Nieuchronność kary, którą musi ponieść sprawca jest czynnikiem, który ogranicza nie tylko przemoc w danym przypadku, ale jest również przestrożą dla innych osób, które stosują przemoc wobec swoich bliskich. Działa również jako przykład dla osób będących ofiarami przemocy. Skłania je do podjęcia działań, mających na celu przerwanie trudnej sytuacji. Większość osób, które doświadczyło przemocy fizycznej i/lub psychicznej od członków rodziny, nie szukało pomocy. Na podstawie wyników badań można sądzić, że powodem takiego stanu rzeczy jest brak dostrzegania zjawiska przemocy w rodzinie lub wręcz przyzwalania na jego istnienie przez niektóre grupy zawodowe, które z racji wykonywanych działań służbowych nie podejmują interwencji. Można tym tłumaczyć niepokojący fakt, rokrocznie wzrastającego odsetka rodzin, w których występuje problem przemocy.

Tabela Nr 28. Zjawisko przemocy na terenie Miast i Gminy Pleszew za rok 2020.

Rok		Ilość interwencji domowych w związku z występowaniem przemocy		Ilość zatrzymań w związku z występowaniem przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających		Ilość wniosków skierowanych do Prokuratury Rejonowej z art. 207 k.k.					
		ogółem	z udziałem nieletnich	do wytrzeźwienia	zatrzymani	Postępowania sprawdzające			Postępowania przygotowawcze		
						ogółem	odmowa wszczęcia	przekształcenie w postępowanie przygotowawcze	ogółem	umorzenie	akt oskarżenia
2017	Miasto	217	Brak możliwości wskazania ilości nieletnich w ilości interwencji domowych	19	1	9	7	2	7	4	3
	Gmina	87									
2018	Miasto	222		26	-	17	13	4	6	13	4
	Gmina	116									
2019	Miasto	274		50	-	22	7	15	16	7	9
	Gmina	137									
2020	Miasto	266	52	6	14	9	5	12	3	9	
	Gmina	114									

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Pleszewie – Naczelnik Wydziału Prewencji, kom. Mariusz Michalczak.

Z danych wynika, że na terenie Miasta i Gminy Pleszew w roku 2020 doszło do 380 interwencji domowych w związku z występowaniem przemocy. Porównując te dane z liczbą założonych „Niebieskich Kart” – 97 sztuk, można zakładać, że podczas co czwartej interwencji korzysta się z narzędzia jakim jest formularz „Niebieskiej Karty”. Formularz ten trafia do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie celem wszczęcia procedury. Niepokojącym faktem jest, że co 7. osoba będąca pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających została zatrzymana do wytrzeźwienia. Wskazuje to na potrzebę włączenia skuteczniejszych działań w obszarze i realizacji celu strategicznego 1 – Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej, jak również celu strategicznego 5 – Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Mieście i Gminie Pleszew.

Ofiarami przemocy są przeważnie kobiety. Chociaż można sądzić, że liczba wskazywanych w statystykach mężczyzn jest zaniżona. Niepokojący jest powtarzający się w kolejnych latach, wskaźnik osób, które są sprawcami przemocy. Może on świadczyć o tym, że niezmiennie są to te same osoby, a co za tym idzie problem we wskazanych w wykazie rodzinach pozostaje na niezmiennym poziomie, pomimo upływu lat. Niebezpiecznym

również zjawiskiem, które dotyczy dzieci, jest stale wzrastająca ich liczba podczas prowadzonych przez organy ścigania interwencji. Uczestnicząc w takich zdarzeniach są one pośrednio również ofiarami przemocy. Jak dowodzą badania oraz praktyka, bycie przez dziecko, świadkiem przemocy stosowanej przez dorosłych wobec siebie, w znaczny sposób wpływa na ich rozwój psychospołeczny. Jest czynnikiem determinującym przejmowanie nieakceptowanych wzorców zachowań i stanowi przyczynek do uzależnień oraz podejmowania zachowań ryzykownych.

Działania pomocowe mają swoje ograniczenia. Wprowadzone podczas kwarantanny ograniczenia i procedury postępowania, z jednej strony, w znacznym stopniu utrudniły profesjonalistom pracy socjalnej podejmowanie działań pomocowych na dotychczasowych zasadach. Z drugiej natomiast stały się pretekstem do wprowadzenia nowych rozwiązań, bardziej dostosowanych do potrzeb osób poszukujących wsparcia. Można powiedzieć, że COVID-19 uruchomił wśród pracowników służb pomocowych dodatkowe zasoby jednostkowe i społeczne, dzięki którym liczne inicjatywy stały się w ogóle możliwe. Motywacje osób biorących udział w wydarzeniach (samo)pomocowych były różnorodne: wynikały zarówno z potrzeby serca, jak też solidarności względem słabszych i potrzebujących; aż po gotowość wspierania w rozwiązywaniu codziennych trudności oraz złożonych problemów. W wymiarze formalnym taka aktywność pracowników służb pomocowych stanowiła dopełnienie zintegrowanej polityki państwa w zakresie zdrowia publicznego i ochrony obywateli podczas pandemii.

W praktyce, ten wspólnotowy charakter działań pracowników pomocy społecznej odzwierciedlony był w formie dodatkowych czynności skupionych wokół wzięcia odpowiedzialności za zorganizowanie i koordynowanie akcją dostarczania żywności osobom przebywającym w kwarantannie niezależnie od ustawowych kryteriów pomocy społecznej. Dla nich chęć pomagania innym łączyła się ze sprawczością, dawaniem czegoś od siebie, dzieleniem się zasobami materialnymi (typu: maseczki, przyłbice, środki finansowe), bądź niematerialnymi (np. czas, zawodowe kompetencje). Pracownicy sprawnie i szybko odpowiedzieli na zapotrzebowanie związane ze wsparciem psychologicznym wykorzystując do tego formułę porad telefonicznych. Szczególną troską otaczali zdiagnozowane wcześniej środowiska domowe, w których występowała niepełnosprawność, przewlekła choroba, przemoc. A w przypadku osób starszych, samotnych, organizowali gorące posiłki czy niezbędne zakupy, lekarstwa. Gotowość do świadczenia pracy wśród pracowników ośrodków pomocy społecznej widoczna jest w pełnionych przez nich dodatkowych dyżurach, jakie wyznaczyło Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Pracownicy włączyli się w liczne działania skupione wokół niesienia pomocy potrzebującym. W Internecie pojawiły się liczne ogólnodostępne poradniki, informatory, naukowe publikacje poświęcone metodyce pomagania, profilaktyce wypalenia zawodowego, ochronie przed koronawirusem, oraz materiały prezentujące różne formy wsparcia dla potrzebujących zarówno dla pracowników socjalnych, asystentów rodzin, jak i przedstawicieli innych zawodów pomocowych. Dodatkowo zostały uruchomione rządowe, samorządowe specjalne serwisy internetowe zamieszczające aktualne zasady i ograniczenia w okresie stanu epidemii. Niektóre serwisy internetowe prowadzone przez środowisko zawodowe pracowników pomocy społecznej koncentrują się na praktycznym wsparciu samych pracowników poprzez porady prawne, psychologiczne, metodyczne, organizacyjne. Sygnalizują one również sytuację zawodową pracowników pomocy społecznej, dementują nieprawdziwe informacje związane z zagrożeniem epidemicznym, prezentują rekomendacje, publikują stanowiska, formułują wytyczne (między innymi

portal Polskiej Federacji Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej, portal Regionalnych Ośrodków Pomocy Społecznej, portal OPS.pl – Forum Pomocy Społecznej, portal DPS.pl – Serwis informacyjny Domów Pomocy Społecznej, portale Powiatowych Centrów Pomocy Społecznej). Na uwagę zasługuje innowacyjne rozwiązanie, jakie wprowadził Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, który udostępnia krótkie filmy z udziałem różnych specjalistów. Są to porady w postaci wideobloga na kanale Youtube. Skatalogowane są one w formie pod tytułem „WideoKryzysownik ROPS”. Specjaliści z różnych obszarów pracy socjalnej propagują istotne tematy dające wsparcie, pomoc, informacje. Przykładowo, można obejrzeć działania PCPR-u w obliczu COVID-19, poznać możliwości wsparcia dla osób samotnych po kryzysie psychicznym, dowiedzieć się jak tworzyć kontakty dzieci z rodzicami po ich rozstaniu, gdzie szukać pomocy itp. Asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni przekazali powyższe informacje rodzinom z terenu Miasta i Gminy Pleszew, których występuje przemoc.

Do grupy instytucji i służb społecznych, które bezpośrednio angażują się w pomoc osobom dotkniętym przemocą oraz ich rodzinom, możemy zaliczyć: Ośrodki Pomocy Społecznej, Ośrodki Interwencji Kryzysowej, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy, Policję, prokuraturę, służbę zdrowia, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, a także Fundacje i Stowarzyszenia, których działania ogniskują się wokół pomocy i wsparcia dorosłych oraz dzieci doświadczających przemocy.

Pandemia koronawirusa ma wpływ na wiele procesów życia społeczno-gospodarczego i kulturowego, zmienia nasze codzienne życie, organizację pracy i edukacji. Podejmowane przez władze publiczne działania prewencyjne, dotyczące izolacji – kwarantanny, minimalizujące rozprzestrzenianie się wirusa, spowodowały, iż zmianie uległy również nasze codzienne nawyki i zwyczaje. W czasie pandemii koronawirusa, ograniczony kontakt społeczny oraz możliwości przemieszczania się, a co za tym idzie – bezpośredniej rozmowy i obserwacji – wpłynęły również na sytuację osób i rodzin doświadczających przemocy. Zmieniło się także funkcjonowanie instytucji i jednostek pomocy społecznej oferujących wsparcie w tym zakresie. Osoby, które chcą skorzystać z pomocy, mogą skierować się między innymi do Ośrodków Pomocy Społecznej, Ośrodków Interwencji Kryzysowej oraz Poradni Zdrowia Psychicznego. Pokrzywdzeni mogą korzystać również z pomocy Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy Niebieska Linia i Telefonu Zaufania, prowadzonych przez organizacje takie jak Stowarzyszenie Niebieska Linia, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – wspierające rodziny w kryzysie. Osoby potrzebujące pomocy mogą też skorzystać z bezpośredniego wsparcia w Ośrodkach Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem.

W chwili obecnej realizacja udzielania pomocy podlega ograniczeniom wprowadzonym przez instytucje w zakresie wykonywania obowiązków służbowych w czasie pandemii. Procedura jest realizowana częściowo i ogranicza się do kontaktów telefonicznych lub online. Jako osoby najbardziej pokrzywdzone tym rozwiązaniem wskazuje się najmłodsze dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, które nie są w stanie skorzystać z oferowanych form pomocy bez wsparcia opiekuna. Budzi to ogromne zaniepokojenie terapeutów i psychologów, gdyż to najczęściej właśnie najbliższa osoba, opiekun jest sprawcą przemocy. Niestety, przez brak możliwości odbywania bezpośrednich spotkań, niemożliwe stało się też efektywne udzielanie pomocy w formie dostosowanej do wieku dziecka, takiej jak: arteterapia czy terapia zabawą. Problemy w przezwyciężeniu, których osoby doświadczające przemocy szukają pomocy i wsparcia w obecnej sytuacji wskazywane przez pracowników socjalnych oraz

asystentów rodziny to najczęściej różnego rodzaju lęki, między innymi: lęki o życie i przyszłość, lęk o zdrowie, lęk o byt rodziny, lęki z powodu izolacji, lęk przed sprawcą przemocy. Najmłodszy najczęściej mają trudności w zrozumieniu zadań, komunikacji z nauczycielami, czy za dużą ilością materiału do przerobienia w domu oraz brakiem kontaktów z kolegami. Osoby te szukają wsparcia, czują się samotne i nie potrafią odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Często okazuje się, że ofiary przemocy nie znajdują zrozumienia u nikogo poza terapeutą, psychologiem, dlatego szukają kontaktu, chcą porozmawiać, zakomunikować o swoich potrzebach i problemach. Wskazane przez pracowników socjalnych dylematy są zbieżne z informacjami, które możemy przeczytać na stronie Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, która, podsumowując miesiąc marzec na swoim fanpage na Facebooku, wskazuje, że młodzi czują się zaniepokojeni, przytłoczeni ograniczonym kontaktem z rówieśnikami, nagłymi zmianami szkolnymi i izolacją. Brakuje przekazów skierowanych wprost do dzieci i nastolatków, dlatego epidemia stała się częstym tematem rozmów i wiadomości, które odbierają nasi konsultanci.

Działania w terenie przez pracowników socjalnych są ograniczone, zajęcia w szkołach odbywają się w większości tylko zdalnie, służby medyczne i pracownicy ochrony zdrowia skupieni są głównie na udzielaniu pomocy ofiarom wirusa – to interwencje policjantów są tymi, które pozwalają na wykrycie występowania przemocy w rodzinie.

Izolacja domowa wpłynęła niekorzystnie na relacje domowników, wiele trudności się zaogniło. Wielu sprawców, którzy przed czasem pandemii zaczynało funkcjonować bez stosowania przemocy – do tej przemocy wróciło. Jako przyczynę tego zjawiska pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny wskazują także między innymi frustrację sprawców, brak zajęcia, pracy – lęki tworzą tak zwane błędne koło przemocy. Ludzie w izolacji nie mają możliwości pozbywania się swojego napięcia, które rośnie każdego kolejnego dnia w małej przestrzeni. Sprawcy przemocy to z reguły osoby o cechach psychopatycznych, a te nie potrafią rozpoznawać i regulować swoich emocji, więc wykorzystują do tego otoczenie – przez agresję, alkohol czy znęcanie się psychiczne nad osobami z najbliższego otoczenia.

Jako bardzo istotną przyczynę nasilenia się przemocy w domach wskazuje fakt, że sprawcy czują się bezkarni, a ofiary osamotnione w swoim problemie. Sytuację tę potwierdza Rzecznik Praw Obywatelskich, który poinformował o tym, że odbiera wiele sygnałów dotyczących negatywnych konsekwencji izolacji i kwarantanny podczas epidemii. Biuro Rzecznika, działając we współpracy z ekspertkami Fundacji Feminatka, Centrum Praw Kobiet i Niebieskiej Linii IPZ, opracowało „Plan awaryjny” (RPO, 2020). Plan zawiera informacje o tym, jak można uzyskać pomoc w czasie pandemii i został stworzony po to, aby zapewnić ofiarom przemocy, że nie są same i nie zostaną pozostawione bez wsparcia. Plan awaryjny to narzędzie, które wskazuje w co należy się wyposażyć, w przypadku wystąpienia zagrożenia.

Pojęcie wsparcia odnosi się do różnych sytuacji i potrzeb człowieka. Najczęściej określane jest jako działanie jednostki lub określonej grupy społecznej, czy też instytucji na rzecz drugiego człowieka, który znalazł się w sytuacji trudnej i nie jest w stanie samodzielnie przezwyciężyć napotkanych problemów. Na podstawie doświadczenia w okresie od marca do grudnia 2020 r, ilości uruchomionych procedur „Niebieskich Kart” na terenie Miasta i Gminy Pleszew, odbytych grup roboczych wypracowano wnioski i jednocześnie zalecenia dla instytucji i

osób, które aktywnie funkcjonują w obszarze wsparcia i pomocy dorosłych oraz dzieci doświadczających przemocy w rodzinie w dobie pandemii koronawirusa:

1. Osoby biorące udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego zwróciły uwagę na kwestię stałej kontroli, nie tylko rodzin obecnie objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, ale i tych u których już zakończyły się procedury. Nauczyciele i znajomi w czasie izolacji społecznej nie mają możliwości zobaczyć dzieci czy rodziców, co wyklucza wykrycie powrotu do stosowania przemocy w danej rodzinie. Wcześniej, to między innymi nauczyciele mieli obowiązek zgłaszania przypadków krzywdzenia dzieci i młodzieży, a z powodu zamknięcia placówek edukacyjnych mają ograniczone możliwości w tym względzie. Dlatego też zaleca się, aby to służby mundurowe podjęły się kontrolowania sytuacji tych rodzin.
2. W społeczeństwie wciąż brakuje edukacji dotyczącej przemocy w rodzinie. Niezbędne jest przeprowadzenie działań informacyjnych o tym, gdzie dzieci i ich rodziny mogą uzyskać pomoc, przy wykorzystaniu różnych form kontaktu, takich jak: wiadomości sms, maile, portale społecznościowe. Konieczne są także sprawne i szybkie procedury powiadamiania policji o możliwej sytuacji zagrożenia.
3. Osoby, które podejrzewają, że mogą być świadkami aktów przemocy, np. w gronie sąsiedzkim, często nie zgłaszają swoich podejrzeń, ponieważ boją się osądzenia o wtrącanie się w nieswoje sprawy czy też mają obawy, że mogą nadinterpretować konkretną sytuację. Po ilości telefonów do pracowników socjalnych i asystentów można uznać za konieczne uświadomienie ludziom, że informowanie o podejrzeniu stosowania przemocy jest obowiązkiem każdego obywatela. Tak zwana „sąsiedzka pomoc” ma też ogromne znaczenie dla ofiar przemocy, ponieważ one same często nie mają możliwości i odwagi przyznać się do tego, czego doświadczają.
4. Interdyscyplinarność – zaleca się stworzenie instrukcji dotyczącej sposobu organizacji miejsc, w których ofiary mogą otrzymać schronienie. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Zdunach. Działania ośrodka skierowane są dla kobiet z dziećmi, które doświadczyły przemocy. Brakuje wytycznych dotyczących tworzenia i działań zespołów interdyscyplinarnych ds. wsparcia rodzin doświadczających przemocy w sytuacji pandemii oraz miejsc dla ofiar - ojców z dziećmi.
5. Brak odpowiednich rozwiązań dla najmłodszych ofiar przemocy – dzieci, które w sytuacji izolacji domowej nie mają możliwości poprosić nikogo o pomoc. Pracowni socjalni wskazują izolację jako największy problem w przeciwdziałaniu i pomocy rodzinom dotkniętym przemocą. Brak zajęć w szkołach, ograniczenie spotkań do minimum zamyka wszystkich w domach ze swoimi oprawcami. Izolacja wywołuje frustrację, lęki, bezsenność, odsunięcie swoich potrzeb na boczny plan. Ma również niekorzystny wpływ na budowanie zaufania pomiędzy terapeutą/ pracownikiem socjalnym a ofiarą przemocy.
6. W czasie pandemii możliwości udania się do lekarza rodzinnego po skierowanie są bardzo ograniczone i wizyty realizowane są w formie teleporad oraz czatów. Jak pokazują wyniki badań oraz wypowiedzi licznych specjalistów, ofiary przemocy boją się informować o swojej sytuacji, gdy w domu przebywa ich oprawca. W efekcie osoby, które nigdy wcześniej nie doświadczały przemocy i nie korzystały z pomocy psychologicznej – nie są w stanie uzyskać wsparcia, gdy doświadczają jej pierwszy raz podczas pandemii.

7. Z uwagi na różnorodność problemów występujących w rodzinach ważną kwestią jest także podejmowanie działań prewencyjnych mających zapobiegać zjawiskom przemocy w rodzinie poprzez diagnozę rodziny w celu określenia adekwatnych do potrzeb metod działania, a także dbałość o rzetelną dokumentację zawierającą opis form udzielanej pomocy oraz efektów podjętych działań, które będą stanowiły podstawę do podejmowania kolejnych kroków wspierających osoby i rodziny.
8. Koniecznym jest, aby podejmowanie działań mających na celu wsparcie osób doznających przemocy, szczególnie w aspekcie „zamknięcia” w środowisku rodzinnym, miało charakter zintegrowanych działań poszczególnych służb i instytucji oraz przybrało formę skutecznej, profesjonalnej, kompleksowej i wieloaspektowej pomocy psychologicznej, socjalnej, prawnej i medycznej.

Zagadnienia dotyczące przemocy występującej w rodzinie stanowią jeden z ważnych problemów współczesnego społeczeństwa. Pomimo podejmowanych wielu inicjatyw mających na celu ograniczenie tego zjawiska – problem dalej istnieje i nadal wymaga zarówno szerszego badania odnośnie jego rozmiarów, jak również roli i skuteczności działań prewencyjnych czy wspierających podejmowanych na rzecz ofiar przemocy w rodzinie. Działanie pomocowe w obliczu obowiązujących obostrzeń epidemicznych dotyczących kontaktów międzyludzkich są w dużej mierze utrudnione, ponieważ zdecydowana część pracy specjalistów opiera się na bezpośrednim kontakcie między osobami pomagającymi i członkami rodzin, w których dochodzi do przemocy. Jednak należy podkreślić, że pomimo utrudnień, ograniczonych kontaktów, izolacji domowej w dobie koronawirusa niezmienny pozostaje cel podejmowanych działań wspierających przez specjalistów polegający na zapewnieniu bezpieczeństwa, odbudowaniu poczucia własnej wartości oraz gotowości do zmiany u osób doznających przemocy.

Miasto i Gmina Pleszew posiada zasoby umożliwiające prowadzenie działań profilaktycznych oraz naprawczych, które należy wykorzystać przy realizacji Strategii. Należy do nich działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie oraz działalność Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przesłaniem w Pleszewie.

Zespół Interdyscyplinarny jako grupa przedstawicieli z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmującą współpracę i działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie Miasta i Gminy Pleszew. Czynności podejmowane i realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny – w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie – obejmuje Procedura "Niebieskie Karty". Ideą Procedury jest nawiązanie współpracy i działanie interdyscyplinarne – w myśl założenia, że przemoc w rodzinie nie jest zagadnieniem prawnym – karnym, ale również socjalnym, psychologicznym i społecznym.

Działalność Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przesłaniem daje możliwości uzyskania wsparcia w zakresie prawnym, mediacyjnym, pomocy tłumacza migowego, psychoterapii, pomocy psychologicznej, pomocy psychiatrycznej, pokryciu kosztów świadczeń zdrowotnych, wyrobów medycznych, pokryciu kosztów związanych z kształceniem w szkołach publicznych, pokryciu kosztów związanych z opieką nad dziećmi w żłobkach i klubach dziecięcych, sfinansowaniu szkoleń i kursów, pokryciu kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielenia schronienia, sfinansowaniu okresowych opłat do bieżących zobowiązań

czynszowych za lokal mieszkalny, dostosowaniu lokalu mieszkalnego lub domu rodzinnego do potrzeb osoby pokrzywdzonej, pokryciu kosztów żywności i bonów żywnościowych, pokryciu kosztów odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości, zakupie urządzeń i wyposażenia.

3.11. Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce lub grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Jako „podstawowe potrzeby” uważa się: oprócz niezbędnego wyżywienia, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych, itp.

Ubóstwo jest jednym z głównych powodów przyznawania pomocy przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie. Na podstawie danych Ośrodka można stwierdzić, że obszary biedy w Pleszewie rozkładają się równomiernie w całym Mieście i Gminie. Nie występują obszary szczególnie biedne i zaniedbane.

Przyczyn ubóstwa należy upatrywać w makroekonomicznych zmianach ustrojowych i gospodarczych. Płaszczyzna ubóstwa łączy się nierozzerwalnie z innymi płaszczyznami pomocy społecznej. Rodziny ubogie to często rodziny, w których występują osoby bezrobotne, niepełnosprawne, przewlekle chore czy bezdomne. Są to rodziny bez środków do życia, w których jedynym źródłem utrzymania są świadczenia otrzymywane z ośrodków pomocy społecznej w formie np. zasiłków stałych, okresowych, świadczeń rodzinnych, dożywiania. Ponieważ jednym z kryteriów otrzymania świadczenia jest spełnienie tzw. kryterium dochodowego, można stwierdzić, że prawie wszystkie osoby korzystające z pomocy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie to osoby ubogie.

Tabela Nr 28. Udzielone świadczenia – zadania własne gminy – rok 2020.

Forma pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	liczba świadczeń	kwota świadczeń w zł	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
zasiłek stały	314	3387	1.912.646	312	362
w tym dla samotnie gospodarującej	275	3021	1.797.472	275	275
dla pozostającej w rodzinie	39	366	115.174	37	87
zasiłek okresowy	71	175	61.940	71	129
schronienie	2	22	21.825	2	2
posiłek	368	26.522	150.189	222	829
usługi opiekuńcze	99	17.980	214.037	99	116
zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w skutek wyniku zdarzenia losowego	2	2	3.000	2	3
zasiłki celowe	329	x	152.968	329	1157
specjalne zasiłki celowe	114	189	44.579	112	204
odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	40	436	1.296.111	40	40

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie – w oparciu o sprawozdania.

Tabela Nr 29. Udzielone świadczenia – zadania zlecone gminy – rok 2020.

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	23	7.985	112.378	23	31
wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	10	113	28.161	x	x

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie – w oparciu o sprawozdania.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Mamy bowiem do czynienia z kilkoma nakładającymi się wymiarami marginalizacji. Wykluczenie społeczne, które – najprościej ujmując – polega na niepodejmowaniu zwyczajowej i społecznie akceptowanej drogi życiowej lub wypadaniu z niej, dotyczy osób, rodzin lub grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (ubóstwo materialne),
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi z masowych i dynamicznych zmian rozwojowych, np. gwałtownego upadku branż czy regionów,
- nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiający im: normalną pozycję społeczną, odpowiedni poziom kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny, co dodatkowo utrudnia dostosowywanie się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych,
- nie posiadają dostępu do odpowiednich instytucji pozwalających na wyposażenie w kapitał życiowy, jego rozwój i pomnażanie, co ma miejsce w wyniku niedorozwoju tych instytucji spowodowanego brakiem priorytetów, brakiem środków publicznych, niską efektywnością funkcjonowania,
- doświadczają przejawów dyskryminacji, zarówno wskutek niedorozwoju właściwego ustawodawstwa, jak i kulturowych uprzedzeń oraz stereotypów,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze względu na zaistnienie: niesprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby albo innych cech indywidualnych – są przedmiotem niszczącego działania innych osób, np.: przemocy, szantażu, indoktrynacji.

Definicja wykluczenia społecznego przyjęta w dokumencie powołującym Zespół Zadaniowy ds. Reintegracji Społecznej, który opracował Narodową Strategię Integracji Społecznej dla Polski brzmi następująco: „Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Grupy podatne na wykluczenie społeczne:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych,
- dzieci wychowujące się poza rodziną,

- kobiety samotnie wychowujące dzieci,
- kobiety pozostające poza rynkiem pracy,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby bezrobotne,
- żyjący w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych,
- niepełnosprawni i chronicznie chorzy,
- osoby chorujące psychicznie,
- starsze osoby samotne,
- opuszczający zakłady karne,
- imigranci,
- osoby należące do romskiej mniejszości etnicznej.

3.12. Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Znaczenie tych problemów wynika z rozmiarów i powszechności ich występowania w populacji, a także z konsekwencji jakie wywołują w sensie indywidualnym i społecznym. Osobom niepełnosprawnym przysługują te same prawa, które mają inni pełnosprawni obywatele: prawo cywilne, polityczne, do opieki medycznej, ekonomicznego i społecznego zabezpieczenia, opieki psychologicznej i usprawniającej, do środków umożliwiających im osiągnięcie największej samodzielności, do życia na pewnym poziomie, do uzyskania zatrudnienia, do życia z ich rodzinami i do partycypacji we wszystkich formach życia społecznego, twórczego i rekreacji.

Osoby niepełnosprawne w Polsce stanowią bardzo liczną społeczność, która wynosi około 3,4 mln osób. Za niepełnosprawne należy uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisje przy ZUS, KRUS lub inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Jako niepełnosprawność i osoby niepełnosprawne należy rozumieć również zaburzenia psychiczne i osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Według danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pleszewie w za rok 2019 osoby zaliczane do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o wskazaniach do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu, prezentowały się następująco:

- liczba osób z jednym symbolem przyczyny niepełnosprawności wynosiła – 1.124 osoby,
- liczba osób z dwoma przyczynami niepełnosprawności wynosiła – 769 osób,
- liczba osób z trzema symbolami niepełnosprawności wynosiła – 534 osoby.

W tym:

- niepełnosprawni mężczyźni – 1.112 osoby,

- niepełnosprawne kobiety – 1315 osoby,
- osoby niepełnosprawne w wieku 16 – 25 lat – 249,
- osoby niepełnosprawne w wieku 26 – 40 lat – 346,
- osoby niepełnosprawne w wieku 41 – 59 lat – 979,
- osoby niepełnosprawne w wieku 60 i więcej lat – 853,
- osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 727,
- osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – 1.427,
- osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności – 273.

Osoby nieletnie zaliczane do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu:

- liczba osób z jednym symbolem przyczyny niepełnosprawności wynosiła – 179 osoby,
- liczba osób z dwoma przyczynami niepełnosprawności wynosiła – 37 osób,
- liczba osób z trzema symbolami niepełnosprawności wynosiła – 5 osoby.

W tym:

- niepełnosprawni chłopcy – 73 osoby,
- niepełnosprawne dziewczynki – 148 osoby,
- dzieci niepełnosprawne w wieku do 3 lat – 62,
- dzieci niepełnosprawne w wieku 4 – 7 lat – 73,
- dzieci niepełnosprawne w wieku 8 – 16 lat – 86.

W Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pleszewie z tytułu niepełnosprawności, zasiłki stałe pobiera 314 osób, w tym 275 przyznane dla osób samotnie gospodarującej, 39 osób jako osoba w rodzinie. Zasiłki są formą wsparcia dla tych osób, a jednocześnie jedynym świadczeniem z punktu samorządu gminy i perspektywą realizacji świadczeń w kolejnych latach. Warto wskazać, że osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności mogą ubiegać się o wypłatę zasiłku pielęgnacyjnego na zasadach wskazanych w ustawie. W roku 2020 podział prezentuje się następująco:

Tabela Nr 30. Liczba osób pobierająca zasiłek pielęgnacyjny w roku 2020.

Liczba osób, którym przyznano decyzją zasiłki pielęgnacyjne ogółem	379
Liczba osób, którym przyznano zasiłki pielęgnacyjne na podstawie art.16 ust.2 pkt 1(dziecko)	99
Liczba osób, którym przyznano zasiłki pielęgnacyjne na podstawie art.16 ust.2 pkt 2 (dorosły)	192
Liczba osób, którym przyznano zasiłki pielęgnacyjne na podstawie art.16 ust.2 pkt 3 (75 lat)	1
Liczba osób, którym przyznano zasiłki pielęgnacyjne na podstawie art.16 ust.3 (stopień umiarkowany)	87

Źródło: Sekcja do spraw świadczeń przyznawanych decyzją w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Osoby o niepełnej sprawności oraz ich rodziny, w życiu codziennym, napotykać na różne trudności. Sytuacja, w jakiej się znaleźli powoduje pogorszenie kondycji finansowej rodziny bez względu na przynależność społeczno – zawodową i miejsce zamieszkania. Z jednej strony przyczyniają się do tego wydatki na leczenie,

rehabilitację i różnego rodzaju świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością, z drugiej strony zaś – ograniczenie dochodów w wyniku utraty pracy oraz renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej, a także ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowych innych członków rodziny zmuszonych do świadczeń opiekuńczych. Rodzina, w której występuje osoba niepełnosprawna wymaga kompleksowego wsparcia. Brak konstruktywnych rozwiązań bieżąca sytuacja kryzysowa wymusza potrzebę aktywizacji zarówno osoby niepełnosprawnej, jak i innych członków rodziny.

Tabela Nr 31. Liczba osób pobierająca świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy lata 2019 i 2020.

Nazwa	Rok	Wartość wypłaconych świadczeń z zł	Ilość wypłaconych świadczeń	Ilość wniosków	Ilość wydanych decyzji	Ilość osób pobierających
świadczenie pielęgnacyjne	2019	2.760.451,00	1.756	65	205	166
	2020	3.915.499,00	2.162	91	274	183
specjalny zasiłek opiekuńczy	2019	400.961,00	650	98	102	53
	2020	393.431,00	637	90	80	44

Źródło: Sekcja do spraw świadczeń przyznawanych decyzją w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Problemy, z którymi spotykają się niepełnosprawni w naszym społeczeństwie wiążą się najczęściej z ograniczonymi możliwościami zakupu sprzętu umożliwiającego komunikowanie się, poruszanie się, samoobsługę czy długą i często kosztowną rehabilitację. Poza tym z niepełnosprawnością fizyczną wiąże się niepełnosprawność psychiczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowanie w społeczeństwie. Osoba taka często nie akceptuje samej siebie i swoich schorzeń, a problem pogłębia brak zrozumienia ze strony osób zdrowych. Istotnym problemem są również liczne bariery instytucjonalno – infrastrukturalne, w tym architektoniczne.

Będąc w dyspozycji Środowiskowego Domu Samopomocy w Pleszewie warunki lokalowe, kadrowe oraz świadczone formy wsparcia i terapii, gwarantują podopiecznym pomoc, wsparcie oraz rehabilitację, które umożliwiają pełniejsze usamodzielnienie się osób niepełnosprawnych i powrót do pełniejszego funkcjonowania w otaczającej społeczności. Koniecznym jest wypracowanie form pomocy, mającej na celu zintegrowanie wszelkich działań różnych instytucji i organizacji wspierających osoby nie w pełni sprawne.

3.13. Seniorzy i osoby przewlekle chore

Starzenie się społeczeństwa oraz związane z tym wzrastające koszty zabezpieczenia osób starszych i zależnych skłaniają do refleksji na temat wzmocnienia infrastruktury instytucjonalnej oraz form oparcia dla seniorów. Prognozy demograficzne są nieubłagane. Według danych Eurostatu za blisko 40 lat w 2060 roku co trzeci mieszkaniec UE będzie miał 65 lat i więcej. Oznacza to, że na każdego emeryta będą przypadły dwie osoby pracujące – a obecnie są to cztery osoby. Prognozy Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) dotyczące liczby ludności do 2035 roku nie pozostawiają złudzeń, że nasze społeczeństwo również się starzeje. Liczba ludności kraju będzie się ponadto kurczyć. Wedle danych GUS spadnie ona z około 38 milionów obecnie do 36 milionów w

roku 2035 (spadek o ponad 5%). Eurostat z kolei podaje, że liczba ludności Polski spadnie w 2060 roku do 32,7 miliona. Prognozy GUS potwierdzają ponadto, że w Polsce będzie nasilał się proces starzenia społeczeństwa (źródło: Główny Urząd Statystyczny). Przewiduje się, że w roku 2020 ludność Polski osiągnie prawie 37.830 tys., zaś w 2035 roku – ok. 35.993 tys. – przy założeniu scenariusza prognozy określanego jako najbardziej realistyczny. Ludzi starszych będzie przybywać i to niekoniecznie na skutek niskiego przyrostu naturalnego, lecz w głównej mierze za sprawą postępu cywilizacyjnego, rozwoju medycyny oraz popularyzacji tzw. zdrowego trybu życia. Osoby starsze to ogromny potencjał, który może i powinien być wykorzystywany przez organizacje pozarządowe i społeczność lokalną. To przede wszystkim nieocenione źródło umiejętności wiedzy budowanej na podstawie długoletnich życiowych i zawodowych doświadczeń. To także umiejętności praktyczne przydatne innym czy też czas, które osoby starsze mogą poświęcić na pracę w organizacjach pozarządowych lub społeczności lokalnej.

W związku z wydłużaniem się życia należy szczególną uwagę zwrócić na wciąż zwiększającą grupę ludzi starszych. Wydłużenie się życia powoduje bowiem dezaktywację zawodową grupy ludzi starszych co za tym idzie jej potrzeby zyskują na coraz większym znaczeniu. W grupie usług Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie posiada oferty dla osób starszych i niesamodzielnych m.in. usługi opiekuńcze, pobyt w Środowiskowym Domu Samopomocy w Pleszewie, czy też wsparcie rzeczowe w postaci pudełka życia.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Według danych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ponad 15% osób ubiegających się o pomoc to osoby długotrwale chore. Jednym z celów pomocy społecznej jest dążenie do wspierania klientów w osiągnięciu jak największej samodzielności jej klientów i ich aktywizacja w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy jakości życia. Osoba, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób a jest jej pozbawiona i rodzina nie może takiej pomocy zapewnić przysługuje im pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych:

- a) usługi opiekuńcze – pomoc w zaspokajaniu potrzeb życiowych, opieka higieniczna, pielęgnacja oraz zaspokajanie kontaktów z otoczeniem,
- b) specjalistyczne usługi opiekuńcze – to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności sprawowane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym,

Formy wsparcia oferowane przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie osobom starszym i samotnym obejmują:

- pomoc materialną w formie świadczeń pieniężnych na podstawie ustawy o pomocy społecznej – zasiłki stałe, zasiłki celowe, świadczenie pieniężne przyznawane w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb socjalno – bytowych,
- zasiłek pielęgnacyjny – wypłacany na podstawie ustawy o świadczeniu rodzinnym dla osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym i lub osób, które ukończyły 75 rok życia w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,

- dodatki mieszkaniowe – stanowiące wsparcie finansowe również dla osób starszych, których dochód własny nie pozwala na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych jaką jest utrzymanie mieszkania.

Starzenie się społeczności to kwestia, która dotyczy wszystkich organizacji i instytucji działających na terenie Miasta, stąd by osiągnąć pozytywną zmianę niezbędna jest współpraca samorządu z partnerami gospodarczymi, społecznymi, publicznymi, pozarządowymi.

W Pleszewie funkcjonuje kilka instytucji i organizacji zajmujących się problematyką ludzi starszych i świadczących na ich rzecz różnorodne usługi:

- Fundacja Animacja realizująca zadanie publiczne pod nazwą prowadzenie **Centrum Wspierania Inicjatyw Obywatelskich** – znajduje się w Pleszewie przy ul. Bolesława Krzywoustego 3, jest miejscem przeznaczonym dla seniorów chcących włączyć się w wolontariat senioralny,
- **Dom Pomocy Społecznej** – znajduje się przy ulicy Plac Wolności im. Jana Pawła II 5. Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogących samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych przysługuje pobyt w Domy Pomocy Społecznej. Dom Pomocy Społecznej w Pleszewie przeznaczony jest dla:
 - a) osób przewlekle somatycznie chorych,
 - b) osób przewlekle psychicznie chorych.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, która nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do zamieszkania w Domu Pomocy Społecznej. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o przyjęcie do DPS nie ma bliskiej rodziny lub dochody osób zobowiązanych do odpłatności są niskie obowiązek opłaty spoczywa na gminie.

W 2019 r. wydano 12 decyzji kierujących do DPS. W Domach Pomocy Społecznej skierowanych przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie przebywało narastająco 30 osób, dopłatami ponoszonymi przez gminę za pobyt w Domach Pomocy Społeczne objęto 30 osób, w tym: 26 osób – DPS Pleszew, 2 osoby – DPS Kotlin, 1 osoba – DPS Pakówka, 1 osoba – DPS Kutno. Pełen koszt utrzymania wynosił: DPS Pleszew – 3.788,56 zł, DPS Kotlin – 4.214,63 zł, DPS Pakówka – 3.372,00 zł, DPS Kutno – 3.306,62 zł.

W 2020 r. wydano 9 decyzji kierujących do DPS. W Domach Pomocy Społecznej skierowanych przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie przebywało narastająco 40 osób, dopłatami ponoszonymi przez gminę za pobyt w Domach Pomocy Społeczne objęto 40 osób, w tym: 36 osób – DPS Pleszew, 2 osoby – DPS Kotlin, 1 osoba – DPS Pakówka, 1 osoba – DPS Kutno do VI br., 1 osoba – DPS Baszków. Pełen koszt utrzymania wynosił: DPS Pleszew – 4.509,50 zł, DPS Kotlin – 4.467,51 zł, DPS Pakówka – 3.617,00 zł, DPS Kutno – 3.590,85 zł, DPS Baszków – 3.975,00 zł.

- **Dzienny Dom Senior+** w Pleszewie zrzesza seniorów Powiatu Pleszewskiego, nieaktywnych zawodowo, którzy ukończyli 60 lat. W ramach zadania oferowany jest ciepły posiłek, opieka pielęgniarska, wsparcie psychologa oraz możliwość korzystania z rehabilitacji. Klub posiada kuchnię wyposażoną w najnowocześniejszy sprzęt, w której można rozwijać swoje umiejętności i pasje kulinarne, biblioteczkę

bogata w ciekawe pozycję i nowości wydawnicze, komputer z dostępem do Internetu, telewizor, pomieszczenie do wypoczynku, podręczną pralnię, ogród pełen zieleni, w którym można odpocząć i zrelaksować się. Prowadzony jest ciekawy program terapeutyczny. Organizowane są spotkania integracyjne z różnych okazji np. Dnia Babci, Dziadka, Dnia Rodziny, Dnia Godności itp. Spotkanie z przedszkolakami, uczniami szkół podstawowych, młodzieżą szkół średnich, emerytami, rencistami, spotkania z ciekawymi ludźmi.

W Mieście i Gminie Pleszew seniorzy korzystali z wsparcia w formie pudełka życia. W roku 2018 otrzymało je 63 seniorów, w roku 2019 – 87 seniorów, a w roku 2020 – 57, łącznie wydano 207 pudełek. Pudełko życia to wspólna akcja Urzędu Miasta i Gminy Pleszew i Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, celem której jest zaopatrzenie seniorów i osób samotnych w pudełko, w którym znajduje się lista kontaktowa do lekarza rodzinnego, miejsce na uzupełnienie wykazu przyjmowanych leków. Pudełko to umieszcza się w lodówce, a naklejkę nakleja na lodówkę, ma to ułatwić ratowanie zdrowia i życia seniorom.

W roku 2020 Gmina wzięła udział w ogólnopolskim Programie Wspieraj Seniora. Program ten kontynuowany jest w roku bieżącym. Celem Programu jest zapewnienie usługi wsparcia Seniorów, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu. Usługa wsparcia polega w szczególności na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. Z Programu mogą skorzystać osoby starsze, po 70 roku życia. W szczególnych przypadkach pomoc może być udzielona osobie młodszej. Szczególne sytuacje oznaczają brak możliwości zapewnienia niezbędnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i społecznej osoby. Ocena stanu sytuacji i udzielenia wsparcia osobie potrzebującej należy do decyzji ośrodka pomocy społecznej. Z Programu nie mogą skorzystać osoby, które już otrzymują wsparcie w ramach usług opiekuńczych, czy specjalistycznych usług opiekuńczych. Udzielenie pomocy w ramach Programu nie zależy od kryterium dochodowego ani nie jest przyznawana na drodze administracyjnej.

3.14. Choroby psychiczne

Choroby psychiczne to zaburzenia w obrębie mózgu, które prowadzą do często nieodwracalnych albo trudnych do wyleczenia zmian. Osoby chore psychicznie często nie zdają sobie sprawy z tego, co się z nimi dzieje, uważają, że inni chcą ich na siłę zamknąć w ośrodku neuropsychiatrycznym i że cały świat jest przeciwko nim. Choroba może rozwijać się latami nie dając żadnych objawów. Niektóre choroby i zaburzenia psychiczne mają łagodny charakter, a do ich wyleczenia wystarczy psychoterapia i popularne leki przeciwłękowe i uspokajające.

Choroby psychiczne występują częściej niż myślimy, cierpi na nie rocznie około 25% przedstawicieli dorosłego społeczeństwa. Według danych WHO (Światowej Organizacji Zdrowia) w roku 2012 około 804 000 osób popełniło samobójstwo, a odsetek śmierci samobójczych wzrósł o 9% w latach 2000 – 2012 i przewiduje się dalszy jego wzrost. Średnio, jest to aż 11,4 na 100 000 ludzi. Liczba ta jest ogromna, a należy pamiętać, że na każdą śmierć przypada kilka prób samobójczych. Według WHO znaczna część samobójstw jest skutkiem depresji lub zaburzeń lękowych, których liczba także stale wzrasta w przeciągu ostatnich lat. Wzrasta także używanie substancji psychoaktywnych. Aż 5,9% wszystkich śmierci w 2012 r., miało związek z konsumpcją alkoholu. Ponadto badacze

oceniają, że aż 27 milionów ludzi w roku 2013 cierpiało na zaburzenia psychiczne związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych, z czego prawie połowa to nadużywanie narkotyków. Większość chorób psychicznych to najczęściej skutek życiowych sytuacji i przeżyć oraz tego, jak dajemy sobie z nimi radę

Według specjalistów, wpływ na słabą kondycję zdrowia psychicznego ma wiele czynników. Polacy skarżą się na zbyt szybkie tempo życia, złe warunki ekonomiczne i niestabilną pracę. W świetle powyższych danych oczywistym jest, jak ważne jest zdrowie psychiczne. Niestety czasem nadal możemy się spotkać z informacjami, że zaburzenia psychiczne to jakiś wymysł i nie należy się nimi zajmować, bo jest to strata czasu. Takie podejście grozi bagatelizowaniem narastającego problemu, który ma daleko idące skutki, nie tylko dla zdrowia poszczególnych jednostek, ale co za tym idzie, dla całego społeczeństwa.

Są też inne zaburzenia psychiczne, które nie zmieniają funkcjonowania w tak dużym stopniu jak to ma miejsce w psychozach, nie wywołują utraty poczucia rzeczywistości, ale dają znaczne subiektywne poczucie cierpienia i bycia chorym. Należą do nich niektóre postacie depresji (na przykład reaktywne – stanowiące odpowiedź na trudności życiowe), czy zaburzenia lękowe (dawniej zwane nerwicami). Jeszcze inną kategorię stanowią zaburzenia osobowości, które manifestują się głównie utrwalonymi, niedostosowanymi do norm i oczekiwań społecznych postawami i zachowaniami i są źródłem konfliktów i napięć w miejscu pracy, czy w domu (sam doznający tych zaburzeń może ich nie dostrzegać, a cierpi otoczenie).

Z danych Pleszewskiego Centrum Medycznego w Pleszewie, ilość pacjentów leczonych w Poradni Zdrowia Psychicznego w latach 2019 – 2020, przedstawia się następująco: rok 2019 – 3.115, w roku 2020 – 3.251. W Pleszewie osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą liczyć na wsparcie ze strony Środowiskowego Domu Samopomocy. SDŚ jest domem typu ABC przeznaczonym dla 40 osób.

Istotnym problemem związanym z opieką nad osobami chorymi psychicznie jest zależność od opiekunów, których wiek niejednokrotnie oscyluje wokół niebezpiecznej granicy „starości”.

IV. ANALIZA SWOT

Część ta zawiera opis wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na działania związane z realizacją programów strategicznych w dziedzinie pomocy społecznej. Opracowana została na podstawie danych i informacji zgłoszonych przez wszystkie instytucje i podmioty zaangażowane w politykę społeczną Miasta i Gminy Pleszew.

Analiza SWOT (skrót pochodzący od angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia) to metoda strategiczna, jedna z podstawowych technik analitycznych, polegająca na ocenie elementów, które należy wykorzystać oraz eliminowaniu tych, które są negatywne podczas realizacji zadań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Wnikliwe opracowanie analizy stanowi istotny etap procesu planowania strategicznego oraz punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych.

Analiza pozwala określić mocne i słabe strony Miasta i Gminy Pleszew jako czynniki wewnętrzne, czyli te, na które sama gmina ma wpływ oraz szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, czyli te, na które gmina nie ma wpływu i które są uzależnione od otoczenia. W opracowanej analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do problemów społecznych.

4.1. Uwarunkowania wewnętrzne

Dokonując analizy uwarunkowań wewnętrznych wykazujemy te czynniki, które występują wewnątrz Miasta i Gminy Pleszew, zasoby, które posiadamy. Analiza zasobów Pleszewa pozwoliła wygenerować mocne punkty gminy oraz wykazać jej słabe strony. Mocne strony oznaczają, że należy je nadal rozwijać i doskonalić, a słabe – eliminować bądź zreorganizować, gdyż są to wszelkiego rodzaju braki i ograniczenia mogące utrudniać bądź uniemożliwiać realizację celów strategicznych.

Mocne strony stanowią wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną Pleszewa, słabe strony – to wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sferę społeczną gminy.

Analizę SWOT dokonano dla priorytetów strategicznych Miasta i Gminy Pleszew, które autorzy Strategii wybrali na podstawie diagnozy obecnego stanu sfery społecznej. Skupiono się na: dzieciach i młodzieży, osobach starszych i niepełnosprawnych, osobach w trudnej sytuacji socjalnej i środowiskach dysfunkcyjnych.

Obszary problemowe w Mieście i Gminie Pleszew

Wykluczenie społeczne

Silne strony	Słabe strony
1. Aktywne działania na rzecz aktywizacji bezrobotnych – bogata oferta PUP Pleszew. 2. Aktywne działania instytucji wsparcia:	1. Brak wsparcia dla osób opiekujących się osobami zależnymi (otępienie starcze), osoby opiekujące się muszą zrezygnować z pracy, wsparcie możliwe tylko

<ul style="list-style-type: none"> – Środowiskowy Dom Samopomocy, – Dom Pomocy Społecznej, – organizacje pozarządowe. <ol style="list-style-type: none"> 3. Wolontariat senioralny – mobilność seniorów. 4. Senior +, pobyt dzienny dla emerytów i rencistów. 5. Projekty unijne, kursy i szkolenia, podnoszenie kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne. 6. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizacji osób bezrobotnych – prace społeczno – użyteczne oraz staże zawodowe. 7. Wolne miejsca w DPS – zadowalający dostęp do jednostek pomocy społecznej dla osób starszych. 8. Organizacja pomocy dla osób starszych w formie usług opiekuńczych, wykwalifikowana kadra świadcząca usługi, dostępność i płynność usług. 9. Kadra pomocy społecznej posiada profesjonalne przygotowanie w świadczeniu pomocy osobom starszych, podnoszenie kwalifikacji. 10. Partnerstwo lokalne na rzecz osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych. 11. Podejmowanie działań zapobiegawczych bezdomności. 12. Współpraca Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z innymi instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie przeciwdziałania bezdomności i pomocy osobom bezdomnym. 	<p>dla osób leżących, osoby niepełnosprawne tracące opiekunów nie są w stanie się utrzymać.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Brak kontraktów socjalnych. 3. Brak programu aktywizującego dla kobiet powracających na rynek pracy. 4. Rosnąca liczba rodziców samotnie wychowujących dzieci, przy nie zaspokajaniu potrzeb przez drugiego rodzica (niepłacone alimenty, korzystanie z funduszu alimentacyjnego). 5. Występujące długotrwale bezrobocie, 6. Minimalne wsparcie finansowe na realizację programów dedykowanych dla usamodzielniających się osób. 7. Pokoleniowa bezradność powodująca uzależnienie się korzystania z pomocy społecznej. 8. Niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych. 9. Nieświadomość ludzi na temat funkcjonowania instytucji pomocowych. 10. Wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca ze wsparcia z instytucji pomocowych. 11. Deficyt podmiotów ekonomii społecznej, 12. Brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci. 13. Niewystarczające środki finansowe na prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie. 14. Brak w gminie grupy wsparcia i mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie. 15. Ograniczona pomoc wsparcia dla osób starszych ze strony rodziny. 16. Ograniczony dostęp do pomocy terapeutycznej, psychologicznej.
---	---

Integracja

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania w ramach ekonomii społecznej. 2. Prężnie działające Centrum Wolontariatu (jednostka powiatowa działająca na terenie miasta i gminy Pleszew), dobrze rozwinięty wolontariat senioralny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie, zobowiązania prawne, ograniczone możliwości stosowania wolontariatu.

<ol style="list-style-type: none"> 3. Zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań organizowane dla dzieci i młodzieży przedszkolnej i szkolnej. 4. Aktywna działalność pracowników socjalnych na rzecz pomocy dzieciom, młodzieży oraz rodzinom. 5. Wprowadzenie karty Senior PPL, objęcie zniżkami seniorów, integracja przedsiębiorców. 6. Organizacja panelu senioralnego- wymiana doświadczeń. 7. Stworzenie publikacji dla seniorów, 8. promocja działań promocyjnych przez podmioty kulturalno – oświatowe oraz przez organizacje pozarządowe. 9. Miejsce spotkań dla organizacji pozarządowych – Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Pleszewie, stała oferta dla seniorów. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Problemy z chęcią dokształcania i mobilności osób starszych, bariery cyfrowe. 3. Brak aktywności mieszkańców w działania społeczne, niewielki odzew na pomysły, dotyczące integracji społecznej 4. Brak kompleksowych działań dotyczących ekonomii społecznej oraz promocji przedsiębiorczości. 5. Duża liczba bezrobotnych absolwentów szkół.
---	--

Infrastruktura społeczna

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania instytucji pomocowych: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Spółdzielnia Socjalna, Schronisko Brata Alberta, Pleszewskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego. 2. Klauzule społeczne umożliwiające zasilenie działalności społecznej z budżetu samorządu zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności. 3. Istnienie mieszkań socjalnych – PTBS-y, 4. Oferta organizacji pozarządowych - aktywna rola osób działających w ramach Uniwersytetu III wieku, chęć do szkoleń, współpraca międzypokoleniowa. 5. Współpraca Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z innymi instytucjami, chęć pomocy z ich strony. 6. Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych przeznaczonych na inicjatywy społeczne, w tym środki unijne. 7. Realizowanie wspólnych projektów i programów z zakresu polityki społecznej podejmowanych przez partnerów lokalnych. 8. Opracowanie, promocja i realizacja nowatorskich rozwiązań z zakresu polityki społecznej w obszarze lokalnym i regionalnym. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypalenie zawodowe osób w niektórych instytucjach. 2. Ograniczone możliwości opieki osób przewlekle chorych, szczególnie po leczeniu szpitalnym. 3. Niewystarczająca ilość podmiotów ekonomii społecznej. 4. Utrudniony dojazd do instytucji społecznych dla osób spoza Pleszewa. 5. Brak bazy mieszkań socjalnych i komunalnych. 6. Brak finansowania i wdrażania gminnych programów profilaktycznych.

<p>9. Działania mające na celu przełamanie stereotypowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych.</p> <p>10. Wprowadzanie nowych rozwiązań socjalnych – mediator, socjoterapeuta.</p>	
---	--

4.2. Uwarunkowania zewnętrzne

Analizując uwarunkowania zewnętrzne analizujemy otoczenie Miasta i Gminy Pleszew. Metoda ta pozwala wygenerować z otoczenie szanse rozwoju gminy oraz zagrożenia hamujące jej rozwój.

Szanse to te zewnętrzne uwarunkowania, których wpływ na realizację celów polityki społecznej jest pozytywny, zaś zagrożenia – to zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów. Szanse i zagrożenia to te czynniki, na które Miasto i Gmina Pleszew nie ma bezpośredniego wpływu i których nie jest ono w stanie zmienić.

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie geograficzne., 2. Możliwość pozyskiwania dodatkowych środków finansowych (fundusze strukturalne). 3. Bliskość aglomeracji Poznańskiej. 4. Współpraca z samorządami krajowymi i zagranicznymi. 5. Kontakty z miastami partnerskimi Pleszewa. 6. Ogólnopolska tendencja do zwiększania poziomu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy. 7. Możliwość pozyskiwania i wykorzystania przez jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe środków zewnętrznych na realizację programów rozwiązywania problemów społecznych. 8. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń zdrowia, co może mieć wpływ na zmniejszenie stopnia zachorowalności i umieralności ze względu na choroby cywilizacyjne. 9. Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń dla policjantów i pracowników socjalnych oraz przedstawicieli Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na temat programów interwencji wobec przemocy domowej i współpracy służb publicznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezrobocie. 2. Migracja ludzi młodych do większych miast. 3. Pogłębianie się zjawiska starzenia się społeczności. 4. Pogłębiające się zróżnicowanie poziomu życia i zamożności społeczeństwa. 5. Niewystarczająca możliwość sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień, oznaki bezsilności i bezradności w społeczeństwie lokalnym. 6. Brak adekwatnych rozwiązań do potrzeb osób bezrobotnych, rozwiązywania problemów w zakresie rozwoju rynku pracy i niwelowania negatywnych skutków bezrobocia. 7. Zagrożenia funkcjonowania rodziny: rozpad więzi rodzinnych, uzależnienia, bezrobocie, przemoc w rodzinie itp. 8. Trudna sytuacja finansowa osób starszych. 9. Brak wiedzy i świadomości wśród społeczności o problemie bezdomności. 10. Istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych na terenie kraju. 11. Niewystarczająca ilość środków na finansowanie zadań pomocy społecznej.

<p>10. Inicjowanie działań zmierzających do animacji i aktywizacji środowiska lokalnego w niesienie pomocy osobom z problemem alkoholowym i problemem przemocy.</p> <p>11. Rozwój programów i funduszy Unii Europejskiej pomocnych w tworzeniu nowych miejsc pracy, współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów długotrwale bezrobotnych.</p> <p>12. Praca wolontariacka osób bezrobotnych w celu aktywizacji zawodowej, wzmocnienie współpracy z organizacjami, fundacjami, kościołami o zasięgu lokalnym i krajowym udzielającymi wsparcia dzieciom i młodzieży, możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych, propagowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych.</p> <p>13. Współpraca organizacji pozarządowych, samorządowych oraz organizacji kościelnych.</p> <p>14. Dostrzeżenie problemów osób bezdomnych.</p> <p>15. Dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności.</p> <p>16. Szkolenia i kursy z zakresu nowych metod i technik pracy w pomocy społecznej.</p> <p>17. Konferencje, warsztaty, wymiany międzynarodowe jednostek samorządu terytorialnego różnych form i szczebli, a także organizacji pozarządowych.</p> <p>18. Opracowanie, promocja i realizacja nowatorskich rozwiązań z zakresu polityki społecznej w obszarze lokalnym i regionalnym.</p> <p>19. Działania mające na celu przełamanie stereotypowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych.</p> <p>20. Skuteczna promocja zewnętrzna zadań realizowanych przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.</p> <p>21. Rozwój szkolnictwa specjalnego.</p> <p>22. Możliwość zlecania zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej rozwój infrastruktury społecznej i technicznej.</p> <p>23. Chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych.</p>	<p>12. Brak rozwiązań lokalnych i regionalnych dla długotrwale bezrobotnych.</p> <p>13. Pogłębiające się ubożenie społeczeństwa.</p> <p>14. Pogarszanie się jakości opieki zdrowotnej.</p> <p>15. Zła struktura finansów samorządów terytorialnych.</p> <p>16. Odczuwalne skutki braku przemysłu.</p> <p>17. Brak rzeczywistej diagnozy na poziomie makro.</p>
--	--

4.3. Macierz wpływów

Na podstawie analizy SWOT stworzona została macierz strategii, która pozwala na planowanie strategiczne w kierunkach wykorzystywania atutów i redukcji zagrożeń przy realizacji celów polityki społecznej Miasta i Gminy Pleszew. Macierz została sporządzona przez zespół osób opracowujących Strategię na podstawie zidentyfikowanych silnych i słabych stron oraz listę rozpoznanych szans i zagrożeń zewnętrznych. Przedstawiono najbardziej znaczące uwarunkowania dla kształtowania polityki społecznej Miasta i Gminy Pleszew.

Wyniki macierzy wpływów:

1. Uwarunkowania wewnętrzne:
 - dominująca rola miasta w regionie,
 - współpraca samorządu lokalnego i III sektora,
 - aktywność wolontariatu,
 - aktywna działalność istniejących organizacji pozarządowych,
 - wykwalifikowana kadra pracownicza,
 - dobrze zdiagnozowane obszary społeczne,
 - różne formy wsparcia społecznego,
 - brak dostatecznej ilości środków pieniężnych,
 - brak systemowych rozwiązań problemów społecznych,
 - pogłębiające się ubóstwo,
 - dysfunkcje społeczne,
 - pokoleniowość świadczeniobiorców pomocy społecznej,
 - „uzależnienie” społeczeństwa od pomocy społecznej,
 - migracje ludności.
2. Uwarunkowania zewnętrzne
 - możliwość zlecenia zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej.
 - możliwość pozyskiwania dodatkowych środków finansowych,
 - brak środków finansowych na realizację zadań ustawowych,
 - pogłębiające się ubożenie społeczeństwa,
 - migracje ludności.

V. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część ta zawiera szczegółowe programy pomocy społecznej przeznaczone do realizacji na terenie Miasta i Gminy Pleszew. Zostały one ujęte w postaci celów strategicznych, celów operacyjnych i zadań. Wypracowano je na podstawie informacji od wszystkich instytucji, organizacji i osób zaangażowanych w politykę społeczną Miasta i Gminy Pleszew.

Część ta zawiera również misję, czyli próbę nakreślenia przyszłego pożądanego stanu Miasta i Gminy Pleszew w sferze pomocy społecznej.

5.1. Misja i wizja Strategii

Wraz ze zmianą struktury demograficznej mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew, zmianami na rynku pracy, indywidualnymi celami, społecznymi programami rządowymi, dużego tempa nabrały procesy zmian społecznych. Zmieniały się nie tylko elementy składowe polityki społecznej, ale i wzajemne relacje struktur społecznych. Wychodzenie naprzeciw tym przemianom stało się motywacją takiego ukształtowania polityki społecznej Miasta i Gminy Pleszew, aby umożliwiła ona rozwój i dokonywanie przemian społecznych mających na celu poprawę sytuacji społeczno – bytowych i jakości życia mieszkańców.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu Miasta i Gminy Pleszew w zakresie polityki społecznej, prognozy demograficznej i stanu zdrowia mieszkańców Pleszewa, spadku aktywności społecznej, osłabienia infrastruktury, wykluczenia społecznego, problemów wychowawczych rodziny i instytucji pozarodzinnych, autorzy Strategii wyznaczyli priorytety strategiczne polityki społecznej Miasta i Gminy Pleszew, dla których dokonana została analiza SWOT. Najważniejszym priorytetem zadaniowym lokalnej polityki społecznej są: zmniejszenie liczby osób narażonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie. Następnie zgodnie z zasadą solidarności międzypokoleniowej skupiono się poprawie integracji społeczności lokalnej oraz wzmocnieniu infrastruktury i usług społecznych Miasta i Gminy Pleszew. Tak skonstruowane ramy koncepcyjno – realizacyjne polityki społecznej Miasta i Gminy Pleszew stanowią drogę prowadzącą do uzgodnienia w gronie decydentów i partnerów społecznych pewnego minimum i hierarchii zasad preferowanych w programach społecznych, takich jak: -zmniejszenie liczby osób narażonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie; objęcie pomocą cykliczną osób zagrożonych wykluczeniem oraz wykluczonych społecznie, aktywizacja osób

Wizja Miasta i Gminy Pleszew to atrakcyjna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca rozwojowi oraz aktywności społecznej, zawodowej i edukacyjnej dla osób w każdym wieku, ze wzrastającą systematycznie jakością życia mieszkańców.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030 jest dążenie do jak najdłuższej, realnej samodzielności mieszkańców, zmniejszenia liczby osób bezradnych, osamotnionych, narażonych na wykluczenie i wykluczonych społecznie, poprawy integracji międzypokoleniowej i środowiskowej, ograniczenie przemocy i jej społecznych skutków oraz wzmocnienia infrastruktury i usług społecznych. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami mają służyć eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi całej gminy.

Misja Strategii uwzględni najważniejsze problemy mieszkańców w perspektywie czasu i globalnych problemów demograficznych.

5.2. Cele Strategii

a) Cel strategiczny 1: **Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.**

Cel strategiczny 1.	Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie. 2. Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej, społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w ramach struktur Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonych Prześpięstwem oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczonymi w tym zakresie. 2. Zintensyfikowanie w Mieście i Gminie Pleszew profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej dla dzieci i młodzieży, ich rodziców i nauczycieli. 3. Wspieranie działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie. 6. W razie potrzeby stworzenie w gminie mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie lub zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. 7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańców do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami

	5. Upowszechnianie wśród mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym dokonania badań specjalistycznych.
Czas realizacji	Lata 2021 – 2027
Realizatorzy	Urząd Miasta i Gminy Pleszew, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, Zespół Interdyscyplinarny w Pleszewie, placówki oświatowe
Partnerzy w realizacji	placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne, placówki leczenia uzależnień, grupy samopomocowe, policja, prokuratora, kuratorzy zawodowi i społeczni, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające wsparcia i pomocy osobom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, społeczność lokalna
Źródła dofinansowania	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe
Prognoza zmian	<ol style="list-style-type: none"> Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie. Lepszy dostęp do wsparcia osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie. Obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie. Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia. Lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej.

b) Cel strategiczny 2: **Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.**

Cel strategiczny 2.	Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1-2	<ol style="list-style-type: none"> Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej. Kontynuowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych u niepełnosprawnych, zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji

	<p>poprzez organizowanie imprez środowiskowych, w ramach gminnym placówek kulturalnych i organizacji pozarządowych.</p> <p>6. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnoprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał.</p> <p>7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.</p> <p>8. Podejmowanie i rozszerzenie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, zakładami pracy chronionej, organizacjami pozarządowymi, a także Kościołem.</p> <p>9. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
Czas realizacji	Lata 2021 – 2030
Realizatorzy	Urząd Miasta i Gminy Pleszew, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, placówki oświatowe
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, w tym organizacje świadczące usługi rehabilitacyjne, społeczność lokalna, Kościół
Źródła dofinansowania	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy
Prognoza zmian	<ol style="list-style-type: none"> 1. Efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, 2. Wyższy standard świadczonych usług. 3. Lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania. 4. Wzrost liczby osób uprawnionych i zatrudnionych.

c) **Cel strategiczny 3: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju.**

Cel strategiczny 3.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy. 2. Tworzenie w Mieście i Gminie Pleszew nowych miejsc pracy.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1-2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontaktów socjalnych.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. 3. Udzielanie przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie pomocy osobom społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w razie potrzeby, w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego. 4. Udzielanie przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie świadczenia wychowawczego i świadczenia „Dobry Start”. 5. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych. 6. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, organizowania czasu wolnego u wypoczynku. 7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielenie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej. 8. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, prowadzenie pracy socjalnej, udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia podejmowania współpracy w tym zakresie z placówki poza gminy. 9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwojem gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.
Czas realizacji	Lata 2021 – 2030
Realizatorzy	Urząd Miasta i Gminy Pleszew, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, placówki oświatowe
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, społeczność lokalna, Kościół
Źródła dofinansowania	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy
Prognoza zmian	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej. 2. Poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego. 3. Łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym. 4. Zwiększenie liczby miejsc pracy w Mieście i Gminie Pleszew. 5. Wzrost aktywności gospodarczej w Mieście i Gminie Pleszew.

d) Cel strategiczny 4: **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.**

Cel strategiczny 4.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinom w wypełnieniu ich funkcji. 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1-2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. 2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz w razie potrzeby, ustanowienie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełnienia ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, placówek oświatowych, asystenta rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego. 5. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia w gminie dostępu do opieki przedszkolnej oraz zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3. 6. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i Kościoła.
Czas realizacji	Lata 2021 – 2030
Realizatorzy	Urząd Miasta i Gminy Pleszew, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki ochrony zdrowia, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, społeczność lokalna, Kościół
Źródła dofinansowania	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe
Prognoza zmian	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełnienia ról rodzicielskich. 2. Skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne. 3. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci. 4. Podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce. 5. Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.

e) Cel strategiczny 5: **Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Mieście i Gminie Pleszew.**

Cel strategiczny 5.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Mieście i Gminie Pleszew
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich. 2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1-2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie w Mieście i Gminie Pleszew przedsięwzięć edukacyjno – informacyjnych poświęconych przestępczości i ich skutkom. 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
Czas realizacji	Lata 2021 – 2030
Realizatorzy	Urząd Miasta i Gminy Pleszew, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
Partnerzy w realizacji	placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, społeczność lokalna, Kościół, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie
Źródła dofinansowania	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, organizacje pozarządowe
Prognoza zmian	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przedsiębiorczości i jej skutków. 2. Ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych.

5.4. Wdrożenie i monitoring Strategii

Wdrażanie zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030 uzależniona będzie od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Do najważniejszych zaliczyć należy: sytuację finansową gminy, umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych, kreatywność i zaangażowanie lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania w zakresie polityki społecznej, a przede wszystkim aktywność samych zainteresowanych, czyli mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew.

Realizacja zapisów programów polityki społecznej będzie następowała systematycznie. Na koniec pierwszego kwartału każdego roku realizacji Strategii, zostanie przeprowadzony monitoring realizacji celów wraz z rekomendacjami dotyczącymi konieczności aktualizacji dokumentu. Monitoring Strategii jest niezbędny dla zapewnienia ciągłości, prawidłowości i realizacji Strategii oraz bieżącego reagowania na zmiany. Długoterminowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej, co wymaga stałej obserwacji zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w Strategii.

Końcowa ewaluacja, dokonana na koniec pierwszego kwartału ostatniego roku obowiązywania Strategii, posłuży do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Mieście, a także będzie

pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Miasta w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do osiągnięcia przy obszarach problemowych I, II i III, IV i V .

Nadzór nad realizacją zadań założonych w Strategii będzie prowadzony przez Dyrektora Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ewaluacją oraz przygotowaniem wniosków o dokonanie aktualizacji będzie zajmował się Zespół Ewaluacyjny. Pierwszy skład Zespołu Ewaluacyjnego będą stanowili członkowie zespołu, który tworzył zapisy Strategii. Propozycja takiej organizacji procesu wynika ze względów praktycznych – można bowiem przyjąć, że osoby, które uczestniczyły bezpośrednio w procesie tworzenia zapisów dokumentu są najlepiej zorientowane w jej strukturze, a tym samym sprawnie dokonają niezbędnych zmian. Należy podkreślić, że w składzie osobowym Zespołu zakłada się możliwość uzupełnienia lub zmiany poszczególnych członków. Zespół Ewaluacyjny będzie pozostawał strukturą zaangażowaną w proces realizacji strategii w pełnym okresie jej wdrażania.

VI. Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2030 jest dokumentem otwartym, sukcesywnie aktualizowanym i uzupełnianym. Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w ramach poszczególnych celów i działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew jest dokumentem generującym siły wszystkich partnerów publiczno – prawnych i społecznych. Dokument wyznacza cele strategiczne i obszary zidentyfikowanych problemów, których rozwój stanowi cel na najbliższe lata. Jednocześnie podkreśla on konieczność identyfikacji i obserwacji dynamiki zmian społecznych. Obszary działań, na których koncentruje się polityka społeczna są niedokończonym, nieprzewidywalnym do końca zbiorem zjawisk i sytuacji, który przekształca się wraz ze zmianami demograficznymi, społecznymi, kulturalnymi oraz geograficznymi społeczności. Taka sytuacja skłania do podejmowania cyklicznego monitoringu i ewaluacji zaprojektowanych działań.

Opracowany dokument pełni rolę kierunkowskazu dla działań realizowanych przez Miasto i Gminę Pleszew w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.

UZASADNIENIE

do uchwały Nr XXIX/271/2021 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 11 marca 2021 r.

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych nakłada na gminy ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która mówi, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 - 2030 została opracowana przez zespół osób z Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przy szerokim współudziale instytucji, organizacji pozarządowych, jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Pleszew, przedstawicieli środowisk i grup społecznych, stowarzyszeń i związków oraz osób zaangażowanych w problematykę pomocy społecznej.

Strategia zawiera obszerną część diagnostyczną dotyczącą Miasta i Gminy Pleszew w sferze pomocy społecznej, analizę SWOT oraz część programową dotyczącą głównych płaszczyzn pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 - 2030 uwzględnia zadania w ramach realizacji zapisów ustawy o pomocy społecznej oraz jest narzędziem pozwalającym na poprawę życia mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew w zakresie pomocy społecznej.

W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.